

Claudi Barberà

LÈXIC DE LES PLAGUES I MALALTIES DELS CONREUS DE CATALUNYA

Barcelona, 1998

LÈXIC DE LES PLAGUES
I MALALTIES DELS CONREUS
DE CATALUNYA

This One

B26B-0Z3-LWEN

Claudi Barberà

LÈXIC DE LES PLAGUES I MALALTIES DELS CONREUS DE CATALUNYA

Barcelona, 1998

Biblioteca de Catalunya. Dades CIP:

Barberà, Claudi

Lèxic de les plagues i malalties dels conreus de Catalunya

Bibliografia. Índexs

ISBN: 84-7283-423-9

I. Institució Catalana d'Estudis Agraris II. Títol

1. Plagues agrícoles — Diccionaris — Català 2. Català — Diccionaris poliglots
632(038)

© Claudi Barberà

© 1998, Institució Catalana d'Estudis Agraris,

filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Carrer del Carme, 47. 08001 Barcelona

Primera edició: novembre de 1998

Tiratge: 800 exemplars

Compost per Víctor Igual, SL

Carrer de Còrsega, 237, baixos. 08036 Barcelona

Imprès a Limpergraf, SL

Polígon industrial Can Salvatella. Carrer de Mogoda, 29-31. 08210 Barberà del Vallès

ISBN: 84-7283-423-9

Dipòsit Legal: B. 45384-1998

PRÒLEG

És probable que el lector pensi per quina raó una persona, com jo, que no és lingüista ni competent en qüestions fitosanitàries, s'ha atrevit a prologar una obra com aquesta que agermana amb tant de rigor ambdues especialitzacions. Doncs bé, la raó concerneix tant l'obra com l'autor. L'autor, el senyor Claudi Barberà i Gayoso, és membre fundador de la Institució Catalana d'Estudis Agraris i durant un temps en fou un dels seus dirigents. Fou aleshores, coincidint amb el meu pas per la presidència de l'Institut d'Estudis Catalans, que tinguérem ocasió de relacionar-nos i de tractar de projectes més o menys lligats amb els objectius propis de la Institució. El senyor Barberà de seguida em semblà un home d'esperit obert, un professional amb la vista allargada més enllà de les feines quotidianes, no solament capaç d'albirar la complexitat del món que ens envolta, sinó amb la voluntat de servir-se de tècniques interdisciplinàries per conèixer-lo més bé. El lèxic que avui teniu a les mans és tant una prova fefaent d'aquesta voluntat de trascendir-se i de conèixer a fons, com de posar aquests coneixements al servei de tothom.

Per sort per a la nostra cultura, aquest lèxic no constitueix un cas singular, i el senyor Barberà no és tampoc cap autor solitari. Els reculls de lèxics especialitzats són cada dia més nombrosos per obra del TERMCAT i d'altres institucions, i no hi ha dubte que estan jugant un bon paper en la normalització lingüística del país. Són treballs, però, que tenen ja una llarga tradició entre nosaltres. Sense ànim de fer-ne la història, jo diria que l'esforç iniciat al principi d'aquest segle per reunir els materials que formen la llengua comuna implicava necessàriament la compilació de les peculiaritats lèxiques de les diverses contrades del domini lingüístic català, així com la formació de vocabularis específics de cadascuna de les àrees temàtiques de l'esmentat domini. Els primers exemples científicament reeixits els trobem ja en les venerables pàgines del *Butlletí de Dialectologia Catalana* (1912-1937). Aquests treballs, a més de la intenció compiladora, responien, d'una banda, al desig de preservar un patrimoni cultural que l'avenç tecnològic o els canvis en els costums posaven en camí de fer perdre; d'altra banda, responien a la voluntat d'actualitzar-ne l'ús i de dotar els catalanoparlants d'un mitjà d'expressió correcte i genuí.

Els autors d'aquests treballs eren, en general, lingüistes acreditats, però algunes vegades ho eren professionals d'altres camps culturals, sovint molt allunyats de les tasques pròpiament filològiques o lingüístiques. Això sí, eren —o són, perquè aquesta feina continua tenint els seus conreadors— persones de reconeguda competència en el seu ram, que, altrament, no haurien pogut identificar amb precisió els objectes que examinaven ni haurien pogut definir amb claredat els mots que els corresponien. Aquests autors eren, i són —ara utilitzo encara amb més raó el temps present perquè entre ells hi situo inequívocament el senyor Barberà— persones dotades d'una clara i exigent consciència lingüística que els dóna un sentit de responsabilitat davant l'ús social de la llengua, del seu enriquiment i del seu perfeccionament, són persones que han tingut els ulls desperts i les orelles dretes davant les coses i els noms de cada cosa, amb prou sensibilitat per copsar-ne tota la riquesa i tota la complexitat de matisos.

És en aquestes coordenades d'amor a la llengua i de rigor científic on cal situar el *Lèxic de les plagues i malalties dels conreus de Catalunya*, fruit d'una observació de la realitat agrícola continuada durant anys i anys, així com de la consulta de la bibliografia agronòmica més adient. Tinc la certesa que la tasca del senyor Barberà serà acollida amb entusiasme pels professionals de l'agricultura; que els terminòlegs la veuran com l'obra d'un nou i competent col·lega i que tots plegats ens felicitem de saber que hi ha homes —com Claudi Barberà— que tractant-se de treballar pel país i per la seva cultura mai no es jubilaran.

Emili Giralt i Raventós
Membre de
l'Institut d'Estudis Catalans

SUMARI

Introducció	9
Abreviacions	11
Lèxic	13
Índex alfabètic castellà	91
Índex alfabètic francès.....	97
Índex alfabètic anglès.....	101
Índex alfabètic de noms científics.....	105
Bibliografia.....	113

INTRODUCCIÓ

A causa d'exigències professionals, durant molts anys hem estat en contacte amb agricultors de tota mena, la qual cosa ens ha acostumat a les denominacions corrents de malalties i plagues dels conreus. Durant temps hem anat recollint els mots catalans completant-los amb notes de lectures d'articles, treballs i revistes. Fa ja més de vint anys ens semblà que podria ésser útil la publicació d'aquests noms tant per conservar-los com per fer-los conèixer. Amb aquest fi ordenàrem tot el que havíem recollit i ho eixamplàrem amb més documentació procedent d'obres, publicacions i revistes antigues que són el testimoni de l'existència d'aquests mots, amb la intenció que la Institució Catalana d'Estudis Agraris en fes la publicació.

L'objectiu de l'obra és el de vulgaritzar aquests noms, ajudant a la seva conservació i, també, el de documentar la història de la seva presència a Catalunya (quan apareixen, obres en què es troben, sentit que tenien primerament, accepció actual, etc.). No pretén, doncs, ser una obra de caràcter terminològic que estableixi de manera unívoca i sistemàtica aquesta nomenclatura.

El treball va adreçat als agricultors i a tots aquells que tenen un interès per la història agrària i pels vocabularis específics.

El seu contingut es divideix en tres categories: els mots principals o que donem com a tals; els sinònims d'aquests noms principals i els noms científics que corresponen a la malaltia o plaga de què es tracta. Els criteris que s'han seguit per a aquesta classificació han estat els següents:

Mot principal: s'ha escollit com a tal el més conegut o més utilitzat. S'ha procurat d'evitar mots principals que s'empressin també com a sinònims d'altres mots, ja que es pot produir un cert confusionisme.

Sinònims: s'han triat els més corrents. Aquells sinònims que han estat aplicats a dos mots principals diferents també es recullen i apareixen com a entrada doble, una per a cada accepció.

Noms científics: s'ha procurat consignar els de la nomenclatura més recent que coneixem, però es fan constar, sovint, els altres noms científics que la plaga o malaltia ha rebut. Pot haver-se esllavissat algun error en aquests noms ja que la bibliografia és, freqüentment, poc actualitzada.

Sempre que ha estat possible, es donen les versions en castellà, francès i anglès dels mots principals. Hem procurat que les definicions i textos explicatius siguin breus i concrets. Quan escau, en notes adequades s'inclouen les dades bibliogràfiques i històriques que documenten l'origen i existència del mot, dada que creiem important. Al final es recull la bibliografia que hem consultat, tant de llibres com de revistes i publicacions lexicogràfiques o terminològiques.

Però no hauria estat possible portar a terme aquesta obra, si no haguéssim comptat amb el suport de moltes persones a les quals cal agrair la seva col·laboració. Hem de recordar el nostre estimat amic senyor Enric Corominas, traspassat fa poc temps, l'interès que tingué envers l'obra i la gestió que va fer per obtenir una ajuda a fi de posar en fitxes els materials recollits, feina en la qual el nostre amic August Castelló esmerçà temps i treball i, encara més, ens proporcionà obres en les quals trobarem dades d'interès. També l'amic Josep M. Puiggròs ens deixà antigues revistes d'agricultura catalana que ens resultaren molt útils.

Agraïm també al Departament de Cultura l'ajuda econòmica que ens concedí i que era necessària per finir d'una vegada aquest treball. Als senyors Josep M. Vives i Josep M. Clavé la paciència de llegir repetides vegades els originals de l'obra, assessorant-nos sobre mots i identificacions i aportant suggeriments sobre noves malalties i plagues. Al senyor Xavier Barberà per la tasca realitzada en la correcció ortogràfica, tant de les diverses versions de l'obra com dels originals. I també, molt principalment, al TERMCAT i a tot el personal que ha intervingut en la seva revisió i informatització, donant suggeriments sobre la millor redacció i claredat de l'obra. I en especial a la seva directora, la senyora Ester Franquesa que ens donà encertats consells i a la senyora Imma Parellada i al senyor Jordi Garcia i Soler, que amb tota paciència han llegit i rellegit aquest original, ens han aconsellat i han aportat bones idees per a la seva perfecció.

I al doctor Emili Giralt, tan coneixedor de la nostra agricultura i de la seva història, que ens ha honorat escrivint el pròleg d'aquesta obra.

A tots ells moltes gràcies per la seva ajuda i preuada col·laboració.

L'AUTOR

ABREVIACIONS

m	nom masculí
f	nom femení
m pl	nom masculí plural
f pl	nom femení plural
adj	adjectiu
v tr	verb transitiu
v intr	verb intransitiu
v pron	verb pronominal
v tr i v intr	verb transitiu i intransitiu

sin.	sinònim absolut
sin. compl.	sinònim complementari
veg.	vegeu

es	castellà
fr	francès
en	anglès

DCVB	<i>Diccionari català-valencià-balear</i>
DGLC	<i>Diccionari general de la llengua catalana</i>
GEC	<i>Gran enciclopèdia catalana</i>
HNPC	<i>Història natural dels Països Catalans</i>
IACSI	<i>Revista del Instituto Agrícola Catalán de San Isidro</i>

LÈXIC

1 **abonyegat m**

veg. arrufat

2 **acanador m**

es *gusano medidor*
fr *chenille arpentouse*
en *looper*

Qualsevol eruga de lepidòpters geomètrids.

sin. compl. agrimensor; apamador

Nota: El mot *acanador* i els seus sinònims sembla que es deuen a Vilarrúbia. Hi ha altres lepidòpters les erugues dels quals reben el mateix nom encara que no són geomètrids (*Plusia*, per exemple). La denominació castellana *gusano medidor* és més aviat sud-americana i s'aplica també a aquests pseudogeomètrids.

3 **àcar blanc de la perera m**

es *ácaro blanco del peral*

Eriòfid, *Epitrimerus pyri*, que ataca la perera formant una espècie de rovell que s'inicia a la fosa calicina.

Nota: Són molt sensibles les varietats llimonera, Bartlett i Passa Crasana.

4 **àcar de les meravelles m**

veg. àcar dels borrons del llimoner

5 **àcar dels borrons del llimoner m**

es *ácaro de las maravillas*
fr *acaríen des bourgeons*
en *citrus bud mite*

Eriòfid, *Aceria sheldoni*, que ataca preferentment el llimoner, encara que també pot fer-ho al taronger, i que provoca malformacions en els brots, les flors i els fruits.

sin. compl. àcar de les meravelles

6 **acariosi f**

es *acariosis*

Afecció de les plantes produïda per invasions d'àcars.

7 **acariosi bronzejada del tomàquet f**

es *seca del tomate*

fr *acarirose bronzée de la tomate*
en *tomato russet mite*

Acariosi deguda a l'eriofid *Aculops (Vasates) lycopersici* que ataca la tomaquera i dóna un color amarronat a les seves fulles.

- 8 **acariosi de la vinya** f
 es *acariosis de la viña*
 fr *acariose de la vigne; court-noué parasite*
 en *grape rust mite*
 Acariosi deguda a *Calepitrimerus vitis* i *Phyllocoptes vitii*.
- 9 **acariosi platejada del presseguer** f
 fr *acariose argentée*
 en *peach silver mite*
 Acariosi deguda a l'eriofid *Aculus (Vasates) cornutus* que ataca el presseguer i dóna reflex platejat grisenc a les fulles.
 Nota: A vegades es pot confondre amb el mal del plom.
- 10 **àcars** m pl
 es *ácaros*
 fr *acariens*
 en *mites*
 Artròpodes aràcnids amb cos sense segmentació visible, que tenen formes lliures i altres fixes, i moltes són paràsites de plantes.
 Nota: Es divideixen en dos grups, *tetraquínids* i *eriofids*. Vegeu també *erinosi*, *acariosi*, *aranya*, *aranyeta*.
- 11 **afumat** m
 veg. cendrosa de la vinya
- 12 **agalla** f
 veg. gala
- 13 **agàric blanc** m
 Fong, *Polyporus* sp., que parasita xiprers i altres arbres.
- 14 **agarrofar-se** v pron
 Cargolar-se les fulles dels arbres.
- Nota: És un símptoma comú a diverses afeccions com ara l'arrufat, l'atac de certs pugons o, fins i tot, virosis.
- 15 **agostejar** v tr
 Emmusteir el sol les plantes.
- 16 **agrimensor** m
 veg. acanador
- 17 **aguller** m
 es *tronchaespigas*
 Coleòpter, *Calamobius filum*, les larves del qual ataquen la tija del blat i d'altres gramínies.
- 18 **aigualit dels cítrics** m
 es *aguado*
 Malaltia deguda a *Phytophthora* sp.
 Nota: Ataca els fruits baixos quan ja estan quasi madurs, i provoca una podridura que pot quedar latent.
- 19 **ajagut del blat** m
 es *encamado*
 fr *piétin-verse; verse*
 en *wheat lodging*
 Accident que afecta el blat i altres cereals i que causa la vinclada de les tiges i una floració i espigat defectuosos.
 sin. compl. bolcament
 Nota: Les causes poden ser diverses: hi ha un *ajagut fisiològic* d'origen no parasitari i un *ajagut parasitari* causat pel fong *Cercospora herpotrichoides*. El blat afectat rep els noms de *blat ajagut* (esmentat a *L'Art del Pagès*, 1898), *blat bolcat*, *blat gitat* (propri de la Ribera d'Ebre, Castelló i València), o *blat rebolcat*.

- 20 **alternariosi f**
Malaltia de les plantes causada per fongs del gènere *Alternaria*, que es manifesten sovint en forma de taques.
Nota: Un exemple típic és l'*Alternaria solani*, que ataca la patata, el tomàquet, l'albergínia i altres solanàcies. Altres *Alternaria* ataquen diversos cultius el nom dels quals serveix per qualificar-les. Algunes, però, tenen noms particulars. Vegeu també *llampadura del clavell* i *taques negres de la col*.
- 21 **altica f**
veg. blaveta
- 22 **altica de la col f**
veg. animaló de les cols
- 23 **altisa f**
veg. blaveta
- 24 **altisa de la coi f**
veg. animaló de les cols
- 25 **alucita f**
veg. arna del blat
- 26 **alzinol m**
veg. podridura de les arrels
- 27 **anàrsia f**
veg. eruga minadora del presseguer
- 28 **anguíHula f**
Nota: Vegeu *nematodes*.
- 29 **anguíHula de la tija f**
Nematode, *Ditylenchus dipsaci*, causant de greus danys a diverses plantes (blat de moro, llegums, ceba, api, etc.).
- 30 **anguíHula del blat f**
Nematode, *Tylenchus tritici*, que des del sòl envaeix la tija del blat fins arribar al gra i el fa malbé.
- 31 **anguíHula del clavell f**
veg. bola del clavell
- 32 **animaló de la vinya m**
veg. blaveta
- 33 **animaló de les cols m**
es *pulguilla de la col*
fr *petite altise des crucifères*
en *cabbage flea beetle*
Coleòpter crisomèlid, *Phyllotreta nemorum*, que ataca la col i altres crucíferes.
sin. compl. altica de la col; altisa de la col
- 34 **anticriptogàmic m**
veg. fungicida
- 35 **antracnosi f**
es *antracnosis*
fr *anthracnose*
en *anthracnose*
Malaltia produïda per distints fongs, correntment designada amb el nom del vegetal que ataquen.
sin. compl. taques negres foliars
Nota: Com a fongs responsables d'antracnosi figuren *Colletotrichum* sp. (meló, mongetera, tomàquet, cítrics, alfals, etc.), *Marssonina* sp. (enciam, noguera), *Ascochyta pisi* (pèsol), *Coccomyces (Cylindrosporium) hiemalis* (cirerer), *Elsinoe (Sphaeloma) ampelinum* (vinya), *Discula* (plàtan), etc.

- 36 **antracnosi de l'olliva f**
veg. oliva sabonosa
- 37 **antracnosi de la mongetera f**
Malaltia de la mongetera deguda al fong *Colletotrichum lindemuthianum*.
sin. compl. taques negres de les fulles de mongetera
- 38 **antracnosi de la vinya f**
Malaltia de la vinya produïda pel fong *Elsinoe ampelina*, que té com a forma conídica *Sphaceloma ampelinum*.
sin. compl. antracnosi xancrosa; cama negra de la vinya
Nota: L'antracnosi de la vinya l'esmenten Roig i Torres (1887) i Aguilera, que l'anomena *antracnosi xancrosa*. Olivera (IACSI, 1901) el designa *cama negra*, nom amb el qual era coneguda a València i Alacant. En obres posteriors, l'antracnosi no figura com a malaltia corrent de la vinya.
- 39 **antracnosi xancrosa f**
veg. antracnosi de la vinya
- 40 **apamador m**
veg. acanador
- 41 **aponentar-se v pron**
Assecar-se les plantes a causa del vent de ponent.
Nota: Vegeu també *ponent* i *ponentada*.
- 42 **apoplexia de la vinya f**
veg. llampat dels ceps
- 43 **aranya f**
es *araña*
fr *araignée*
en *spider*
- 44 **aranya blanca f**
Aràcnid de l'espècie *Tarsonemus pallidus*, que ataca la maduixa, i de l'espècie *Polyphagotarsonemus latus*, que es troba sobre plantes d'horta.
- 45 **aranya bruna dels cítrics f**
es *araña parda de los cítricos*
en *citrus red spider mite*
Aràcnid tetraníquid, *Panonychus citri*.
- 46 **aranya del bon Jesús f**
veg. porqueta
- 47 **aranya groga f**
Eotetranychus carpini és l'aranya groga de la vinya i la del taronger és *Lorrya formosa*, que no causa danys greus.
Nota: L'aranya roja de la vinya és *Panonychus*.
- 48 **aranya roja f**
es *araña roja*; *arañuela*
fr *araignée rouge*
en *mite*; *red spider*
Aràcnid tetraníquid, especialment *Tetranychus* sp. i similars, com ara *Panonychus* sp. que ataquen tot tipus de conreus i sobretot fruiters.
sin. compl. aranya vermella
- 49 **aranya vermella f**
veg. aranya roja
- 50 **aranyeta de l'olivera f**
veg. aranyó de l'olivera
- 51 **aranyeta roja del taronger f**
es *ácaro de la roña*

Petit àcar, *Brevipalpus phoenicis*, que ataca taronges i altres fruits cítrics.

Nota: Esmenta el nom González Sicilia.

52 aranyó de l'olivera m

es *arañuelo del olivo*
fr *thrips de l'olivier*
en *olive thrips*

Tisanòpter, *Liothrips (Phloeothrips) oleae*, que ataca l'olivera.

sin. compl. aranyeta de l'olivera; aranyol; aranyó; pugó de l'olivera

Nota: Les depressions causades pel seu atac es denominen *gotes de juliol*. Pels seus símptomes, A. Matons (1922) li donà el nom de *ratat de l'olivera*.

53 aranyol m

veg. aranyó de l'olivera

54 araranyó m

veg. aranyó de l'olivera

55 arbre corgelat m

veg. arbre corsec

56 arbre corsec m

Arbre que té morta la part central del tronc.

sin. compl. arbre corgelat

57 arbre rebordonit m

Arbre que no pot viure bé per males condicions del sòl.

58 arna f

es *polilla*
fr *teigne*
en *moth*

Lepidòpter, especialment de les famílies dels tineids i piràlids.

Nota: Onofre Pou (1580) i Miquel Agustí (1617) ja parlen de les *arnes de la roba*. Segons Vilarrúbia, *arna* s'hauria de reservar als lepidòpters tinèids però, de fet, s'aplica a altres lepidòpters i, fins i tot, a insectes que no ho són, com passa, per extensió, amb l'escarabat del cuir i de les pells. Molt sovint, en publicacions catalanes, es troba el terme *tinya* en comptes de *arna*, catalanitzant el francès *teigne*.

59 arna de la farina f

es *polilla de la harina*
en *Mediterranean flour moth*

Lepidòpter piràlid, *Ephestia kühniella*, que ataca la farina, el pa, etc.

60 arna de la patata f

es *polilla de la patata; tiña de la patata*

fr *teigne de la pomme de terre*
en *potato tuber moth*

Lepidòpter gelèquid, *Phthorimaea operculella*, que ataca especialment la patata emmagatzemada, però també la remolatxa.

sin. compl. arna de la remolatxa; tinya de la patata

61 arna de la remolatxa f

veg. arna de la patata

62 arna de la roba f

Lepidòpter tinèid, *Tinea (Tineola) bisselliella*, que ataca la roba.

63 arna de les estores f

Lepidòpter tinèid, *Tinea pellionella*, que ataca les estores.

- 64 **arna del blat f**
 es *palomilla; polilla*
 fr *alucite des céréales*
 en *angoumois grain moth*
 Lepidòpter gelèquid, *Sitotroga (Tineo) cerealella*.
 sin. compl. alucita; cuc del blat; gramenera; palometa del blat
 Nota: *Gramenera* no és un sinònim específic, ja que designa també altres insectes que ataquen el gra.
- 65 **arna del cuir f**
 veg. escarabat del cuir i de les pells
- 66 **arna del farratge f**
 Lepidòpter piràlid, *Hypsopygia costalis*.
- 67 **arna del gra f**
 es *piral de la harina*
 Lepidòpter piràlid, *Pyralis (Asopia) farinalis*, que ataca el gra.
- 68 **arna del tabac f**
 Lepidòpter piràlid, *Ephestia eleutella*.
- 69 **arna falsa del gra f**
 es *falsa polilla del grano; tiña del trigo*
 fr *teigne des grains*
 Lepidòpter tinèid, *Tinea granella*.
 sin. compl. cuc del blat; falsa tinya del blat; fraró blau; moscardí; papaio blau; papallonic del blat
 Nota: Del gra atacat per l'arna se'n diu *blat pollat*.
- 70 **arrei surosa del tomàquet f**
 fr *maladie des racines liégeuses*
 en *corky root*
- Fong, *Pyrenochaeta lycopersici*, que ataca principalment els cultius d'hivernacle de tomàquet, produint l'esgroguiment i el defalliment de la planta.
 Nota: Es presenta en plantacions continuades de tomàquet en el mateix sòl i l'afavoreixen l'excés d'adobs i l'asfíxia de les arrels per regs mal manejats.
- 71 **arrufat m**
 es *abolladura; lepra*
 fr *cloque*
 en *leaf curl*
 Malaltia dels arbres de pinyol (presseguer, ametller, etc.) causada pel fong *Taphrina deformans*.
 sin. compl. abonyegat; butllofat; garrof; garrofina; tiribecs
 Nota: Els sinònims els esmenten diversos autors. El més corrent sembla *garrof* i també *garrofina*. *Tiribecs* és esmentat per la revista *Agricultura i Ramaderia* (1930).
- 72 **arrufat daurat m**
 fr *cloque dorée*
 Malaltia del pollancre deguda al fong *Taphrina aurea*.
- 73 **assecabrots de l'olivera m**
 veg. corc de l'olivera
- 74 **assecada del pebrot f**
 es *seca del pimiento; tristeza del pimiento*
 fr *mildiou du piment*
 en *blight of pepper*
 Malaltia produïda pel fong *Phytophthora capsici*, que provoca l'assecament i la destrucció ràpida de la planta.
 sin. compl. seca del pebrot

- 75 **assecada dels brots del pi** f
Fong, *Sphaeropsis sapinea*, que ataca freqüentment el pi i altres coníferes.
- 76 **assecament de l'alzina surera** m
Malaltia produïda pel fong *Diplodia mutila*, forma asexual de *Botryosphaera stevensii*.
sin. escaldat de l'alzina surera
- 77 **asurat** m
veg. suro de la poma i de la pera
- 78 **babota grisa** f
veg. cuc negre de l'alfals
- 79 **bacteriosi** f
Malaltia produïda en els vegetals per bacteris.
Nota: Moltes bacteriosis reben denominacions específiques, com ara *berugues de l'olivera*, *greix de la mongetera*, *greix de la carxofa*, *foc bacterià* o *xancre bacterià*. Altres es denominen simplement *bacteriosi*, com passa amb la *bacteriosi de la perera* (*Pseudomonas syringae*), la *bacteriosi de la mongeta* (*Xanthomonas campestris*), o la *bacteriosi de la noguera* (*Xanthomonas juglandi*).
- 80 **badar-se** v pron
veg. badocar
- 81 **badoc** m
Afecció de l'avellaner produïda per l'àcar eriòfid *Phytoptus avellanae*, que ataca els borrons, inflant-los i deformant-los.
sin. compl. botó
Nota: El mot *badoc* ja s'esmentava a la *Revista d'Agricultura* de l'any 1920.
- 82 **badocar** v intr
Esberlar-se els fruits per causes diverses, abans de ser collits.
sin. compl. badar-se; esbadocar-se
Nota: S'aplica també a les gemmes de l'avellaner atacades pel badoc. Recollit de viva veu.
- 83 **ballarola** f
veg. cuca molla
- 84 **ballaruc** m
veg. gala
- 85 **banyarricart** m
veg. banyarriquer
- 86 **banyarriquer** m
es *taladro*
fr *capricorne héros*
en *longhorn beetle*
Coleòpter cerambícid (*longicornis*, *capricornis*) que s'alimenta de la fusta (branques, troncs, etc.).
sin. compl. banyarricart; riquer; sa-perda
Nota: M. Aymerich ja esmenta els banyarriquers. Cuní i Martorell (1886) els identifica amb *Cerambyx* i el mateix fan Fabra i el DCVB.
- 87 **banyarriquer de la perera** m
veg. barrinador de la fusta
- 88 **banyarriquer del cirerer** m
Coleòpter cerambícid, *Hesperophanes cinereus*, que ataca el cirerer.
- 89 **banyarriquer del pi** m
Coleòpter cerambícid, *Acanthocinus aedilis*, que ataca el pi.

- 90 **banyarriquer del poliancre m**
 Coleòpter cerambícid, *Saperda populae* i *Saperda carcharias*, que ataca l'om.
 sin. compl. saperda gran; saperda petita
 Nota: *Saperda populnea* i *Saperda carcharias* corresponen respectivament a *saperda petita* i *saperda gran*.
- 91 **banyarriquer del roure m**
 Coleòpter cerambícid, *Cerambyx cerdo*, que ataca el roure.
- 92 **banyarriquer del salze m**
 fr *aromie mosquée*
 Coleòpter cerambícid, *Aromia moschata*, que es troba en els salzes i ataca la fusta.
 sin. compl. mosca d'olor
- 93 **banyes del sègol f pl**
 Nota: Vegeu *sègol banyut*.
- 94 **banyetes f pl**
 Nota: Vegeu *sègol banyut*.
- 95 **barba f**
 Miceli de diversos fongs (*Rhizopus*, *Mucor*, etc.) causants de floridures i que es crien a la superfície de les plantes o de matèria orgànica humida.
 sin. compl. barbata
- 96 **barba de caputxí f**
 veg. cuscuta
- 97 **barba de vaca f**
 veg. podridura de les arrels
- 98 **barbeta f**
 veg. barba
- 99 **barreneta de l'olivera f**
 veg. corc de l'olivera
- 100 **barreneta del taronger f**
 es *barreneta del naranjo*
 en *carob moth*
 Lepidòpter, *Ectomyelois ceratoniae*, les erugues del qual ataquen les taronges i les ametlles i les fan caure a terra.
 Nota: Oït molt sovint de viva veu. Molt corrent a València i Tortosa. Adoptat pel Servei de Protecció Vegetal i utilitzat també en castellà.
- 101 **barrinador m**
 Eruga que barrina la fusta dels arbres o les tiges dels vegetals.
- 102 **barrinador de l'arròs m**
 veg. cuc de l'arròs
- 103 **barrinador de la carxofa m**
 es *taladro de la alcachofa*
 fr *noctuelle de l'artichaut*
 Lepidòpter, *Gortyna (Hydroecia) xanthenes*, les erugues del qual penetren pel nervi central de la fulla o de la carxofa per la tija.
 sin. compl. riquer de la carxofa; trepant de la carxofa
- 104 **barrinador de la fusta m**
 es *zeuzera*
 fr *zeuzère*
 en *leopard moth*
 Lepidòpter, *Zeuzera pyrina*, que ataca la perera, l'avellaner i altres fruiters.

- sin. compl. banyarriquer de la pera-
ra; corc de les branques; cuc de la
fusta; riquer de les branques i
troncs
Nota: El sinònim *banyarriquer de la
perera* s'ha recollit de viva veu a Gi-
rona. La *Revista d'Agricultura* (1926)
també dona aquest nom a la plaga
que ataca la pomera. Sovint el *corc
vermell del tronc* (*Cossus cossus*)
s'ha anomenat també *barrinador
de la fusta*.
- 105 **barrinador de les branques de
l'olivera** m
es *abichado*; *euzofera*; *piral del
olivo*
en *stem borer*
Lepidòpter piràlid, *Euzophera pin-
guis*, que fa galeries a les branques
de l'olivera.
- 106 **barrinador del blat de moro** m
es *taladro del maíz*
fr *pyrale* (*Ostrinia*); *sésamie*
en *european corn borer*
Lepidòpter piràlid, *Ostrinia* (*Pyraus-
ta*) *nubilalis*, i lepidòpter noctuíd
Sesamia nonagrioides, que barri-
nen la tija del blat de moro.
- 107 **barrinador del gerani** m
veg. eruga barrinadora del gerani
- 108 **barriol** m
es *altica de la alcachofa*
fr *altise de l'artichaut*
en *leaf beetle*
Coleòpter, *Sphaeroderma rubidum*,
que ataca la carxofa.
sin. compl. escarabat de la carxofa
Nota: El nom *barriol* l'esmenta Ca-
ñizo-Arroyo (1964).
- 109 **beata** f
veg. pregadéu
- 110 **bernat pudent** m
es *chinche verde*
fr *punaise*
en *stink bug*
Hemípter pentatòmid, especial-
ment *Nezara viridula*, que ataca
molts cultius, i *Gonocerus acutean-
gulatus*, que provoca l'avortament
de l'avellana.
sin. compl. pudenta
Nota: Esmenten el nom DGLC,
DCVB, GEC, HNPC, Vilarrúbia, Ca-
ñizo-Arroyo, etc., que correntment
donen el nom científic de *Nezara
viridula*.
- 111 **berrugues de l'olivera** f pl
es *tuberculosis del olivo*
fr *maladie des tubercules*
en *canker of olive-tree*
Malaltia causada pel bacteri *Pseu-
domonas savastanoi* que produeix
tumors o berrugues a les branques
i el tronc de l'olivera.
sin. compl. ronya de l'olivera; tu-
mors de l'olivera
Nota: Matons (*L'Olivera*) utilitza *be-
rrugues* i esmenta *ronya*. Joan Riba
(1920) cita la malaltia amb el nom
de *tumor*.
- 112 **bigot** m
Taques de la taronja produïdes per
l'atac de trips.
sin. compl. taca
Nota: El mot *bigot* és esmentat per
González Sicilia (1968). A més, oït
de viva veu a València.
- 113 **blitter-plt** m
Malaltia fisiològica que provoca ta-

- ques amarronades a la pell de la poma i que li dona un tast amarg.
sin. compl. punts de suro; punts morens; taca amarga
Nota: El mot correntment emprat per designar aquesta malaltia és l'anglicisme *bitter-pit*. Els sinònims *punts morens* o *punts de suro*, denominació de Bardia, són més aviat rars.
- 114 **black-rot** m
es *black-rot*
fr *black-rot*
en *black-rot*
Malaltia de la vinya produïda pel fong *Guignardia bidwellii*.
Nota: Anglisme.
- 115 **blair** v tr i intr
Marcir a causa del sol massa fort.
Nota: Vegeu també *marcir*.
- 116 **blanqueta de la carxofa** f
veg. cendrosa de la carxofa
- 117 **blanqueta del garrofer** f
veg. encendrament del garrofer
- 118 **blat ajagut** m
Blat afectat per l'ajagut.
sin. compl. blat bolcat; blat gitat; blat rebolcat
- 119 **blat bolcat** m
veg. blat ajagut
- 120 **blat escaldat** m
Blat afectat per l'escaldat del blat.
- 121 **blat estrellat** m
Blat atacat per la cecidòmia de blat.
- 122 **blat gitat** m
veg. blat ajagut
- 123 **blat orb** m
es *caries*; *tizón*
fr *carie du blé*
en *rough-spored bunt*
Blat que està afectat pel fong *Tilletia caries* i que presenta els grans ocupats per les seves espores.
sin. compl. orb
Nota: La definició anterior és semblant a la de Fabra, que es refereix a la càries del blat (*Tilletia*), a la qual sembla que en realitat correspon *blat orb*. Però sovint s'ha aplicat el mot al carbó del blat (*Ustilago*): Cadevall dona el mot *orb* per a les dues malalties, i el mateix fan Font i Quer i el DCVB. La GEC dona en el mot *orb* una definició genèrica i poc aclaridora, però sembla decantar-se per la identificació amb l'atac de *Tilletia*. El nom *blat orb* també l'esmenta la IACSI (1935). Sembla, doncs, que s'ha de reservar *orb* per a la càries (*Tilletia*) i deixar *carbó* per a la *mascara*, nom que també es dona a *Ustilago*.
- 124 **blat pollat** m
Blat atacat per l'arna falsa del gra.
- 125 **blat rebolcat** m
veg. blat ajagut
- 126 **blaveta** f
es *altica de la vid*; *coquillo de la vid*; *pulgón de la vid*
fr *altise de la vigne*
en *flea beetle*
Coleòpter crisomèlid, *Haltica ampelophaga*, que ataca la vinya.

- sin. compl. *altica*; *altisa*; animaló de la vinya; escarabató de la vinya; saltiró
- Nota: Tots els noms i sinònims figuren a Cañizo-Arroyo. *Blaveta* figura ja a les obres de Nonell i Romeu, que la identifiquen amb *Haltica* i és mot molt corrent i oït de viva veu, com també *saltiró*. *Altisa* o *Altissa* figuren a la IACSI (1908). *Animaló de la vinya* és citat per Ruíz-Castro i figura a DCVB.
- 127 **blaveta** f
veg. reiet blau
- 128 **blaveta del pèsol** f
en *pea blue butterfly*
Lepidòpter licènid, *Lampides boeticus*, que es troba sobre diverses plantes, especialment sobre el pèsol.
- 129 **blima** f
es *aborto*; *corrimiento*; *grano corrido*
fr *coulure*
Manca de fecunditat de la flor i de formació de fruit en els vegetals, especialment de la vinya.
sin. compl. *brima*; *escorriment*; *gra corregut*
Nota: Aguilera ja parla a finals del segle XIX d'aquesta afecció i li dóna el nom *blima*, el mateix que Ribas i Font (1921) que també l'anomena *escorriment*. Igualment H. Gorria, Foex i *Revista d'Agricultura* (1928) citen *blima*, que sembla el nom correcte i no *brima* (GEC), que també tenim recollit de viva veu.
- 130 **boirar-se** v pron
Malmetre's les plantes per la boira.
Nota: Vegeu també *neula*.
- 131 **boixadura** f
veg. boixat
- 132 **boixat** m
es *podredumbre blanca*
fr *pourriture blanche*
en *garlic white rot*
Malaltia de l'all, la ceba i el porro produïda pel fong *Sclerotium cepivorum*.
sin. compl. *boixadura*
- 133 **bola del clavell** f
Encistament produït pel nemàtode *Heterodera marioni*.
sin. compl. *anguil·lula del clavell*
- 134 **bolcament** m
veg. ajagut del blat
- 135 **boletera** f
veg. rizoctònia
- 136 **borinot de la calavera** m
veg. esfínx de la calavera
- 137 **borinots** m pl
Himenòpters àpids, com *Bombus* sp., que quan volen fan molt de brogit.
Nota: El nom s'ha estès a altres insectes, com els esfíngids, per exemple *Acherontia atropos*. Vegeu també *esfínx*.
- 138 **borra de l'olivera** f
veg. cotonet de l'olivera
- 139 **borró sec** m
Malaltia dels avellaners deguda als fongs *Cryptosporiopsis corylii* i *Cryptosporiopsis grisea*.

- Nota: S'havia atribuït a *Gloesporium* i figura així en alguna bibliografia.
- 140 **bosses del blat de moro** f pl
 es *carbón del maíz*
 fr *charbon du maïs*
 en *corn smut*
 Malaltia produïda per *Ustilago maydis*, que produeix tumoracions a les fulles i eflorescències.
 sin. compl. carbó del blat de moro
 Nota: S'aplica al *carbó del blat de moro*, ja que si bé en tots els cereals és corrent anomenar-lo *carbó*, aquest presenta símptomes típics (tumoracions o bosses) que justifiquen la denominació.
- 141 **bosses del pi** f pl
 Nota: Vegeu *processionària del pi*.
- 142 **botó** m
 veg. badoc
- 143 **bouet de Sant Antoni** m
 veg. marieta
- 144 **bouet de Sant Antoni** m
 veg. porqueta
- 145 **brima** f
 veg. blima
- 146 **brom** m
 veg. corc de l'olivera
- 147 **bronzejat del tomàquet** m
 es *bronceado del tomate*
 fr *maladie bronzée de la tomate*
 en *tomato spot wild virus*
- Virosi del tomàquet produïda pel TSWV (*Tomato Spot Wild Virus*) que es transmet per pugons i trips, com ara el trips de la ceba.
- Nota: Ataca també molts altres cultius. Vegeu també *trips de la ceba*.
- 148 **brot sec de l'ametller** m
 veg. brot sec dels branquillons
- 149 **brot sec dels branquillons** m
 es *fusicoccum*
 fr *chancre du pêcher*
 Malaltia del presseguer i de l'ametller, deguda al fong *Fusicoccum amygdali*.
 sin. compl. brot sec de l'ametller; xancre de *Fusicoccum*
 Nota: El nom *brot sec dels branquillons* ja figura a la revista *Agricultura i Ramaderia* de 1929.
- 150 **brunidora** f
 veg. escarabat de les flors
- 151 **bufat** m
 Afecció de les taronges causada pel seu conreu (excés d'adob nitrogenat, aplicació de fitohormones a destemps, etc.), que es manifesta perquè se separa la pell de la polpa.
- 152 **butllofat** m
 veg. arrufat
- 153 **cabells de ia Mare de Déu** m pl
 veg. cuscuta
- 154 **cabells de romaní** m pl
 veg. cuscuta

- 155 **caçador** m
veg. depredador
- 156 **cacoècia** f
es *gusano de los brotes*; *tortrix*
fr *tordeuse des bourgeons*
en *leaf roller*
Lepidòpter tortricid, *Cacoecimorpha* (*Cacoecia*) *pronubana*, les eruges del qual es troben en molts cultius (taronger, tomàquet, plantes d'horta, plantes ornamentals, etc.).
Nota: Ha rebut diferents noms corrents. En el conreu del taronger el més conegut és *cacoècia*.
- 157 **cadell** m
es *alacrán cebollero*
fr *courtilière*; *taupe-grillon*
en *mole cricket*
Ortòpter, *Gryllotalpa gryllotalpa*, que viu sota terra i s'alimenta d'arrels, tubercles, etc.
sin. compl. cuc hortolà; cuc llaurador; cuca llauradora; grill cadell; grill talp; llauradora; tallaarròs
- 158 **cama negra** f
fr *jambe noire*
en *soft rot*
Bacteri, *Erwinia caratovora*, que ataca la patata.
Nota: La seva presència a Catalunya l'esmenta M. Nadal (IX Jornades Fitosanitàries, 1983).
- 159 **cama negra de la vinya** f
veg. antracnosi de la vinya
- 160 **canari** m
Lepidòpter, *Colias croceus*, que ataca l'alfals.
- Nota: El mot *canari* és de Cuní Martorell però s'aplica també a altres *Colias* i prové del color groc d'aquests insectes.
- 161 **candela** f
veg. cuc filferro
- 162 **cansament del sòl** m
veg. fatiga del sòl
- 163 **caparreta acanalada** f
veg. cotxinilla acanalada
- 164 **caparreta blanca** f
es *caparreta blanca*
fr *cochenille chinoise*
en *chinese waxy scale*
Homòpter còccid, *Ceroplastes sinensis*.
sin. compl. cotxinilla xinesa; xina
- 165 **caparreta de l'avellaner** f
fr *lècanines*
en *soft scale*
Homòpter còccid, *Eulecanium corni* i *Eulecanium corylii*.
sin. compl. pelacuquí
- 166 **caparreta de la figuera** f
es *cochinilla de la higuera*
fr *céropaste du figuier*; *cochenille tortue*
en *fig wax scale*
Homòpter còccid, *Ceroplastes rusci*.
- 167 **caparreta del xiprer** f
Homòpter còccid, *Diaspis visci*.
Nota: El xiprer és atacat també pel cotonet (*Pseudococcus citri*) que si bé és també un còccid, no és una caparreta.

- 168 **caparreta llisa f**
 es *cochinilla blanda; cochinilla de los agrios*
 fr *cochenille plate*
 en *brown scale; soft scale*
 Homòpter còccid, *Coccus hesperidum*.
- 169 **caparreta negra dels cítrics f**
 es *caparreta negra; cochinilla de la tizne (olivo)*
 fr *cochenille noire de l'olivier*
 en *black scale; olive scale*
 Homòpter còccid, *Saissetia oleae*, que ataca els cítrics i l'olivera.
 sin. compl. capseta; conxa; cotxinilla de l'olivera; paparra; papellida; patateta; petxina; tortugueta
 Nota: En l'olivera va acompanyada generalment pel negre o negreta (*Capnodium elaeophyllum*).
- 170 **caparretes f pl**
 es *caparretas; cochinillas*
 fr *cochenilles*
 en *scales*
 Homòpters còccids que ataquen els cítrics i altres arbres.
- 171 **capgròs m**
 es *gusano cabezudo*
 fr *buprèste noir; capnode*
 en *flat headed borers*
 Coleòpter buprèstid, *Capnodis tenebrionis*.
 sin. compl. corc del peu; corc del tronc; cuc capgròs
- 172 **capseta f**
 veg. caparreta negra dels cítrics
- 173 **càpues f pl**
 veg. rosegadors de la pell
- 174 **caragols m pl**
 es *caracoles*
 fr *escargots*
 en *snails*
 Molluscs gasteròpodes amb closca, fitòfags i que s'alimenten dels cultius establerts, on poden fer grans destrosses.
 sin. cargols
 Nota: El gènere corrent a Catalunya és *Helix*. Alguns cargols tenen noms propis, com el conegut *cargol bover* i el de la vinya, anomenat *vinyal*. És també molt corrent el nom de *cargolins*, que designa cargols de mides petites. Altres noms són més locals, com *xarreta* i *viuda*, esmentats al DCVB.
- 175 **carbó m**
 es *carbón; tizne*
 fr *charbon*
 en *smut*
 Malaltia dels cereals, causada per fongs del gènere *Ustilago*, que es manifesta en forma de pols negra. Pot ésser *cobert*, si sols afecta els grans, o bé *despullat*, quan ateny tota l'espiga.
 sin. compl. mascara; mascarell; mascaró
 Nota: Sembla preferible el nom *carbó* en comptes de *mascara*, ja que *carbó* ja apareix a *L'Art del Pagès* (1898) i és l'emprat en tota la bibliografia d'abans i d'ara. També per designar el *carbó* s'havia utilitzat el mot *orb*, que s'aplica millor a *Tilletia* o *càries* (Vegeu *blat orb*). Amb la denominació *bosses del blat de moro* es designa *Ustilago maydis*, carbó típic d'aquest conreu i que es distingeix d'altres per formar tumoracions a la tija i panotxa. El DCVB assenyala *emmascarillar-se* per designar a València l'atac del carbó al blat i l'ordi.

- 176 **carbó del blat de moro** m
veg. bosses del blat de moro
- 177 **carbó del clavell** m
Nota: Vegeu *rovell*.
- 178 **carència** f
es *carencia; deficiencia*
fr *carence*
en *nutrient deficiency*
Deficiència que presenta una planta en substàncies minerals assimilables i especialment microelements, i que són causa d'anormalitats fisiològiques i de malalties dites de *carència*.
sin. compl. deficiència
- 179 **cargols** m pl
sin. caragols
- 180 **càries del blat** f
Nota: Vegeu *blat orb*.
- 181 **càries del tronc de l'olivera** f
Buidat del tronc degut a l'atac del fong *Polyporus fulvus*.
sin. compl. corcat del tronc; gangrena del tronc; soca buida
- 182 **carpocapsa** f
veg. corc de les pomes i de les peres
- 183 **cassanella** f
veg. gala
- 184 **castanyeta** f
veg. castanyola
- 185 **castanyola** f
es *castañeta*
fr *mange-mallols; vespère*
- Coleòpter, *Vesperus xatarti*, que ataca la vinya, especialment el peu dels ceps joves, però també altres cultius.
sin. compl. castanyeta; menjamallols
Nota: El sinònim *menjamallols* és propi de la Catalunya Nord i figura a la *Guide pratique de défense des cultures*. El terme *mallol* designa el cep plantat de fa poc, que és el preferit pel *Vesperus xatarti*.
- 186 **caterineta** f
veg. porqueta
- 187 **cavall de faves** m
es *insecto palo*
fr *baton du diable; phasmes*
en *walking sticks*
Qualsevol insecte queleuròpter (abans *fàsמידs*), àpter, de cos molt prim i allargat.
sin. compl. cavall de garrot; fasmes; insecte bastó
Nota: S'alimenta de vegetals, però correntment no és una plaga. Algunes espècies es troben als Països Catalans, com *Bacillus*, *Leptynia* i altres.
- 188 **cavall de garrot** m
veg. cavall de faves
- 189 **cavall de serp** m
veg. espiadimonis
- 190 **cavall de serp** m
veg. pregadéu
- 191 **cavallet del diable** m
veg. espiadimonis

- 192 **cecidí** m
veg. gala
- 193 **cecidòmia de les peres** f
es *acalabazado del peral*; *mosquito del peral*
fr *cécidomyie des poirettes*
en *pear midge*
Dípter cecidòmid, *Contarinia pyrivora* (*Dasyneura pyri*), que ataca les flors i fruits petits de la perera, deformant-los.
sin. compl. cigarret; perrisia
- 194 **cecidòmia del blat** f
es *cecidomia del trigo*
fr *cécidomyie des fleurs de blé*
en *wheat blossom midge*
Dípter cecidòmid, *Contarinia tritici* i *Diplosis mosellana*, que ataca les flors del blat i els produeix l'avortament.
Nota: Del blat atacat se'n diu *blat estrellat*.
- 195 **cendra** f
veg. cendrosa
- 196 **cendrosa** f
es *ceniza*; *oidium*
fr *blanc*; *oidium*
en *powdery mildew*
Malaltia d'origen criptogàmic que es desenvolupa a l'exterior del vegetal, formant taques constituïdes per una pols blanquinosa o grisa que es lleva fàcilment amb el dit.
sin. compl. cendra; fum; mal blanc; oïdi; oïdium; salina
Nota: Els fongs causants de cendrosa són de distints gèneres, i a la forma perfecta *Sphaerotheca* pertanyen les cendroses del presse-
- guer, la maduixa, el roser, etc. A *Podospaera* les de la pomera, el cirerer, l'albercoquer, etc. A *Erysiphe* les dels cereals, llegums, cucurbitàcies, pastanaga, moltes ornamentals, etc. Alguns altres sinònims deriven de *cendra*, com *cendrada*, *cendrera*, *cendreta* o *encendrament*. Al Maresme s'utilitza molt *salina*, i *fum* a l'Empordà. Normalment les diverses cendroses es qualifiquen pel cultiu al qual ataquen.
- 197 **cendrosa de la carxofa** f
Malaltia deguda al fong *Leveillula (Oidiopsis) taurica*.
sin. compl. blanqueta de la carxofa; oïdiopsis
Nota: No és ben bé un oïdium però forma una eflorescència blanca. Ataca també el tomàquet, el pebrot, l'albergínia, etc. El sinònim *blanqueta de la carxofa* és molt utilitzat per designar aquesta malaltia.
- 198 **cendrosa de la vinya** f
Oïdium que afecta la vinya i és produït pel fong *Uncinula necator*, forma perfecta d'*Oidium tuckerii*.
sin. compl. afumat; malura vella
Nota: Romeu (1915) fa la història de la cendrosa de la vinya, que entrà a mitjan segle XIX i rebé, a més del nom *oïdium*, el de *malura de la vinya*, que passà després a dir-se *malura vella* per distingir-la de la *malura nova* (*míldiu*).
- 199 **centcomes** m
veg. centpeus
- 200 **centpeus** m
es *ciempiés*
fr *mille-pattes*

- Miriàpode quilòpode dels gèneres *Scolopendra*, *Scutigera*, *Lithobius* i d'altres.
sin. compl. centcames; centpotes; cuca de cent cames; escolopendra; escorpina; mare centcames; talla-mocs
- 201 **centpotes m**
veg. centpeus
- 202 **cep bord m**
veg. degeneració infecciosa de la vinya
- 203 **cep cornuat m**
veg. degeneració infecciosa de la vinya
- 204 **cep llampat m**
Cep afectat pel llampat dels ceps.
- 205 **cercòspora f**
veg. míldiu de la remolatxa
- 206 **cercosporiosi f**
veg. míldiu de la remolatxa
- 207 **cèrvol volant m**
veg. escanyapolls
- 208 **cigala borda f**
veg. pantigana
- 209 **cigarrer m**
veg. cuc dels brots
- 210 **cigarrer de la vinya m**
es *cigarrero de la vid*
fr *cigarier de la vigne*
- Coleòpter curculiònid, *Byctiscus betulae*, que cargola les fulles de la vinya en forma de cigar.
Nota: Altres curculiònids similars es coneixen més com *morruts*. *Cigarrer de la vinya* ja se cita a *L'Art del Pagès* (1910).
- 211 **cigarret m**
veg. cecidòmia de les peres
- 212 **cist m**
es *quiste*
fr *kyste*
en *cyst*
Forma resistent de tal·lòfits, bacteris, protozous, nematodes, etc., que acumulen substàncies de reserva i disminueixen el volum per deshidratació, formant una coberta protectora aïlladora (*encistament*).
sin. compl. quist
Nota: A aquesta forma resistent fa al·lusió el mot *bola* amb què són coneguts alguns cists (per exemple, *bola de clavell*).
- 213 **clapat m**
veg. clivellat
- 214 **clivellat m**
es *mota*; *moteado*; *roña*
fr *tavelure*
en *scab*
Malaltia de les peres i les pomes causada pel fong *Venturia* sp., forma perfecta de *Fusicladium* sp.
sin. compl. clapat; mota; motejat; ronya
Nota: Bardia ja emprà el terme *clivellat* per a designar aquest tipus de malalties. El sinònim *ronya* és també de Bardia. *Mota* és molt utilitzat a la

- zona de Ponent. *Motejat* és un castellanisme molt corrent a la Franja.
- 215 **clorosi** f
 es *clorosis*
 fr *chlorose*
 en *chlorose*
 Síntesi deficient de clorofilla que es manifesta en el color groc de les fulles, causada principalment per la manca de certs elements nutritius (magnesi, ferro, etc.) per carència o per bloqueig en el sòl.
 sin. compl. grogor
 Nota: El mot *clorosi* ja s'usava a *L'Art del Pagès* (calendari del 1878), que recomanava l'ús del ferro contra la grogor.
- 216 **cnefàsia** f
 es *cnefasia*
 fr *tordeuse des céréales*
 en *tortryx moth*
 Lepidòpter, *Cnephasia pumicana*, que ataca el blat i altres cereals.
 Nota: No té nom comú i és coneguda pel seu nom científic.
- 217 **colèmbols** m pl
 es *colémbolos*
 en *springtails*
 Ordre d'insectes apterigots. No tenen metamorfosi, són molt petits (5 mm) i en el seu abdomen s'hi troba la fúrcula normalment replegada al des-sota i que en estendre's fa saltar l'insecte que, així, avança a salts. Habiten en fulles mortes, dessota d'escorces, en el sòl, etc., i generalment en llocs molt humits. Són corrents en els llits de conreu del xampinyó i també en planters, on poden fer algun dany, com ara *Sminthurus viridis*, que perjudica l'alfals.
- 218 **contorn groc** m
 Virosi que ataca les fulles del ma-duixer, esgrogueint el seu contorn.
 Nota: És transmesa pels pugons.
- 219 **conxa** f
 veg. caparreta negra dels cítrics
- 220 **cor de suro** m
 veg. suro de la poma i de la pera
- 221 **cor negre de l'escarola** m
 fr *coeur noir*
 Malaltia bacteriana deguda a *Pseudomonas marginalis* que es presenta a l'escarola.
 Nota: Pot atacar també les crucíferes, l'endívia i alguns altres conreus hortícoles.
- 222 **corc** m
 Larva, especialment de coleòpter, que ataca la fusta i també fruits.
 Nota: Per extensió s'ha aplicat a erugues, larves de dípters i altres paràsits. *Corc* ja era esmentat per Onofre Pou (1580) i Fra Miquel Agustí (1617). Hi ha encara altres acepcions del mot *corc*. *Corc* designa el forat produït a la fusta pels corcs, i el polsim que deixa el corc. *Corcoll* s'ha pres com a sinònim de *corc*, però Coromines ho dubta. *Corcat*, *corcada* i *corcadura* són sinònims i signifiquen el resultat i efecte del corcat. També és sinònim *corquim* (Parés).
- 223 **corc africà** m
 Coleòpter, *Lyctus brunneus*, que ataca fustes treballades, seques o semiseques (mobles, ebenisteria, etc.).

- 224 **corc de capoll m**
veg. punxó de l'olivera
nyó. Corc dels brots es troba a Matons (*L'Olivera*).
- 225 **corc de costat m**
veg. mosca de l'oliva
- 226 **corc de l'ametller m**
Coleòpter escolítid, *Scolytus amygdali*, que ataca les branques i el tronc de l'ametller i també del pres-seguer.
- 227 **corc de l'arròs m**
es *gorgojo del arroz*
fr *charançon du riz*
en *rice weevil*
Coleòpter curculiònid, *Sitophilus (Calandra) oryzae*, que ataca el gra de l'arròs.
sin. corcó; fraró
- 228 **corc de l'oliva m**
veg. mosca de l'oliva
- 229 **corc de l'olivera m**
es *barrenillo del olivo*
fr *neiroun; scolyte de l'olivier*
en *olive bark borer*
Coleòpter escolítid, *Phloeotribus scarabeoides*, que fa galeries a les branques de l'olivera.
sin. compl. assecabrots de l'olivera; barreneta de l'olivera; brom; corc de nus; corc dels brots de l'olivera
Nota: Joan Riba (1920) l'identifica clarament amb el *barrenillo* castellà. El mot *brom* sembla remuntar-se al segle XVI, segons document citat pel DCVB. Un altre sinònim que esmenta el DCVB és *barrineta*, propi de València. També se l'ha anomenat *aranyó*, que més pròpiament designa el *Liothrips oleae* (vegeu ara-
- 230 **corc de l'om m**
Coleòpter escolítid, *Scolytus salci-formes*.
- 231 **corc de la cama del blat m**
veg. cuc de nus
- 232 **corc de la fusta m**
es *carcoma*
fr *vrillette*
en *timber beetle*
Coleòpter anòbid, *Anobium* sp.
sin. compl. rellotge de la mort
- 233 **corc de la pruna jove m**
es *falso gusano*
fr *hoplocampe*
en *sawfly*
Himenòpter tentredínid del gènere *Hoplocampa*, distintes espècies del qual ataquen la prunera, la perera i la pomera.
Nota: Esmenten el nom la IACSI (1934), la revista *Agricultura i Ramaderia* i Bardia.
- 234 **corc de la vinya m**
Coleòpter bostríquid, *Synoxylon sexdentatus*.
- 235 **corc de les avellanets m**
veg. diabló de l'avellaner
- 236 **corc de les branques m**
veg. barrinador de la fusta
- 237 **corc de les flors de la perera m**
Coleòpter curculiònid, *Anthonomus pyrii*.

- Nota: Ataca la perera de manera semblant al corc de les flors de la pomera.
- 238 **corc de les flors de la pomera m**
 es *clavo*; *gorgojo del manzano*
 fr *anthonome du pommier*
 en *apple blossom weevil*
 Coleòpter curculiònid, *Anthonomus pomorum*, que ataca la pomera destruint-ne les flors.
- 239 **corc de les pomes i de les peres m**
 es *barreno de las manzanas y de las peras*; *gusano de las manzanas y de las peras*
 fr *carpocapse*
 en *codling moth*
 Lepidòpter tortricid, *Laspeyresia (Cydia) pomonella*, que ataca els fruits de la pomera i la perera.
 sin. compl. *carpocapsa*
 Nota: Ataca també l'ametlla molla (XI Jornades Fitosanitàries, 1983). Ja s'esmenta amb aquest nom a la IACSI, de 1906 i altres anys. També A. Matons, la revista *Agricultura i Ramaderia* i Bardia.
- 240 **corc de les prunes m**
 Lepidòpter, *Grapholita (Laspeyresia) funebrana* que ataca les prunes.
 Nota: El nom ja és esmentat per Matons i Bardia.
- 241 **corc de museus m**
 veg. escarabat del cuir i de les pells
- 242 **corc de nus m**
 veg. corc de l'olivera
- 243 **corc de nuu m**
 veg. cuc de nus
- 244 **corc del blat m**
 es *gorgojo del trigo*
 fr *charançon du blé*
 en *granary weevil*
 Coleòpter curculiònid, *Sitophilus (Calandra) granarius*, que ataca el blat emmagatzemat.
 Nota: Onofre Pou (1580) ja esmenta el corc del forment que s'anomena en l'edició castellana (1680) *gorgojo del trigo*. El sinònim *gramenera* s'aplica també a altres plagues.
- 245 **corc del cuir i de les pells m**
 veg. escarabat del cuir i de les pells
- 246 **corc del pa m**
 Coleòpter anòbid, *Stegobium paniceum*, que ataca la farina i el pa.
- 247 **corc del peu m**
 veg. capgròs
- 248 **corc del pollancre m**
 Coleòpter curculiònid, *Cryptorhynchus lapathii*, que ataca tronc i branques del pollancre.
 sin. compl. perforador del tronc del pollancre
- 249 **corc del ponzim m**
 veg. tinya oriental
- 250 **corc del suro m**
 Coleòpter buprèstid, *Coraebus undatus*.
 Nota: Ja és esmentat per Vidal de Llobatera (IACSI, 1902) i Nonell (1915).

- 251 **corc del tronc m**
veg. capgròs
- 252 **corc del xiprer m**
Coleòpter escolítid, *Phloeosinus* sp.
- 253 **corc dels brots de l'avellaner m**
Coleòpter cerambícid, *Oberea linearis*.
- 254 **corc dels brots de l'olivera m**
veg. corc de l'olivera
- 255 **corc dels cereals m**
veg. corc del blat
- 256 **corc dels fruits m**
veg. morrut dels fruits
- 257 **corc dels grans m**
veg. corc del blat
- 258 **corc dels llibres m**
Nicobium sp. de la família anòbids (coleòpters).
Nota: Esmentat per García del Real (*Arxius*, II, 555 i seg.), que li dóna el nom de *Nicobium hirtum*. També l'esmenta la HNPC. Les espècies *Nicobium castaneum* i *Nicobium hirtum* són paràsits habituals dels llibres i els que més dany causen.
- 259 **corc dentat del gra m**
es *carcoma dentada de los granos; escarabajo; gorgojo*
fr *silvain*
en *saw-toothed grain beetle*
Coleòpter silvànid, *Oryzaephilus surinamensis*.
- 260 **corc vermell del tronc m**
es *gusano rojo; taladro rojo*
fr *cossus gâte-bois*
en *goat moth*
Lepidòpter, *Cossus cossus*.
Nota: També se l'ha anomenat *barrinador de la fusta*, que correspon millor a *Zeuzera pyrina*.
- 261 **corcat del tronc m**
veg. càries del tronc de l'olivera
- 262 **corcó m**
sin. corc de l'arròs
- 263 **corcollana f**
veg. papaorelles
- 264 **corcs del raïm m pl**
veg. cucs del raïm
- 265 **corcs dels llegums m pl**
es *gorgojos*
fr *charançons*
en *weevils*
Coleòpters brúquids dels gèneres *Bruchus*, *Acanthoscelides* i algun altre, que ataquen els llegums emmagatzemats.
sin. compl. grau
Nota: Se'ls distingeix pel nom del llegum que ataquen. Cuní i Martorell (1891) ja esmenta el *corc del pèsol*.
- 266 **corineum m**
veg. perdigonat
- 267 **corn de l'abundància m**
es *bolsitas del ciruelo*
fr *maladie des pochettes*

- Malaltia de la prunera deguda a *Taphrina pruni*, que indueix l'avormentament de les flors i altera el creixement de les branques, que neixen en grups.
- 268 **cornet m**
veg. sègol banyut
- 269 **corquim m**
veg. quera
Nota: Vegeu també *corc*.
- 270 **corredora f**
veg. cuca molla
- 271 **corretgeta f**
Pelada o tall en rodó fet a un arbre a fi d'aturar la circulació de la saba.
Nota: Per similitud amb aquesta pràctica agrícola, s'utilitza també el mot *corretgeta* per designar els símptomes d'atac de malalties o d'insectes al peu, a les branques, etc. Oït de viva veu diverses vegades.
- 272 **cotimanya f**
Hemípter dels arrossars del Delta de l'Ebre, *Naucoris maculatus*, d'on sembla haver desaparegut.
- 273 **cotó de l'olivera m**
veg. cotonet de l'olivera
- 274 **cotonet de l'olivera m**
es *algodón del olivo*; *tramilla del olivo*
fr *psylle de l'olivier*
en *olive psyllid*
Homòpter psíl·lid, *Euphyllura olivina*, que produeix una borra característica.
- sin. compl. borra de l'olivera; cotó de l'olivera; puça de l'olivera; pugó de l'olivera
Nota: La denominació *cotonet de l'olivera* és molt antiga i figura a les obres de Matons, Joan Riba, G.J. de Guillem (1893), GEC, etc.
- 275 **cotonet del taronger m**
es *algodón del naranjo*; *melazo de la vid*
fr *cochenille farineuse*
en *citrus mealybug*; *grape mealybug*
Homòpter còccid, *Pseudococcus (Planococcus) citrii*, caracteritzat pel fet de recobrir-se d'una borra o cotó blanquinós. Ataca també la vinya i el xiprer.
- 276 **cotxinilla acanalada f**
es *cochinilla acanalada*; *cochinilla australiana*
fr *cochenille australienne*
en *cottony cushion scale*
Cotxinilla, *Icerya purchasi*, que ataca el taronger i altres plantes.
sin. compl. caparreta acanalada; cotxinilla australiana
- 277 **cotxinilla australiana f**
veg. cotxinilla acanalada
- 278 **cotxinilla colorant f**
veg. quermes
- 279 **cotxinilla de l'olivera f**
veg. caparreta negra dels cítrics
- 280 **cotxinilla de la morera f**
veg. poll blanc del presseguer

- 281 **cotxinilla de San José** f
veg. poll de San José
sin. compl. cuc de femer; gallina cega; gallineta cega
Nota: H. Gorria (1890) esmenta el sinònim marraichets, que és valencià, i Cañizo dona el sinònim *magranolas*, també valencià.
- 282 **cotxinilla xinesa** f
veg. caparreta blanca
- 283 **cotxinilles** f pl
Insectes homòpters que formen un grup homogeni.
Nota: Moltes cotxinilles han rebut denominacions pròpies. Vegeu també *caparreta*, *poll*, *quermes*, *cotonet*, *serpeta*, *encendrament*.
- 284 **cranc del Mississipi** m
veg. cranc roig
- 285 **cranc roig** m
Crustaci, *Procambarus clarkii*, originari del Mississipi, que es troba als arrossars del delta de l'Ebre, on s'introduí vers el 1980.
sin. compl. cranc del Mississipi
- 286 **criòcer de l'espàrrec** m
es *escarabajo del espárrago*; *vaquilla del espárrago*
fr *criocère de l'asperge*
en *asparagus beetle*
Coleòpter, *Crioceris asparagi* i *Crioceris duodecimpunctata*, que rosegava les tiges de l'espàrrec.
- 287 **quallevat** m
veg. formiga roja de l'alzina surera
- 288 **cuc blanc** m
es *gusano blanco*
fr *hanneton*; *ver blanc*
en *cockchafer*
Coleòpter, *Melolontha melolontha*.
- 289 **cuc capgròs** m
veg. capgròs
- 290 **cuc de canó** m
es *liendre*; *mosquito del trigo*
fr *cécidomyie du blé*; *mouche de Hesse*
en *Hessian fly*
Dípter cecidòmid, *Mayetiola destructor*, que ataca la tija del blat al primer entrenús i a flor de terra.
Nota: Esmentat per Rokseth (1923).
- 291 **cuc de femer** m
veg. cuc blanc
- 292 **cuc de l'arròs** m
es *barrenador del arroz*
en *striped rice borer*
Lepidòpter piràlid, *Chilo suppressalis* (*Chilo simplex*), l'eruga del qual barrina les tiges de l'arròs.
sin. compl. barrinador de l'arròs; cucat de l'arròs
- 293 **cuc de l'avellana** m
veg. diabló de l'avellaner
- 294 **cuc de l'oliva** m
veg. mosca de l'oliva
- 295 **cuc de la coi** m
veg. papallona de la coi

- 296 **cuc de la farina m**
 es *gusano de la harina; gusano de la tahona*
 fr *ver de farine*
 en *meal worm beetle*
 Coleòpter, *Tenebrio molitor* i *Tenebrio obscurus*.
 sin. compl. cuc de rossinyol
- 297 **cuc de la fruita m**
 veg. mosca de la fruita
- 298 **cuc de la fusta m**
 veg. barrinador de la fusta
- 299 **cuc de la panotxa m**
 es *gusano de la mazorca*
 fr *heliolithis*
 en *earworm*
 Lepidòpter noctúid, *Heliothis armigera*, que ataca el blat de moro, especialment la panotxa.
 sin. compl. helioithis
 Nota: És una plaga polífaga, estesa a tot el món i es troba en molts cultius. Vegeu també *cuca del tomàquet* i *erugues defoliadores*. Els mots estrangers són nombrosos ja que pràcticament existeix un nom de la plaga per a cada cultiu que ataca (cotó, tabac, panís, tomàquet, etc.). El mateix passa amb els sinònims i s'usa molt la seva denominació científica.
- 300 **cuc de les cireres m**
 veg. mosca de les cireres
- 301 **cuc de llium m**
 veg. lluernà
- 302 **cuc de nus m**
 es *coco de la caña*
 en *wheat stem sawfly*
- Himenòpter tentredínid, *Cephus pygmaeus*, que ataca la canya per sota de l'espiga, i la trenca fàcilment.
 sin. compl. corc de la cama del blat; corc de nuu; mosquit de la tija
 Nota: Esmentat per Rokseth, que l'anomena *cuc de nu* però al DCVB ja s'esmenta que *nu* és el mateix que *nus*, raó per la qual preferim *nus*, que sembla més adient en català. La HNPC l'esmenta al vol. 10, pàg. 321. L'anomena *corc de nuu* com a nom vulgar. El sinònim *mosquit de la tija* es troba a la IACSI (1935).
- 303 **cuc de rossinyol m**
 veg. cuc de la farina
- 304 **cuc de sang m**
 Nota: Vegeu *mosquits dels planters d'arròs*.
- 305 **cuc de Sant Antoni m**
 veg. porqueta
- 306 **cuc de seda m**
 es *gusano de la seda; oruga de la seda*
 fr *ver à soie*
 en *silkworm*
 Lepidòpter, *Bombyx mori*.
 sin. compl. eruga de la seda
- 307 **cuc de terra m**
 es *lombriz*
 fr *lombric; ver de terre*
 en *earthworm*
 Anèlid oligoquet, especialment de la família dels lumbrícids, que viu al sòl i s'alimenta de partícules orgàniques esponjant el terreny.

- sin. compl. furga; llambric; llombric; llombriu; papaterra
- Nota: El DCVB esmenta els sinònims *furga* i *llambric* i també altres, com *cuc plovedor*, *xambrígol*, *tartany*, *tartaranya*, etc., que són sovint localismes. El sinònim *llombriu* és molt corrent. *Cuc de terra* ja s'esmenta a *L'Art del Pagès* (1914).
- 308 **cuc del blat** m
veg. arna falsa del gra
- 309 **cuc del blat** m
veg. arna del blat
- 310 **cuc del préssec** m
veg. mosca de la fruita
- 311 **cuc dels brots** m
fr *tordeuse des bourgeons*
en *leaf roller*
Lepidòpter tortricid, *Archips* sp., que ataca els fruiters i l'avellaner.
sin. compl. cigarrer
- 312 **cuc dels llibres** m
veg. peixet de plata
- 313 **cuc filferro** m
es *gusano del alambre*
fr *taupin*; ver *fil-de-fer*
en *wireworm*
Coleòpter elatèrid, *Agriotes lineatus*, *Athous* sp. i altres, que rosega les arrels.
sin. compl. candela; llagrimeta
- 314 **cuc hortolà** m
veg. cadell
- 315 **cuc liaurador** m
veg. cadell
- 316 **cuc negre de l'alfals** m
es *cuca de la alfalfa*
fr *négril*
en *luzerne grub*
Coleòpter crisomèlid, *Colaspidema atrum*.
sin. compl. babota grisa; escarabató de l'alfals; isoca
Nota: *Cuc negre* o *cuca negra de l'alfals* s'esmenta ja a IACSI (1934-1935). *Babota grisa* és citada per Viladot (1929).
- 317 **cuc petit de la farina** m
es *gorgojo de la harina*
fr *tribolium*
en *flour beetle*
Coleòpter tenebrionid, *Tribolium* sp., que ataca la farina de cereals, tant les larves com els adults.
sin. compl. escarabat petit de la farina
- 318 **cuc revoltó** m
veg. piral de la vinya
- 319 **cuc roig** m
Nota: Vegeu *mosquits dels planters d'arròs*.
- 320 **cuc verd de l'alfals** m
es *gusano verde de la alfalfa*
fr *phytonomes*
Coleòpter, *Phytonomus variabilis*.
- 321 **cuc verd de la vinya** m
veg. piral de la vinya

- 322 **cuc verd de les fulles** m
Eruga dels lepidòpters dels gèneres *Cacoecimorpha* i *Epichoristodes* que ataca alls, porros, cebes, plantes ornamentals, etc.
- 323 **cuca de cent cames** f
veg. centpeus
- 324 **cuca de l'avellana** f
veg. diabló de l'avellaner
- 325 **cuca de la Mare de Déu** f
veg. porqueta
- 326 **cuca de la pomera** f
veg. cucafilosa de la pomera
- 327 **cuca del clavell** f
veg. tòtrix sud-africana
- 328 **cuca del tomàquet** f
Lepidòpter polífag, *Heliothis* sp., que ataca el tomàquet i altres cultius, com ara la maduixa, rosegant-ne les fulles.
- 329 **cuca llauradora** f
veg. cadell
- 330 **cuca molla** f
es *corredera*; *cucaracha*
fr *cafards*
en *cockroach*
Dictiòpter blàtid, especialment *Blatta germanica* i *Periplaneta americana*.
Nota: El plural és *cuques molles*.
- 331 **cuca panissera** f
veg. cuca molla
- 332 **cuca patxa** f
veg. cuca molla
- 333 **cuca peluda del suro** f
veg. eruga peluda de l'alzina
- 334 **cucafilosa de la pomera** f
es *arañuelo del manzano*
fr *hyponomeute*
en *Ermine moth*
Lepidòpter tineid, *Hyponomeuta malinellus*, que rosega les fulles de la pomera i fa nius sedosos com teranyines tupidess, als quals deu el seu nom.
sin. compl. cuca de la pomera; tarany; teranyina
Nota: Una altra cucafilosa del mateix gènere (*Hyponomeuta padella*) ataca la prunera.
- 335 **cucat de l'arròs** m
veg. cuc de l'arròs
- 336 **cucs** m pl
Invertebrats que tenen el cos cilíndric, tou, allargassat, prim i normalment contràctil.
Nota: La denominació comprèn des d'anèlids fins a larves d'insectes i, especialment, erugues de lepidòpters i larves de coleòpters, amb potes o sense, i també de dípters, que sovint tenen sinònims més característics.
- 337 **cucs de la vinya** m pl
veg. cucs del raïm
- 338 **cucs del raïm** m pl
es *gusanos de la uva*
fr *vers de la grape*
en *grape berry moths*

- Lepidòpters tortricíds, *Clysia (Cochylis) ambiguella* i *Polychrosis (Lobesia, Eudemis) botrana*, les erugues dels quals penetren en els grans de raïm i els destrueixen.
- sin. compl. corcs del raïm; cucs de la vinya; tines del raïm
- Nota: Els *cucs del raïm* ja són esmentats per M. Agustí, (1617), que els denomina *erugues* o *cucs dels ceps*. Aguilera (1899) identifica el cuc amb *Cochylis* però és possible que fos una barreja d'ambdós. També es citen la IACSI (1908 i 1934). Com a *corcs del raïm* són esmentats per Romeu (1918) i Erasme d'Imbert (1923), però també inclouen *Pirral*.
- 339 **cucs dormidors** m pl
 es *rosquillas negras*
 fr *noctuelles*
 en *armyworms; cutworms*
 Lepidòpters noctúids, *Spodoptera (Prodenia), Phlogophora, Scotia* i altres, que viuen en el sòl i les erugues dels quals cerquen de nit el seu aliment en els cultius.
 sin. compl. cucs negrosos; dormilegues; erugues dormidores
 Nota: Les erugues, de color negrós, tenen el costum de cargolar-se. *Cucs dormidors* és oït de viva veu i Cañizo el cita com normal al País Valencià i Catalunya. *Cuc negrós* és esmentat pel DCVB.
- 340 **cucs grisos** m pl
 es *gusanos grises*
 fr *noctuelles; vers gris*
 en *cutworms*
 Erugues d'*Agrotis segetum, Euxoa, Scotia*. Lepidòpters noctúids.
- 341 **cucs negrosos** m pl
 veg. cucs dormidors
- 342 **cuqueta de llum** f
 veg. lluernà
- 343 **cuqueta del bon Jesús** f
 veg. porqueta
- 344 **cuscuta** f
 es *barbas de capuchino; cabellos de Venus; cuscuta*
 fr *cuscute*
 en *dodder*
 Plantes cuscutàcies del gènere *Cuscuta*, que parasiten els cultius, especialment les lleguminoses.
 sin. compl. barba de caputxí; cabells de la Mare de Déu; cabells de romaní
 Nota: La cuscuta és coneguda de fa segles.
- 345 **damisella** f
 veg. espiadimonis
- 346 **deficiència** f
 veg. carència
- 347 **defoliadors del pollancre** m pl
 Insectes que ataquen el pollancre defoliant-lo.
 Nota: Són el lepidòpter *Leucoma salicis* i el coleòpter crisomèlid *Melasma populi*.
- 348 **degeneració infecciosa de la vinya** f
 es *degeneración infecciosa de la vid*
 fr *court-noué; degeneration infectieuse de la vigne*
 en *grape fanleaf virus*

- Virosi que afecta la vinya i que és transmesa pel nematode *Xiphinema index* i altres, caracteritzada per símptomes típics, com són la presència d'entrenusos curts, fulles asimètriques, etc.
sin. compl. cep bort; cep cornuat; entrenús curt
Nota: Romeu (1915) anomena *cep bort* i *cep cornuat* com malalties de la vinya, designant, doncs, la degeneració infecciosa encara que no en dóna símptomes clars. El mot *entrenús curt* apareix en unes *Jornades Fitosanitàries* on es parla de la seva presència a Catalunya.
- 349 **depredador m**
Animal que captura altres animals per nodrir-se.
sin. compl. caçador
Nota: Dins del camp de l'entomologia agrícola, s'aplica a qualsevol insecte o altre animal que cerca i caça plagues de les plantes (pugons, per exemple) o bé les seves postes. Vegeu també *paràsit*.
- 350 **dermestes del gra m**
Coleòpter dermèstid, *Trogoderma granarium*.
- 351 **diabló de l'avellaner m**
es *diabló*
fr *balanin des noisettes*; *charançon des noisettes*
en *hazelnut weevil*
Coleòpter curculiònid, *Balaninus (Curculio) nucum*, les larves del qual ataquen les avellanes.
sin. compl. corc de les avellanes; cuc de l'avellana; cuca de l'avellana
- 352 **diabló del castanyer m**
es *gorgojo de las castañas*
fr *balanin des châtaignes*
Coleòpter curculiònid, *Balaninus elephas*, les larves del qual ataquen les castanyes.
- 353 **diprion m**
veg. lòfir del pi
- 354 **dormilegues m pl**
veg. cucs dormidors
- 355 **emblaviment de la fusta m**
es *azulado de la madera*
Afecció de la fusta verda o tallada deguda a diversos fongs com són *Ceratocystis* sp., *Trichoderma viride*, *Chalara* sp., *Pullularia* sp. o *Sclerophoma* sp.
- 356 **emmaskarillar-se v pron**
Nota: Vegeu *carbó*.
- 357 **emmusteir v tr i intr**
veg. marcir
- 358 **emmustigar v tr i intr**
veg. marcir
- 359 **encendrament del garrofer m**
es *piojo del algarrobo*
Malaltia deguda a la cotxinilla, *Aspidiotus hederae* o *nerii*, que ataca el garrofer i altres cultius i que es protegeix amb un escut blanquinós.
sin. compl. blanqueta del garrofer; poll blanc del garrofer
Nota: Esmenten el nom Colvée (1881) i G. Lleó Comin (1901). Aquest darrer dóna el nom científic *Aspidiotus hederae* i el sinònim

- blanqueta*, pel nom de l'escut. Cañizo-Arroyo citen una llarga sinoní-
mia de termes similars a *blanque-
ta*, *cendreta*, etc.
- 360 **encistament m**
Procés pel qual els nematodes for-
men un cist.
Nota: Vegeu *cist*.
- 361 **enrojar-se v pron**
Emmalaltir de roja els cereals.
- 362 **enrojat de l'arròs m**
Malaltia deguda a micoplasmes o
virus, que afecta l'arròs.
sin. compl. roja de l'arròs
- 363 **entrenús curt m**
veg. degeneració infecciosa de la
vinya
- 364 **erinosi f**
es *erinosi*
fr *erinose*
en *erinose*
Afecció deguda a l'atac d'àcars
eriòfids.
- 365 **erinosi de la perera f**
es *erinosi del peral*
fr *phytopte du poirier*
en *pear bud mite*
Erinosi deguda a l'àcar eriòfid
Eriophyes pyri.
Nota: Altres erinosi ataquen els
agrossons i la gerdera.
- 366 **erinosi de la vinya f**
es *erinosi de la vid*
fr *erinose de la vigne*
en *grape erinose mite*
- Erinosi deguda a l'àcar eriòfid
Eriophyes vitis.
Nota: Ja recull aquest nom Aguilera
(*Malalties de la vinya*) i també L'Art
del Pagès (1910).
- 367 **eriòfid del tomàquet m**
Nota: Vegeu *acariosi bronzejada
del tomàquet*.
- 368 **eruga f**
es *oruga*
fr *chenille*
en *caterpillar; worm*
Estadi larvari dels lepidòpters.
- 369 **eruga barrinadora del gerani f**
Lepidòpter licènid, *Cacyreus mars-
hali*, les erugues del qual comencen
atacant el botó floral i l'interior del
pedicel. Els darrers estadis poden
ésser endòfits (interns) o bé poden
rosegar des de fora nous capolls.
sin. compl. barrinador del gerani
Nota: La plaga va introduir-se a Ca-
talunya vers 1993.
- 370 **eruga de la col f**
veg. papallona de la col
- 371 **eruga de la seda f**
veg. cuc de seda
- 372 **eruga de les fulles de l'ollivera f**
veg. glífodes
- 373 **eruga de illiurea f**
veg. eruga engalanada
- 374 **eruga de sarró f**
veg. eruga peluda dels fruiters

- 375 **eruga defoliadora de les alzines** f
veg. eruga peluda de l'alzina
- 376 **eruga defoliadora del freixe** f
Lepidòpter, *Abraxas pantaria*.
- 377 **eruga del pàmpoi** f
veg. piral de la vinya
- 378 **eruga del pi** f
veg. processionària del pi
- 379 **eruga del roure** f
veg. processionària del roure
- 380 **eruga del salze** f
Lepidòpter, *Nymphalis (Vanessa) antiopa*.
sin. compl. vanessa del salze
- 381 **eruga dels boscos** f
veg. eruga peluda de l'alzina
- 382 **eruga engalanada** f
es *oruga de librea*; *oruga galonada*
fr *livrée*
en *tent caterpillar*
Lepidòpter, *Malacosoma neustria*.
sin. compl. eruga de lliurea
- 383 **eruga falsa del pi** f
veg. lòfir del pi
- 384 **eruga falsa del roser** f
Himenòpter, *Arge rosae*.
- 385 **eruga minadora del presseguer** f
es *anarsia*
fr *petite mineuse du pêcher*
en *peach twig borer*
Lepidòpter gelèquid, *Anarsia lineatella*.
sin. compl. anàrsia
Nota: Actualment està molt estesa la denominació *anàrsia*.
- 386 **eruga peluda de l'alzina** f
es *lagarta*
fr *bombyx disparate*; *spongieuse*
en *gipsy moth*
Lepidòpter lipàrid, *Lymantria dispar*.
sin. compl. cuca peluda del suro; eruga defoliadora de les alzines; eruga dels boscos; eruga peluda del suro
Nota: L'adjectiu *peluda* al·ludeix, segons Vilarrúbia, a erugues cobertes de pèl, com processionàries i altres, i no sols *Lymantria*. A les que tenen pèls urticants, com processionària, se'ls dona el nom genèric de *verins*. La denominació *eruga peluda* s'ha donat també a *Euproctys chrysorrea* o *eruga dels fruiters*. Parés (1990) esmenta *Lymantria* com *eruga peluda del suro* i la revista *Agricultura i Ramaderia* (1930) com *eruga dels boscos*.
- 387 **eruga peluda del suro** f
veg. eruga peluda de l'alzina
- 388 **eruga peluda dels fruiters** f
es *oruga de zurrón*
fr *bombyx cul brun*
en *brown-tail moth*
Lepidòpter lipàrid, *Euproctys chrysorrhoea*.
sin. compl. eruga de sarró

- 389 **eruga perforadora del pollancre** f
fr *petite sésie*
Lepidòpter, *Paranthrene tabaniformis*.
- 390 **erugues defoliadores** f pl
Lepidòpters, les erugues dels quals s'alimenten de les fulles dels cultius, provocant-ne la defoliació.
Nota: Les espècies són molt variades i el nom corrent té, per tant, una gran extensió. Vegeu també *rosegadors de la pell*.
- 391 **erugues dormidores** f pl
veg. cucs dormidors
- 392 **erugues gregàries** f pl
Nota: Vegeu *processionària del pi*.
- 393 **erugueta de l'ametller** f
es *brugo del almendro; oruga de piñón; orugueta del almendro*
Lepidòpter, *Aglaope infausta*.
Nota: La crisàlide d'aquesta eruga rep el nom de *pinjó*.
- 394 **esbadocar-se** v pron
veg. badocar
- 395 **esbromar-se** v pron
Fer-se malbé certs llegums per efecte de bromes o boires.
- 396 **esca** f
es *hongo yesquero; yesca*
Bolet (*Polyporus, Thymellea, Fomes* i altres) que té polpa inflamable.
Nota: La malaltia de la vinya que es denomina, a vegades i erradament, *esca* és el *llampat* o *llampadura*.
- 397 **escaldat** m
es *escaldado*
fr *échaudure*
en *scald*
Alteració de l'epidermis de les pomes i les peres, que acaba prenent un color gris o torrat, que es produeix durant la seva conservació.
Nota: L'origen pot ser molt variat però no és parasitari. Una varietat d'aquesta afecció és l'escaldat lenticelar, que es presenta a la poma *golden*. L'escaldat tou de la poma es deu a una collita massa primerenca.
- 398 **escaldat de l'alzina surera** m
sin. assecament de l'alzina surera
- 399 **escaldat del blat** m
Afecció del blat i altres cereals que es deu a la maduració molt ràpida del gra per efecte de la calor.
sin. compl. mal aire; solellada; solsit
Nota: Si el responsable és la calor del sol, se'n diu *solellada* i si ho és el vent, *mal aire*. Rep també altres noms que matisen el grau de l'escaldat: *esblanqueït* (el gra queda blanquinós), *espantat, cuit, bullit*, etc. Totes les referències són de P. Rokseth. La terminologia és mallorquina. El DCVB ha utilitzat també aquests mots, fent esment de la procedència. Vegeu també *sobtar-se*.
- 400 **escaldat dels ceps** m
veg. llampat dels ceps
- 401 **escanyapolls** m
es *ciervo volante*
fr *cerf volant*
en *stag beetle*
Coleòpter lamel·licorni, *Lucanus cervus*, que viu sobre fusta morta.

- sin. compl. cèrvol volant
 Nota: Cuní Martorell esmenta *escanyapollets* i Vilarrúbia *escanyapolls*. *Cèrvol volant* és un calc del castellà, i s'esmenta per Vilarrúbia i GEC.
- 402 **escarabat m**
 Insecte coleòpter i també d'altres ordres.
- 403 **escarabat daurat m**
 veg. escarabat de les flors
- 404 **escarabat de cuina m**
 veg. cuca molla
- 405 **escarabat de la carxofa m**
 veg. barriol
- 406 **escarabat de la patata m**
 es *dorifora*; *escarabajo de la patata*
 fr *doryphore*
 en *colorado potato beetle*
 Coleòpter crisomèlid, *Leptinotarsa (Doriphora) decemlineata*.
 sin. compl. escarabató de la patata
- 407 **escarabat de les flors m**
 es *cetonia dorada*
 fr *cétoine dorée*; *scarabée des roses*
 en *rose chafer*
 Coleòpter escarabeid, *Cetonia aurata*.
 sin. compl. brunidora; escarabat daurat
 Nota: També han rebut el nom d'*escarabat de les flors* alguns crisomèlids. El sinònim *brunidora* figura al DCVB i a la GEC però és comú a distintes cetònies.
- 408 **escarabat de pinar m**
 en *chafer beetle*
 Coleòpter escarabeid, *Polyphylla fullo*. Cuc blanc com *Melolontha* que ataca les soques dels pins.
- 409 **escarabat del cuir i de les pells m**
 Coleòpter dermèstid que ataca el cuir, les pells i, en general, aliments secs o dessecats, com ara *Dermestes lardarius*. Un altre dermèstid, *Anthrenus museorum* és plaga dels museus, on fa malbé les col·leccions.
 sin. compl. arna del cuir; corc de museus; corc del cuir i de les pells
- 410 **escarabat pelut m**
 es *sapo de la concha*
 Coleòpter cetònid, *Oxythyrea funesta*, que a Catalunya ataca plantes ornamentals, si bé sense fer danys greus.
- 411 **escarabat petit de la farina m**
 veg. cuc petit de la farina
- 412 **escarabat tortuga m**
 fr *casside*
 Coleòpter crisomèlid, *Cassida viridis*, la larva del qual s'alimenta de fulles i ataca la remolatxa i altres plantes.
 Nota: Una altra espècie ataca la carxofa.
- 413 **escarabató de l'alfals m**
 veg. cuc negre de l'alfals
- 414 **escarabató de la patata m**
 veg. escarabat de la patata

415 **escarabató de la vinya** m
veg. blaveta

416 **escolítid del pi** m
veg. perforador dels brots del pi

417 **escolopendra** f
veg. centpeus

418 **escombres de bruixa** f pl

es *escobas de bruja*
fr *balais de sorcière*
en *witches' broom*

Malalties d'origen criptogàmic que es presenten en diversos arbres fruiters i de bosc.

Nota: Es poden esmentar: *Taphrina cerasi*, que ataca el cirerer, *Crenartium* sobre el pi, *Melampsorella* i *Gymnosporangium gracile*, en diversos arbres forestals. Totes causen deformacions i fasciacions, agrupant branquillons i fulles en roseta.

419 **escorpina** f
veg. centpeus

420 **escorriment** m
veg. blima

421 **esfinx** f
es *esfinge*
fr *sphinx*
en *hawk moth*

Eruga de la família dels esfíngids.

sin. compl. pedraferit

Nota: En estat de repòs o defensa redrecen el cos, amb formes que imiten una esfinx. Es denominen pel nom de la planta o arbre en què es troben: corretjoles (*Agrius*

convolvuli), agulles del pi (*Hyloicus pinastri*), pollancre (*Laothoe populi*), roure (*Marumba quercus*), baladres (*Daopnis nerii*), troana (*Sphinx ligustri*), til·ler (*Mimas*), lleterasses (*Deleiphila*, *Celerio*), alzina (*Herse*) i altres. El sinònim *pedraferit* és usat per Vilarrúbia, però l'utilitza per designar no sols esfíngids, sinó també lepidòpters de grans dimensions, com ara *Saturnia*.

422 **esfinx de la calavera** f

es *esfinge cabeza de muerto; mariposa de la calavera*
fr *sphinx du liseron*
en *death's head hawk moth*

Lepidòpter esfíngid, *Acherontia atropos*, que es troba a les patates i altres solanàcies.

sin. compl. borinot de la calavera; papallona de la calavera; papallona de la mort; pedraferit de les patates

423 **esfinx de la vinya** f

es *esfinge de la vid*
fr *sphinx de la vigne*
en *white lined hawk moth*

Lepidòpter esfíngid, *Celerio lineata*, que es troba sobre la vinya.

424 **espiadimonis** m

es *caballito del diablo; candil; libélula; señorita*
fr *demoiselle; libellule*
en *darning needle; dragon fly*

Qualsevol insecte odonat.

sin. compl. cavall de serp; cavallet del diable; leonor; parot

Nota: Passen la fase larvària i ninfal en les aigües i se'ls troba, per tant, al voltant d'estanys, aigües es-

- tancades, etc. S'alimenten de larves d'altres insectes i poden ser considerats, fins a cert punt, insectes beneficiosos. Compten amb nombroses espècies, com *Libellula*, *Aeschna*, *Calopteryx* i altres. El nom *espiadimonis* sembla que s'aplica més pròpiament a *Aeschna* i a altres èsnids, mentre que el de *damisella* correspondria a calopterígrids com *Calopteryx* i el de *libèl·lules* als libel·lúlids (*Libellula*, *Sympetrum* i altres). De totes maneres, aquests noms corrents s'apliquen molt sovint de manera indiscriminada, i les sinonímies són molt extenses i variades i, a més de les que s'esmenten, el DCVB assenyala *cabot*, *cabotí*, *trompeter*, *maroteta*, etc.
- 425 **estemfiliosi de la perera** f
veg. taca negra de la pera
- 426 **estenailletes** f pl
veg. papaorelles
- 427 **estisoreta** f
veg. papaorelles
- 428 **esveurat** m
veg. neula
- 429 **eutipa** f
Malaltia causada pel fong *Eutypa armeniaca*, que ataca la fusta i l'escorça de la vinya.
Nota: No té nom comú.
- 430 **exantema** m
Fisiopatia del taronger deguda a la carència de coure.
- 431 **falena d'hivern** f
es *falena defoliante*
fr *chéimatobie*; *phalène hiémale*
en *winter moth*
Lepidòpter geomètrid, *Operophtera (Cheimatobia) brumata*.
Nota: Les erugues que surten a la primavera ataquen els fruiters.
- 432 **fallada de l'arròs** f
fr *brunissure du riz*
en *rice blast disease*
Afecció que esterilitza les espigues de l'arròs, per causa de malaltia deguda als fongs *Pyricularia oryzae* o bé *Dreschlera (Helminthosporium)* sp. i també a causa d'altres adversitats, com vents de ponent o atacs forts de berrat pudent.
Nota: Vegeu també *helmintosporiosi* i *mal del coll de l'arròs*.
- 433 **fallat -ada** adj
Dit de la llavor sembrada que no ha germinat bé o ha mort tot just emergida, o del plançó que no pren bé. També s'aplica al cultiu que no ha granat o no arriba a donar bon fruit.
- 434 **falsa tinya del blat** f
veg. arna falsa del gra
- 435 **fasmes** f pl
veg. cavall de faves
- 436 **fatiga del sòl** f
Estat del sòl que, per repetició continuada de cultius, està altament contaminat per fongs, insectes, nematodes, bacteris i altres flagells que perjudiquen els conreus.
sin. compl. cansament del sòl

- 437 **feridura dels ceps f**
veg. llampat dels ceps
com per millorar la seva producció i comportament fisiològic.
- 438 **fiHoxera de la perera f**
Homòpter, *Aphanostigma pyri*, que causa danys a la perera lleidatana.
Nota: Els danys es noten especialment en el fruit. Afavoreix l'atac de certs fongs (*Alternaria*, *Stamphyllium*, etc.), que constitueixen els símptomes visibles de la malaltia. Es coneix des de 1978.
- 439 **fiHoxera de la vinya f**
Homòpter afídid, *Daktulosphaira vitifoliae* (abans *Phylloxera vastatrix*), altament perjudicial.
Nota: El nom *fiHoxera* és corrent des que aparegué a Europa. Tota la bibliografia que va del 1880 fins ara parla de *fiHoxera* sense utilitzar cap altre sinònim, tant en català, com en castellà i altres llengües, amb les lleus modificacions pertinents.
- 440 **fisiopatia f**
Alteració del metabolisme o estat normal de les plantes que es deu a causes fisiològiques.
- 441 **fistó de l'olivera m**
en *olive weevil*
Coleòpter curculiònid, *Otiorrhynchus cribricollis*.
Nota: El nom fa referència a l'aspecte de les seves rosegades al contorn de la fulla de l'olivera.
- 442 **fitosanitari m**
Producte utilitzat per a la protecció de les plantes, sigui per lluitar contra plagues, malalties i fisiopaties,
- 443 **flagell m**
Mal, dany o adversitat que cau de sobte i de manera estesa sobre un conreu.
Nota: Creus (IACSI, 1899) emprà aquest nom per designar una pedregada. Els mots *plaga*, *malaltia* i altres podrien ser presos com a flagells més específics.
- 444 **flavescència daurada f**
es *flavescencia dorada*
en *flavescence dorée*
Malaltia de la vinya causada per un micoplasma i transmesa per l'homòpter cicadèl·lid *Scaphoideus titanus*. Els símptomes que es noten a la tardor són manca d'agostament dels sarments, cargolament de les fulles cap endins i el seu canvi prematur de color.
Nota: Es va detectar a Catalunya l'any 1996.
- 445 **floridura f**
es *moho*; *podredumbre*
fr *moisissure*; *pourriture*
en *mold*
Capa de vegetació criptogàmica deguda a fongs ficomicets sapròfits que es desenvolupa sobre la superfície de fruits, òrgans vegetals, etc. sin. compl. podridura; podrit
Nota: Pou (1580) ja esmenta la floridura del pa i el mot *floridura* és utilitzat per Cadevall, Font Quer, etc. Si bé també s'anomenen *podridures* i *podrit*, sembla millor conservar la denominació *floridura*, que s'aplica a sapròfits, mentre que la veritable podridura penetra dins els tei-

- xits (*podridura grisa, podridura d'arrels, etc.*) Són derivats de *floridura, florir-se* i *florit*, aquest darrer definit com a *cosa que presenta olor típica de floridura*.
- 446 floridura blanca f**
 Floridura deguda al fong *Mucor mucedo*.
- 447 floridura blanca de l'enciam f**
 veg. míldiu de l'enciam
- 448 floridura blava f**
 es *podredumbre azul*
 fr *pourriture bleue*
 en *blue mold rot*
 Floridura deguda als fongs *Penicillium expansum* i *Penicillium italicum*. El primer es troba sobre les pomes i el segon en els cítrics.
 sin. compl. podridura blava; podrit blau
- 449 floridura de les arrels f**
 veg. podridura de les arrels
- 450 floridura dels fruits f**
 es *momificado*
 fr *moniliose*
 en *brown rot*
 Malaltia deguda a *Monilia fructigena* que ataca els fruits que acaben momificats a l'arbre sense caure.
 sin. compl. momificat dels fruits; monília; podridura de la fruita
 Nota: *Monilia fructigena* no és una *floridura* pròpiament dita, però des d'antic se li ha donat aquest nom, que Bardia esmenta ja com a corrent. Actualment s'utilitza molt el sinònim *monília*, ja citat a la *Revista d'Agricultura* (1923), i també *momificat*.
- 451 floridura dels fruits f**
 veg. podridura grisa
- 452 floridura glauca f**
 veg. floridura verda
- 453 floridura negra f**
 Floridura deguda al fong *Rhizopus nigricans*.
- 454 floridura nova f**
 veg. míldiu de la vinya
- 455 floridura verda f**
 es *moho verde*
 fr *moisissure verte*
 en *green mould*
 Floridura causada pels fongs *Penicillium digitatum* i *Penicillium glaucum*.
 sin. compl. floridura glauca
- 456 flota de bolets f**
 Reunió de bolets, units per la seva base i presents en els arbres.
 Nota: Per exemple, *flota de roure, flota d'alzina, etc.*
- 457 foc bacterià m**
 es *fuego bacteriano*
 fr *feu bactérien*
 en *fire blight*
 Malaltia greu de la pomera i altres fruiters de grana causada pel bacteri *Erwinia amylovora*.
 Nota: No es troba a Catalunya i està sotmesa a vigilància per evitar-ne la introducció.
- 458 fogal m**
 Malaltia d'arbres com l'olivera, l'alzina surera i altres, l'escorça dels

- quals es podreix per l'acció de certes criptògames, especialment *Fomes*.
 Nota: El mot *fogal* es troba a Vidal de Llobatera (IACSI, 1901), a Matons, Fabra, GEC, DCVB, Parés, etc. L'ortografia ha variat amb el temps i s'havia escrit també *fogall* i *fugal*. El *Costumari de Boscos* parla també de l'*arbre afogalat*.
- 459 **fongs de soca i arrel** m pl
 Fongs que causen el marciment progressiu.
 Nota: Vegeu *marciment progressiu*.
- 460 **foradat** m
 veg. punxó de l'olivera
- 461 **formiga** f
 es *hormiga*
 fr *fourmi*
 en *ant*
 Himenòpter formícid que agrupa diversos gèneres.
 Nota: Designa també alguns altres insectes no himenòpters.
- 462 **formiga blanca** f
 veg. tèrmits
- 463 **formiga del suro** f
 veg. formiga roja de l'alzina surera
- 464 **formiga dels llibres** f
 Himenòpter betlílic, *Scleroderma domesticum*.
 Nota: Esmentada per Garcia del Cid (Arxiu, II).
- 465 **formiga lleó** f
 es *hormiga-león*
 fr *fourmi-lion*
 en *ant-lion*
- Neuròpter, *Myrmeleon formicarius*, de la família dels megalòpters.
 sin. compl. rei de formigues
 Nota: Es tracta d'un insecte benèfic perquè és depredador. *Formiga lleó* és el nom emprat per tots els autors: Ascensi Codina (1918), Picornell (revista *Excursions*), Vilarrúbia, etc.
- 466 **formiga roja** f
 És la formiga corrent, *Formica rufa*.
- 467 **formiga roja de l'alzina surera** f
 Crematogaster sp.
 sin. compl. cuallevat; formiga del suro; formiga roja del suro; formiga rossa del suro; rebaixí; xurxígol
 Nota: Vidal de Llobatera ja en parla a la IACSI (1902) esmentant el derivat *suro formigat* o *rabaxinat*, que es dona al suro atacat per la formiga. Tant el *Costumari* com Parés esmenten també *arbre aformigat*. El sinònim *rebaixí* és també citat per Vidal de Llobatera.
- 468 **formiga roja del suro** f
 veg. formiga roja de l'alzina surera
- 469 **formiga rossa del suro** f
 veg. formiga roja de l'alzina surera
- 470 **frankliniella** f
 veg. trips de Califòrnia
- 471 **frare** m
 fr *orobanche*
 Planta adventícia, *Orobanche crenata*, sense clorofilla, que parasita els llegums i es fixa a les arrels mitjançant xucladors.

- sin. compl. herba del frare; mal espàrrec
 Nota: *Frare* i *mal espàrrec* es troben ja a Bassaganya i Masclans.
- 472 **fraró** m
 sin. corc de l'arròs
- 473 **fraró** m
 veg. corc del blat
- 474 **fraró blau** m
 veg. arna falsa del gra
- 475 **fraró de bec** m
 veg. corc del blat
- 476 **fum** m
 veg. cendrosa
- 477 **fumagina** f
 veg. negre
- 478 **fumat** m
 veg. negre
- 479 **fumat de la ceba** m
 fr *stemphyliose de la luzerne*
 Malaltia deguda a *Stemphylium botryosum* que, a més de la ceba, pot atacar l'alfals i altres cultius.
- 480 **fungicida** f
 Producte que serveix per a combatre els fongs.
 sin. compl. anticriptogàmic
- 481 **furga** f
 veg. cuc de terra
- 482 **gala** f
 es *agalla*
 fr *galle*
 en *gall*
 Hipertrofia dels teixits vegetals induïda per agents varis i especialment paràsits com són els dípters cecidòmids, els himenòpters cinípedes, els àfids, els àcars, o també per malalties.
 sin. compl. agalla; ballaruc; cassanella; cecidi; macarulla
 Nota: *Agalla* ja es troba a la *Revista d'Agricultura* (1926), al DGLC i al DCVB. Vilarrúbia emprà *cecidis* al *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural* 1923), com també Parés. El sinònim *ballaruca* i similars s'apliquen a les gales esfèriques amb què els infants juguen. Cal tenir en compte que *agalla* designa no sols les degudes als atacs d'insectes, sinó també les degudes a malalties.
- 483 **gala de corona** f
 es *agalla de corona*
 fr *galle du collet*
 en *crown gall*
 Malaltia bacteriana deguda a *Agrobacterium tumefaciens* que ataca els arbres de pinyol com el presseguer, l'albercoquer o el cirerer i que es distingeix per formar gales en el coll o corona de l'arbre i que són causa del seu afebliment.
- 484 **galeruca de l'om** f
 es *galeruca del olmo*
 fr *galéruque de l'orme*
 en *elm leaf beetle*
 Coleòpter crisomèlid, *Galerucella luteola*, que ataca les fulles de l'om.
- 485 **gallina cega** f
 veg. cuc blanc

- 486 **gallineta cega** f
veg. cuc blanc
- 487 **gallinorba** f
veg. porqueta
- 488 **gam** m
veg. neula
- 489 **gangrena del tronc** f
veg. càries del tronc de l'olivera
- 490 **garrapatell** m
veg. xinxa del blat
- 491 **garrof** m
veg. arrufat
- 492 **garrofina** f
veg. arrufat
- 493 **gitano** m
veg. porqueta
- 494 **glifodes** m
es *glifodes*
Lepidòpter piràlid, *Glyphodes unionalis*, les erugues del qual roseguen les fulles de l'olivera.
sin. compl. eruga de les fulles de l'olivera; piral de l'olivera
Nota: El nom científic ha estat adoptat de manera normal com a nom corrent. Riba dona a la plaga el nom *Margarodes unionalis*, avui *Glyphodes*.
- 495 **gomosa** f
veg. gomosi
- 496 **gomosi** f
es *gomosis*
fr *gombose*
en *gummosis*
Afecció dels arbres que es presenta en forma de nòduls o punts gomosos en l'escorça i els fruits.
sin. compl. gomosa; malaltia de la pega; reinosa
Nota: Les causes de la gomosi poden ser variades, com ara carències i freqüentment per malalties (per exemple, *Phytophthora*). Els sinònims els esmenta la revista *Agricultura i Ramaderia* (1932). La gomosi és esmentada per quasi tots els autors, entre ells Bardia i Parès. També s'ha anomenat *gomosi* a *Cladosporium fulvum*, que ataca el tomàquet.
- 497 **gomosi dels cítrics** f
veg. podridura del peu dels cítrics
- 498 **gotes de juliol** f pl
Nota: Vegeu també *aranyó de l'olivera*.
- 499 **gra corregut** m
veg. blima
- 500 **grafiosi** f
es *grafiosis*
fr *graphiose*
en *dutch elm disease*
Malaltia greu de l'om causada pel fong *Ceratocystis ulmi*.
- 501 **grafollta** f
veg. tinya oriental
- 502 **gramenera** f
veg. arna del blat

- Nota: El mot *gramenera* fa referència també a altres insectes que ataquen el gra com és el corc.
- 503 **gramenera** f
veg. corc del blat
- 504 **grana** f
veg. quermes
- 505 **grau** m
veg. corcs dels llegums
- 506 **greix de la carxofa** m
es *grasa de la alcachofa*
fr *graisse de l'artichaut*
Bacteri, *Xanthomonas cynarae*, que produeix taques olioses a les bràctees i part baixa dels capítols de la carxofa.
- 507 **greix de la mongetera** m
es *grasa de la judía*
fr *graisse du haricot*
en *halo blight of beans*
Bacteri, *Pseudomonas phaseolicola*, que produeix taques olioses als llegums.
- 508 **grill cadell** m
veg. cadell
- 509 **grill talp** m
veg. cadell
- 510 **grogor** f
veg. clorosi
- 511 **hellothis** m
veg. cuc de la panotxa
- 512 **helmitosporiosi** f
es *helmitosporiosis*
fr *helminthosporiose*
en *helminthosporium spot*
Malaltia causada pels fongs del gènere *Dreschleria* (*Helminthosporium*) sp., molt corrents en conreus de cereals, blat de moro, arròs, etc. que produeixen taques allargades i en forma d'estries típiques.
Nota: Vegeu també *fallada de l'arròs*.
- 513 **herba del frare** f
veg. frare
- 514 **herbicida** m
Producte que destrueix les males herbes.
- 515 **hèrnia de la col** f
es *hernia de la col*; *potra de la col*
fr *hérnie du chou*
en *anbury*
Malaltia deguda a *Plasmodiophora brassicae* que causa bonys irregulars a les arrels i coll de la planta.
- 516 **hèrnia falsa de la col** f
es *falsa hernia de la col*
fr *charançon gallicole du chou*
en *cabbage seedstalk weevil*
Afecció que pels símptomes es confon, a voltes, amb l'hèrnia de la col, i que es deu al curculiònid *Ceuthorrhynchus pleurostigma*.
- 517 **insecte bastó** m
veg. cavall de faves
- 518 **insecticida** m
Producte que serveix per matar insectes.

Nota: També s'aplica als productes o mitjans de lluita contra els insectes, tant si els maten com si no.

llagosta s'estén a altres de similars, com són diversos tettigonoideus (*llagostes d'antenes llargues*). Vegeu també *pantigana*.

519 **isoca** m

veg. cuc negre de l'alfals

Nota: Esmentat per Viladot (1929).

525 **llagosta d'antenes llargues** f

veg. pantigana

520 **leonor** f

veg. espiadimonis

526 **llagosta verda** f

veg. pantigana

521 **libèhula** f

veg. espiadimonis

527 **llagrimeta** f

veg. cuc filferro

522 **limàntria dels pins** f

es *mariposa monja*

fr *bombyx moine*

en *nun moth*

Lepidòpter limàntrid, *Lymantria monacha*.

sin. compl. mònaca

528 **llambric** m

veg. cuc de terra

529 **llampadura** f

Malaltia d'un vegetal, com quan el fereix un llamp, o bé les que s'assequen per un excés de calor, de sol, de vent.

Nota: Relacionats amb aquest mot es troben *llampar*, *llampat*, *llampament*, *llampada*, i *llampar-se*.

523 **llquen** m

veg. verdet

Nota: Oït de viva veu a Tarragona (1980).

530 **llampadura de la ceba** f

veg. mildiu de la ceba

524 **llagosta** f

es *langosta*

fr *criquet voyageur*

en *desert locust; short-horned grasshopper*

Ortòpter celífer fitòfag.

Nota: Les espècies principals són: *Doclostaurus maroccanus*, *Locusta migratoria* i *Schistocerca gregaria*.

Les dues darreres són les que causen més mal quan es presenten a grans bandades, perquè s'abaten sobre els conreus i els destrossen. Les espècies referenciades són les llagostes pròpiament dites. El mot

531 **llampadura del clavell** f

Malaltia del clavell produïda pel fong *Alternaria dianthi*.

532 **llampadura dels ceps** f

veg. llampat dels ceps

533 **llampat de la maduixera** m

fr *mildiu du fraisier*

Malaltia deguda a *Phytophthora cactorum*.

sin. compl. mildiu de la maduixera

534 **llampat dels ceps** m

es *yesca*
fr *apoplexie; esca*
en *esca disease*

Malaltia causada pel fong *Stereum hirsutum* que provoca la dessecació del cep, en alguns casos molt ràpidament.

sin. compl. apoplexia de la vinya; escaldat dels ceps; feridura dels ceps; llampadura dels ceps

Nota: Romeu (1915) esmenta la *feridura* i dona el nom *cep llampat* al que n'està afectat. La *Revista d'Agricultura* (1923) cita el *cep llampat*, la *llampadura dels ceps* i l'*escaldà dels ceps* (València). A la revista *Agricultura i Ramaderia* (1926) es troben els noms *apoplexia* (calc del francès) i *feridura*. Erròniament també rep el nom *esca*.

535 **llauradora** f

veg. cadell

536 **lleó dels pugons** m

Himenòpter, *Chrysopa* sp., que parasita pugons.

Nota: Aquesta denominació ha estat utilitzada per Salom (1922) i per Bardia.

537 **lil·lac de la perera** m

es *babosilla del peral*
fr *tenthrede-limace*
en *pear slug*

Himenòpter tentredínid, *Caliroa limacina*, la larva del qual, que té l'aspecte d'un petit lil·lac, s'alimenta de les fulles de la perera però en deixa les nerviacions i l'epidermis inferior.

Nota: Quan és molt abundant, pot causar algun dany.

538 **lil·lacs** m pl

es *limacos*
fr *limaces*
en *slugs*

Mol·luscs gasteròpodes sense closca aparent que s'alimenten de fulles de cultius, als quals poden fer molt de mal.

Nota: A Catalunya es troben les espècies *Limax*, *Agrion* i *Agrolimax*.

539 **llocat** m

es *descomposició interna*

Afecció de les peres deguda a la collita tardana i l'envelliment del fruit.

Nota: Es presenta durant la seva conservació.

540 **llobric** m

veg. cuc de terra

541 **llobriu** f

veg. cuc de terra

542 **lluerna** f

es *lucièrnaga*
fr *ver luisant*

Coleòpter malacodèrmid, *Lampyris nocticula*, la femella del qual emet llum pels anells posteriors de l'abdomen. Les larves s'alimenten de cargols.

sin. compl. cuc de llum; cuqueta de llum; llumeneta; llumeta; marieta de llum; papallum

Nota: Hi ha moltes altres sinònimes semblants o derivades de les indicades com són *llanterna*, *cuquet de llumeta*, *cuc lluent* (calc del francès), etc.

543 **llumeneta** f

veg. lluerna

- 544 **llumeta f**
veg. lluerna
- 545 **llunes f pl**
Síntomes de l'atac inicial de rizoctònia a l'alfals.
Nota: Vegeu *rizoctònia*.
- 546 **lòfir del pi m**
es *diprion*; *lofiro*
fr *lophyre*
Himenòpter tentredínids, *Diprion pini* i *Diprion sertifer*, que forma colònies que danyen les agulles del pi.
sin. compl. diprion; eruga falsa del pi; neodiprion
Nota: La denominació castellana *lofiro* apareix ja al *Diccionario de Historia Natural* de Yáñez.
- 547 **macar v tr**
Danyar un fruit per cop o pressió.
- 548 **macarulla f**
veg. gala
- 549 **mai aire m**
veg. escaldat del blat
- 550 **mal blanc m**
veg. cendrosa
- 551 **mal del coll m**
Malaltia que afecta el coll de les plantes per atacs dels fongs *Fusarium*, *Rhizoctonia*, etc.
- 552 **mal del coll de l'arròs m**
Mal del coll causat pel fong *Pyricularia oryzae* que necrosa els teixits del coll.
- Nota: S'ha anomenat també *fallada de l'arròs* però aquest nom recull també altres causes com són atacs d'*Helminthosporium*. Vegeu també *fallada de l'arròs*.
- 553 **mal del coll de les pomes i les peres m**
es *mildiú de la fruta*
Mal del coll causat pel fong *Phytophthora cactorum*, que ataca no només la fusta sinó també els fruits, als quals contamina des del sòl a través de les pluges o per contacte.
- 554 **mal del peu m**
es *pie negro*
fr *piétin echaudage*
en *take all*
Malaltia dels cereals deguda al fong *Ophiobolus graminis* que ataca el peu de la planta, que es torna negre, i també l'espiga.
- 555 **mal del plom m**
es *plomo*
fr *maladie du plomb*
en *silver leaf*
Malaltia del presseguer i la prunera deguda al fong *Stereum purpureum*, que fa prendre a les fulles un reflex metàl·lic.
Nota: També s'ha anomenat *mal del plom* l'acariosi platejada del presseguer causada per *Aculus cornutus*.
- 556 **mal espàrrec m**
veg. frare
- 557 **malaltia f**
Alteració de l'estat normal de les

- plantes per causes fisiològiques, nutricionals o parasitàries.
- Nota: Normalment s'aplica a alteracions degudes a criptògames, bacteris, virus i semblants. Les malalties que es deuen a parasitisme animal constitueixen les plagues, mentre que les d'origen fisiològic constitueixen les fisiopaties.
- 558 **malaltia de fongs del sòl f**
veg. marciment progressiu
- 559 **malaltia de la pega f**
veg. gomosi
- 560 **malura f**
Designa qualsevol malaltia o afecció de les plantes, d'una manera molt general. *Malura vella* designa l'oïdium de la vinya, *malura nova* el mildiu, la *malura de l'olivera* va ser el negre, etc.
- 561 **malura de l'olivera f**
veg. negre
- 562 **malura nova f**
veg. mildiu de la vinya
- 563 **malura vella f**
veg. cendrosa de la vinya
Nota: El primer nom fou el de *malura* (*Bassaganya*) i passà a *malura vella* en aparèixer el mildiu o *malura nova*. Però Pin i Soler emprà el mot *cendrosa* a *La família dels Garrigues*, i també molts altres autors de la fi del segle XIX.
- 564 **mangla f**
veg. negre
- 565 **marciment bacterià del presseguer i del cirerer m**
veg. xancre bacterià del presseguer i del cirerer
- 566 **marciment progressiu m**
fr *fonte des sémis*
en *damping off*
Malaltia deguda a fongs que es troben al sòl, com són *Fusarium* sp., *Pythium* sp., i també *Verticillium*, *Phytophthora*, *Rhizoctonia* i altres que provoquen el marciment de fulles, necrosi dels vasos conductors, etc., i la mort de la planta, a vegades des de la seva germinació i emergència.
sin. compl. malaltia de fongs del sòl; pansiment progressiu; podridura de coll i arrel
Nota: Vegeu també *verticil·liosi*.
- 567 **marcir v tr i intr**
es *marchitar*; *mustiar*
Fer perdre la frescor, la ufana, a una planta, flor o fruita.
sin. compl. emmusteir; emmustigar; musteir; mustigar
Nota: *Marcir* i el seu pronominal *marcir-se* tenen molts sinònims que figuren al DGLC, però que presenten certs matisos. Així *pansir* que el DGLC dona com a sinònim d'*emmusteir* (i, per tant, de *marcir*), es defineix millor com «*marciment degut a l'excessiva calor o falta d'humitat*» (DGLC), com també *blair* que és «*marciment o emmusteïment a causa del sol massa fort*». En canvi, *marcir* és més general, ja que assenyala el fet, deixant de banda l'origen, i tant ell com els seus sinònims poden aplicar-se al resultat de certes malalties o plagues. Vegeu també

- pansir, blair, aponentar-se, agostejar.*
- 568 **mare centcames f**
veg. centpeus
- 569 **marieta f**
es *mariquita; vaquita de San Antón*
fr *bête à Bon Dieu*
en *ladybird*
Coleòpter de la família dels coccinèHids, que és un depredador d'insectes, especialment de pugons.
sin. compl. bouet de Sant Antoni; palometa; poriol; vaqueta de Sant Anton; volamaria
Nota: Un exemple típic és *Coccinella septem-punctata*. Quasi tots els sinònims s'apliquen a la *marieta de set punts*, com assenyala Salom (1923). A més dels esmentats encara es poden citar *gallineta, margarideta, volioli* i d'altres. També s'ha donat el nom de *marietes* a altres insectes ben distints. Vilarrúbia assenyala que com *marieta dels liris* es coneix el *Crioceris*. El DCVB inclou una sèrie de *marietes* que molt sovint són localismes (Artà, Empordà, Sóller, Vall d'Àneu, etc.).
- 570 **marieta de llium f**
veg. lluerna
- 571 **marraco m**
veg. porqueta
- 572 **marrameu m**
veg. porqueta
- 573 **mascara f**
veg. carbó
- 574 **mascara f**
veg. negre
- 575 **mascareli m**
veg. carbó
- 576 **mascaró m**
veg. carbó
- 577 **meduHa vermella f**
fr *maladie du coeur rouge du fraiser*
en *red core of strawberry*
Malaltia de la maduixera deguda al fong *Phytophthora fragariae*, que ataca les arrels i dóna un color vermellós a la meduHa.
- 578 **mel f**
veg. psil·la de la perera
- 579 **melassa f**
veg. psil·la de la perera
- 580 **menjamallois m**
veg. castanyola
- 581 **migueta f**
veg. psil·la de la perera
- 582 **mildeu m**
veg. mildiu de la vinya
- 583 **míldiu m**
es *mildiú*
fr *mildiou*
en *downy mildew*
Malalties produïdes per fongs ficomícets, principalment *Plasmopara, Peronospora, Phytophthora, Bremia*, etc.

- Nota: Normalment s'anomenen afegint el nom de la planta a què ataquen: vinya, tomàquet, patata, ceba, enciam, tabac, etc., si bé tenen també altres sinonímies. Rovira i Virgili (*Teatre de la natura*, p. 39) esmenta *míldiu*, com també Font i Quer (1935). També s'ha escrit *míldiú* seguint la fonètica anglesa, i igualment amb la grafia anglesa *mildew*.
- 584 **míldiu de l'enciam m**
Míldiu originat per *Bremia lactucae*.
sin. compl. floridura blanca de l'enciam
- 585 **míldiu de la ceba m**
Míldiu provocat per *Peronospora schleideni*.
sin. compl. llampadura de la ceba; podridura de la ceba; rovell de la ceba
Nota: Altres *Peronospora* són causa de míldiu a diversos cultius, com ara el pèsol, el tabac, el roser, les cucurbitàcies, etc. El sinònim *rovell* està mal aplicat, ja que no és un rovell. Tant *rovell* com *llampadura* són esmentats per Masclans.
- 586 **míldiu de la maduixera m**
veg. llampat de la maduixera
- 587 **míldiu de la patata i del tomàquet m**
es *míldiú de la patata y del tomate*; *podredumbre de la patata*
fr *míldiou de la pomme de terre*
en *potato and tomato late blight*
Míldiu causat per *Phytophthora infestans*.
sin. compl. podridura de la patata i del tomàquet
- Nota: Altres *Phytophthora* ataquen altres cultius (porro, maduixa, etc.) i els causen malalties anomenades també *míldiu*.
- 588 **míldiu de la remolatxa m**
Malaltia de la remolatxa deguda al fong Cercospora betae.
sin. compl. cercospora; cercosporiosi
Nota: Més conegut pel seu nom científic que per *míldiu*. *Cercospora* ja s'esmenta a la revista *Agricultura i Ramaderia* l'any 1930.
- 589 **míldiu de la vinya m**
Malaltia de la vinya produïda pel fong *Plasmopara (Peronospora) viticola*.
sin. compl. floridura nova; malura nova; mildeu; verbol
Nota: Els sinònims més corrents són les deformacions del mot *míldiu*: *míldiú* (molt corrent), *mildeu*, *mindeu*, etc. *Malura nova* va ser corrent en aparèixer el míldiu i contraposant-lo a la malura vella o cendrosa. *Floridura nova* és molt poc corrent, i *verbol* l'esmenta H. Gorria. El nom científic *Peronospora* ja s'utilitzà el 1885 en el fulllet anònim *Instruccions per a reconèixer i combatre la Peronospora dels ceps*.
- 590 **milpeus m**
es *milpiés*
fr *mille-pattes*
en *millipeds*
Miriàpodes diplòpodes dels gèneres *Julus*, *Blaniulus* i altres, que viuen al sòl i s'enrotllen en forma d'espiral.
Nota: Si bé la HNPC fa la distinció entre *centpeus* i *milpeus*, no sem-

- bla que correntment aquesta distinció se segueixi.
- 591 **minador m**
 es *minador de hoj*s
 fr *mineuse*
 en *leaf miner*
 Insecte lepidòpter o dípter que fa mines, especialment a les fulles.
- 592 **minador americà m**
 Dípter agromicid, *Liriomyza trifolii*, que es troba als conreus hortícoles (meló, síndria, carxofa, mongeta, enciam, etc.) i especialment en hivernacles.
 sin. compl. minadora dels hivernacles; mosca dels hivernacles
- 593 **minador de la carxofa m**
 veg. mosca de la carxofa
- 594 **minador del clavell m**
 Dípter agromicid, *Paraphytomyza dianthicola*.
- 595 **minador dels brots del pl m**
 fr *tordeuse des pousses du pin*
 Lepidòpter tortricid, *Rhiazonia* sp.
- 596 **minadora circular f**
 Nota: Vegeu *minadors de les fulles dels fruiters*.
- 597 **minadora dels cítrics f**
 en *citrus leaf miner*
 Lepidòpter, *Phyllocnistis citrella*, les erugues del qual penetren les fulles joves i els brots fent mines sinuoses.
 Nota: La papallona és molt petita (4 mm). Pot fer greus danys en els vi-
- vers i plançonedes. La seva introducció a Catalunya data de 1994.
- 598 **minadora dels hivernacles f**
 veg. minador americà
- 599 **minadors de les fulles de fruiters m pl**
 Comprèn les erugues de *Lithocolletis blancardella*, *Leucoptera (Cemiostoma) scitella*, (*minadora circular*), *Lyonetia clerkella* i alguna altra, que generalment es consideren en conjunt.
- 600 **miriàpodes m pl**
 Classe d'artròpodes, coneguda correntment amb els noms de *centpeus* i *milpeus*.
 Nota: Vegeu també *centpeus* i *milpeus*.
- 601 **momificat dels fruits f**
 veg. floridura dels fruits
- 602 **mònaca f**
 veg. limàntria dels pins
- 603 **monília f**
 veg. floridura dels fruits
- 604 **moniliosi f**
 es *monilia*
 fr *moniliose*
 Malaltia dels fruiters deguda a fongs del gènere *Monilia*.
 Nota: Presenta dues espècies: *Monilia fructigena*, que ataca el fruit i que és també coneguda per *floridura dels fruits*, i *Monilia laxa*, que ataca les flors, assecant-les, i arriba a danyar les branques, coneguda per *moniliosi de la flor*.

- 605 **morrut m**
 es *gorgojo*
 fr *anthonome; charançon*
 en *weevil*
 Coleòpter curculiònid.
 Nota: Algunes voltes se'ls ha anomenat *corcs* i també *riquers*.
- 606 **morrut de la carxofera m**
 Curculiònid, *Cleonus grammicus*, que es troba al sòl.
- 607 **morrut de la tija de la col m**
 fr *charançon de la tige du chou*
 en *cabbage stem weevil*
 Coleòpter curculiònid, *Ceuthorrhynchus quadridens*, que ataca la tija de la col i també la de la colza.
 sin. compl. riquer de la tija de la colza
- 608 **morrut del blat m**
 veg. corc del blat
- 609 **morrut del madulxot m**
 Coleòpter curculiònid, *Anthonomus rubi*.
- 610 **morrut dels fruits m**
 Coleòpter curculiònid, *Rhynchites baccus*.
 sin. compl. corc dels fruits
- 611 **morrut dels grans m**
 veg. corc del blat
- 612 **mosaic m**
 es *mosaico*
 fr *mosaïque*
 en *mosaic*
 Grup de malalties degudes a virus, que reben diferents noms segons els símptomes: *puntejat, en anell, blanc, lleuger, etc.*
 Nota: El mosaic més antic entre els coneguts és el mosaic del tabac, però moltes altres virosis són d'aquest tipus. Vegeu també *virosi*.
- 613 **mosca f**
 es *mosca*
 fr *mouche*
 en *fly*
 Insecte dípter.
 Nota: Per extensió, s'aplica a altres tipus d'insectes, com les mosques blanques o aleiròdids.
- 614 **mosca blanca f**
 es *mosca blanca*
 fr *mouche blanche*
 en *whitefly*
 Denomina correntment els homòpters aleiròdids.
- 615 **mosca blanca dels cítrics f**
 es *mosca blanca de los cítricos*
 Aleiròdid, *Alleeurothrixus floccosus*, que ataca greument els cítrics.
- 616 **mosca blanca dels hivernacles f**
 es *mosca blanca de los invernaderos*
 fr *mouche blanche des serres*
 en *glasshouse white fly*
 Aleiròdid, *Trialeurodes vaporarum*, molt freqüent en hivernacles, conreus hortícoles, etc.
- 617 **mosca blanca dels llegums f**
 Aleiròdid, *Bemisia tabaci*, molt freqüent en cultius de llegums, hortícoles, cotó, etc.

- 618 **mosca d'olor f**
veg. banyarriquer del salze
sin. compl. minador de la carxofa;
submarí de la carxofera
- 619 **mosca de l'api f**
es *mosca del apio*
fr *mouche du céleri*
Dípter, *Phylophila heraclei*.
- 620 **mosca de l'espàrrec f**
es *mosca del espàrrago*
fr *mouche de l'asperge*
en *asparagus fly*
Dípter, *Platyparea poeciloptera*.
- 621 **mosca de l'oliva f**
es *gusano de la aceituna; mosca de la aceituna; mosca del olivo*
fr *mouche de l'olive*
en *olive fruit fly*
Dípter, *Bactrocera (Dacus) oleae*.
sin. compl. corc de costat; corc de l'oliva; cuc de l'oliva; mosca de l'olivera; xitxa; xixí
Nota: El DCVB esmenta el *corc de costat*, oposat al *corc de capoll*, que designa el *Prays olellus*. Matons esmenta *xitxa* i una sèrie de sinònims per designar l'oliva cuçada: *oliva corcada, enxitxinada, erugada, ratllada, tocada, etc.*, però podria ser que en aquests noms hi hagués una certa confusió entre *Dacus* i *Prays*.
- 622 **mosca de l'olivera f**
veg. mosca de l'oliva
- 623 **mosca de la carxofa f**
fr *mouche des nervures de l'artichaut*
en *serpentine leaf miner*
Dípter, *Agromyza apfelbeckii*.
- 624 **mosca de la ceba f**
es *mosca de la cebolla*
fr *mouche de l'oignon*
en *onion fly*
Dípter, *Phorbia (Delia, Hylemia) antiqua*.
- 625 **mosca de la col f**
es *mosca de la col*
fr *mouche du chou*
en *cabbage maggot; cabbage root fly*
Dípter, *Phorbia (Chortophila, Carpophila) brassicae*.
- 626 **mosca de la fruita f**
es *gusano de las frutas; mosca de las frutas*
fr *mouche méditerranéenne des fruits*
en *medfly; Mediterranean fruit fly*
Dípter, *Ceratitis capitata*, que ataca fruites molt diverses.
sin. compl. cuc de la fruita; cuc del préssec; mosca mediterrània
- 627 **mosca de la pastanaga f**
es *mosca de la zanahoria*
fr *mouche de la carotte*
en *carrot rust fly*
Dípter, *Psila rosae*.
- 628 **mosca de la remolatxa f**
fr *mouche de la betterave; pé-gomye*
en *beet leaf miner; spinach leaf miner*
Dípter, *Pegomya betae*, les larves del qual fan galeries a les fulles de la remolatxa.

- 629 **mosca de les cireres** f
 es *mosca de la cereza*
 fr *mouche de la c erise*
 en *cherry fruit fly*
 Dípter, *Rhagoletis cerasi*.
 sin. compl. cuc de les cireres
- 630 **mosca del vinagre** f
 es *mosca del vinagre*
 en *vinegar fly*
 Dípter, *Drosophila melanogaster*,
 que pot atacar el raïm quan ja és
 madur, quasi a punt de collir.
- 631 **mosca dels hivernacles** f
 veg. minador americà
- 632 **mosca mediterrània** f
 veg. mosca de la fruita
- 633 **moscard ** m
 veg. arna falsa del gra
- 634 **mosquit de la tija** m
 veg. cuc de nus
- 635 **mosquit verd** m
 es *mosquito verde*
 fr *cicadelle*
 en *jassid; leaf hopper*
 Homòpter j assid, *Empoasca lybica*,
 que ataca la vinya i molts altres con-
 reus, picant i rosegant-ne les fulles.
 Nota: Al mateix gènere pertanyen
Empoasca flava i *Empoasca deci-*
piens, anomenats sovint també
mosquit verd. Vegeu també
roseta.
- 636 **mosquits dels planters d'arròs**
 m pl
 es *mosquitos de los planteles de*
arroz
- 637 **mota** f
 veg. clivellat
- 638 **motejat** m
 veg. clivellat
- 639 **muleta del bon Jesús** f
 veg. porqueta
- 640 **musteir** v tr i intr
 veg. marcir
- 641 **mustlgar** v tr i intr
 veg. marcir
- 642 **nanisme groc de la ceba** m
 Virosi que forma un mosaic ratllat
 groc i fulles deprimides.
 Nota: Ataca especialment els cal-
  ots.
- 643 **necrosi** f
 Mort dels teixits.
- 644 **necrosi de l'ull** f
 veg. podridura de l'ull
- 645 **negre** m
 es *negrilla*
 fr *fumagine*
 en *sooty mold*
 Afecció de l'olivera que cobreix l'ar-
 bre d'un polsim negre i enganxós,

- causada pel fong *Capnodium elaeophilum*, forma perfecta d'*Antennaria elaeophila*.
- sin. compl. fumagina; fumat; malura de l'olivera; mangla; mascara; negreta; socarrell
- Nota: La causa primària és la *tortugueta*, cotxinilla que ataca l'olivera (*Saissetia oleae*). El negre pot retrobar-se encara sobre altres arbres com la figuera, el taronger, fruiters varis, i sempre com a conseqüència de l'atac de certes cotxinilles o bé aleiròdids (mosques blanques). Del negre en parla Pous i Pagès a les seves novel·les. Sols Matons distingeix clarament entre l'insecte i el fong que n'és la conseqüència.
- 646 **negreta** f
veg. negre
- 647 **nematicida** m
Substància que serveix per al control o destrucció dels nematodes.
- 648 **nematodes** m pl
es *nematodos*
fr *nématodes*
en *nematodes*
Nematohelminths de cos filiforme i extrems afilats. Hi ha espècies fitòfagues que ataquen preferentment les arrels i arriben a causar grans danys, com ara els *Meloidogyne*, *Ditylenchus*, *Tylenchulus*, *Aphelencoides*, *Heterodera*, *Pratylenchus*, etc. Exigeixen un ambient humit i en condicions adverses per sobreviure formen cists, que es revifan quan les condicions tornen a ser favorables. Provoquen deformacions a les arrels, com nusos, cists, gales, etc. En algun cas són
- aquests símptomes els que originen un mot corrent que els denomina.
- Nota: Vegeu també *bola de clavell*. El mot *anguil·lula* és esmentat a la *Revista d'Agricultura* (1926), que parla de l'*anguil·lula de la remolatxa*, i també figura a la GEC, però no es troba ni al DGLC, ni al DCVB.
- 649 **neodiprion** m
veg. lòfir del pi
- 650 **neula** f
Adversitat causada a les plantes per condicions climàtiques (boira, per exemple), per malalties o per altres causes.
sin. compl. esveurat; gam; neulia; neuliment
Nota: Si bé s'ha donat *neula* com a sinònim de *rovell*, la sinonímia no és exacta. En les referències de M. Agustí a la *neula*, no es desprèn que sigui el rovell, que es designa amb el seu nom, sinó més aviat una causa inconcreta. En el llenguatge actual, *neula* i els seus derivats fan referència a adversitats d'origen indefinit, com també els sinònims *gam* (esmentat a DCVB), *esveurat* (Rokseth). Vegeu també *boirar-se*.
- 651 **neulla** f
veg. neula
- 652 **neuliment** m
veg. neula
- 653 **oidi** m
veg. cendrosa

- 654 **oïdiopsis** f
veg. cendrosa de la carxofa
- 655 **oïdium** m
veg. cendrosa
- 656 **oliva sabonosa** f
es *aceituna jabonosa*
fr *maladie de la lèpre des olives*
en *anthracnose of olives*
Malaltia de l'olivera deguda a *Colletotrichum gloeosporioides*, que produeix una secreció sabonosa.
sin. compl. antracnosi de l'oliva; sabonosa
Nota: Fa uns anys es va introduir a Catalunya però es troba en altres regions d'Espanya i Portugal. El fong causant de la malaltia havia estat anomenat *Gloesporium olivarum*, però després s'ha identificat clarament com *Colletotrichum gloeosporioides*.
- 657 **orb** m
veg. blat orb
- 658 **oriol** m
veg. porqueta
- 659 **paloma** f
Papallona dels microlepidòpters.
sin. compl. palometa
- 660 **palometa** f
veg. marieta
- 661 **palometa** f
veg. paloma
- 662 **palometa de l'olivera** f
veg. punxó de l'olivera
- 663 **palometa del blat** f
veg. arna del blat
- 664 **palometa del meló** f
veg. pelosa dels melonars
- 665 **panderola** f
veg. cuca molla
- 666 **panera** f
veg. cuca molla
- 667 **paneroia** f
veg. cuca molla
- 668 **panerola** f
veg. porqueta
- 669 **pansiment progressiu** m
veg. marciment progressiu
- 670 **pansir** v tr
Dessecar el sol, l'excessiva calor, o la manca d'humitat, les fruites o les parts tendres de les plantes.
Nota: Vegeu també *marcir*.
- 671 **pantigana** f
es *langosta verde*
fr *sauturelle*
en *long-horned grasshopper*
Qualsevol ortòpter ensífer o d'antenes llargues.
Nota: Amb sinonímies i identificacions confuses, s'hi compten els tettigònids, com ara *Tettigonia viridissima*, que sembla ésser la veritable pantigana. Dins el mateix grup confús hi figuren les *someres*, que pertanyen més pròpiament als epifigèrids com *Ephippigera* i

- Steropleurus*, coneguts també pels sinònims *porta-selles*, *cigala borda*, etc., i que si bé s'assemblen a les llagostes (*celífers*) se'n distingeixen per la longitud de les antenes, ja que les llagostes tenen antenes curtes. El nom *pantigana* és antic, i tant Mateu Aymerich com el doctor Clarasó (citats per Font i Sagué) esmenten les *patanganes*, derivat després a *pantigana*. La HNPC és la que dona les distincions a què hem fet esment: les *pantiganes* com a tettigònids i les *someretes* com a efipigèrids.
- 672 **paó m**
 es *gran pavón*
 fr *grand paon*
 Lepidòpter del gènere *Saturnia*.
 Nota: El *gran paó de nit* és *Saturnia pyri* i el *petit paó* és *Pavonia (Saturnia) pavonia*. Les erugues d'ambdues espècies s'alimenten de fulles d'arbres forestals i fruiters. A *Vanessa io* se l'esmenta com *paó diürn*. Vilarrúbia va incloure la *Saturnia* entre els pedraferits, nom que es dona millor a les erugues d'esfíngids (vegeu *esfinx*). Vegeu també *paó diürn*.
- 673 **paó diürn m**
 Lepidòpter, *Vanessa io*.
- 674 **papalo blau m**
 veg. arna falsa del gra
- 675 **papalló m**
 veg. pantigana
- 676 **papalló m**
 veg. papallona
- 677 **papalló dels cereals m**
 veg. corc del blat
- 678 **papallona f**
 es *mariposa*
 fr *papillon*
 en *butterfly*
 Insecte adult en els lepidòpters.
 sin. compl. papalló; voliaina
 Nota: A més dels esmentats, *papallona* té una gran varietat de sinònims: *papaiola*, *papovolai*, *parpello*, *parpanyola*, *parpinyol*, *paiola*, *paplomall*, *papillota*, *papagai*, *pampallola*, etc., molts dels quals són localismes. Una bona part els esmenta el DCVB. *Voliaina* es troba al *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya* (1904) i s'aplica a papallones especialment petites.
- 679 **papallona de l'arboç f**
 veg. rei de papallons
- 680 **papallona de la calavera f**
 veg. esfinx de la calavera
- 681 **papallona de la col f**
 es *mariposa de la col*; *oruga de la col*
 fr *piéride du chou*
 en *cabbage butterfly*; *large white butterfly*
 Lepidòpter pièrid, *Pieris brassicae*.
 sin. compl. cuc de la col; eruga de la col
- 682 **papallona de la mort f**
 veg. esfinx de la calavera
- 683 **papallonic del blat m**
 veg. arna falsa del gra

- 684 **papallum** m
veg. lluerna
- 685 **papanera** f
veg. cuca molla
- 686 **papanovia** f
veg. papaorelles
- 687 **papaorelles** m
es *tijereta*
fr *perce-oreilles*
en *European earwig*
Dermàpter, *Forficula auricularia*, que pot danyar els conreus hortícoles, menjant-se les flors, rosegant el coll, etc., si bé en alguns casos actua també com a depredador de paràsits.
sin. compl. corcollana; estenalletes; estisoreta; papanovia; papasastre; sastre
Nota: Té encara altres sinònims: *papallona*, *picapolla*, *xoriguera*, *picanovia*, *talladits*, *tallacames*, *cuca-talles*, *estisora*, *papaestisores*, etc. La HNPC dona una llarga sèrie de sinònims. El mot *estisora* l'esmenten el Marquès de Camps (IACSI, 1900) i Picornell (revista *Excursions*). *Estisoreta* es retroba a Salom (*L'ametller*).
- 688 **paparra** f
veg. caparreta negra dels cítrics
- 689 **papasastre** m
veg. papaorelles
- 690 **papaterra** f
veg. cuc de terra
- 691 **papellida** f
veg. caparreta negra dels cítrics
- 692 **paràsit** m
es *parásito*
fr *parasite*
en *parasite*
Organisme que es nodreix de la substància produïda o ingerida per un altre ésser viu, que rep el nom d'hoste.
Nota: En el camp agrícola, són paràsits tant les diferents plagues d'insectes i altres animals com les malalties degudes a fongs i virosis, excepte les anomenades fisiopaties, que són degudes a alteracions nutricionals o fisiològiques. Dins de l'entomologia agrícola es consideren també els paràsits de les plagues, siguin altres insectes, criptògames o qualsevol altre ésser viu que fa de la plaga el seu hoste. El paràsit de plagues és, doncs, distint del depredador que la persegueix i la caça. Els paràsits de les plagues reben també el nom de *parasitoides*, i existeix, a més, l'*hiperparasitisme*, que es produeix quan el parasitoides és, al seu torn, parasitat per un altre insecte (*hiperparasitoides*).
- 693 **parot** m
veg. espiadimonis
- 694 **pastera** f
veg. porqueta
- 695 **patateta** f
veg. caparreta negra dels cítrics
- 696 **patnostrera** f
veg. porqueta

- 697 **pedraferit m**
veg. esfinx
- 698 **pedraferit de les patateres m**
veg. esfinx de la calavera
- 699 **peixet de plata m**
es *pececillo de plata*
fr *poisson d'argent*
en *silverfish*
Insecte tisanur, *Lepisma saccharina*, que es troba entre llibres, en magatzems, etc.
sin. compl. cuc dels llibres; peixet del paper
- 700 **peixet del paper m**
veg. peixet de plata
- 701 **pelacuquí m**
veg. caparreta de l'avellaner
- 702 **pelosa dels melonars f**
es *vacanita de los melonares*
en *cucumber beetle*; *Epilachna beetle*; *squash beetle*
Coleòpter, *Epilachna chrysomelina*, que rosega les fulles de cucurbitàcies.
sin. compl. palometa del meló
- 703 **perdigonat m**
es *cribado*; *perdigonado*
fr *corynéum*; *maladie criblée*
en *peach leaf spot*
Malaltia dels fruiters de pinyol deguda al fong *Clasterosporium carpophilum*, forma conídica de *Venturia carpophila*. Les fulles atacades tenen l'aspecte d'haver rebut una perdigonada.
sin. compl. corineum
- Nota: El nom *corineum* s'esmenta a la revista *Agricultura i Ramaderia* (1928) i l'hem recollit de viva veu (Girona, 1980); és també utilitzat per Bardia i prové de l'antic nom d'aquest fong: *Coryneum bejerincky*.
- 704 **perforador del tronc del pollancre m**
veg. corc del pollancre
- 705 **perforador dels brots del pi m**
Coleòpter escolítid.
sin. compl. escolítid del pi
Nota: Es citen distintes espècies que es troben sobre el pi: *Tomicus destruens*, *Tomicus minor* i algun altre.
- 706 **perforador dels brots del pollancre m**
fr *tordeuse des bourgeons et des pousses*
Lepidòpter, *Gypsonoma aceriana*, que ataca els borrons i brots del pollancre.
- 707 **perforadors del pi m pl**
fr *grand charançon du pin (Hylobius)*; *hylesine du pin (Blastophagus)*; *petit charançon*; *pis-sode (Pissodes)*
Grup de coleòpters que ataquen el tronc i les branques del pi, fent-hi galeries.
Nota: La majoria són escolítids com *Blastophagus piniperda*, i d'altres són curculiònids com *Hylobius abietis* i *Pissodes notatus*.
- 708 **perrísia f**
veg. cecidòmia de les peres

- 709 **pesticida** m
Substància emprada per a prevenir i controlar qualsevol espècie de planta o animal no desitjat, incloent-hi els productes emprats com a reguladors de creixement de les plantes, els defolians o els dessecants. A més de les plantes, hi inclou també els animals quan són productes que serveixen per a controlar insectes o aràcnids. No s'aplica a antibiòtics, ni a productes administrats als animals amb objectiu diferent, ni tampoc s'aplica als adobs o fertilitzants.
sin. compl. plaguicida
- 710 **petxina** f
veg. caparreta negra dels cítrics
- 711 **peu de gall** m
Conjunt de galeries en un arbre.
- 712 **peu negre** m
Malaltia que ataca el peu de la planta.
Nota: Sovint el mot designa també el *marciment progressiu*. Vegeu aquesta denominació.
- 713 **peu negre de la col** m
fr *pied noir du chou*
Malaltia causada per *Phoma lingam*, que provoca necrosi del coll de la col.
- 714 **peu negre de la tomaquera** m
fr *pied noir de la tige du tomate*
Malaltia deguda al fong *Didymella lycopersici*, que ataca el coll tornant-lo negre.
- 715 **peu negre del pèsol** m
Malaltia del peu causada per di-
- versos fongs que s'ajunten amb els del marciment progressiu (*Pythium*, *Fusarium*, i també *Rhizoctonia*, *Thielaviopsis*, etc.).
- 716 **picabrots de la perera** m
es *tronchabrotos del peral*
fr *cèphe du poirier*
en *sawfly*
Himenòpter tentredínid, *Janus compressus*.
- 717 **pinyó** m
Crisàlide de l'erugeta de l'ametller.
- 718 **piral** m
Lepidòpter. Si bé, en principi, aquest nom correspondria sols als individus de la família dels piràlids, l'ús de *piral* s'ha estès a altres famílies.
Nota: Vegeu també *arna*.
- 719 **piral de l'olivera** m
veg. glifodes
- 720 **piral de la vinya** m
es *gusano revoltón; gusano verde de la vid; piral de la vid; sapa*
fr *pyrale de la vigne*
Lepidòpter tortricid, *Sparganothis pillariana*.
sin. compl. cuc revoltó; cuc verd de la vinya; eruga del pàmpol
Nota: És coneguda de molt antic i l'esmenta Onofre Pou. La plaga és assenyalada clarament per Aguilera (1899). A *L'Art del Pagès* (1910) també se cita i Nonell ja li dóna el nom de *piral*. Romeu (1915) junta el *piral* amb els *cucs del raïm* i els anomena *corcs* en conjunt.

- 721 **plaga** f
Paràsits animals, especialment insectes, àcars i nematodes, però també mamífers, que ataquen i causen dany a les plantes.
- 722 **plaguicida** m
veg. pesticida
- 723 **piara** f
en *lenticel blotch*
Fisiopatia de les pomes que es manifesta en forma de taques amb un halo rogenc.
- 724 **plegamans** m
veg. pregadéu
- 725 **podridura** f
Efecte de l'atac d'alguns fongs a fruits i altres òrgans vegetals i que penetren en els teixits, com la podridura blanca, la podridura grisa, la podridura de les arrels i altres.
Nota: Per extensió, els mots *podridura* i *podrit* s'han aplicat poc encertadament a algunes floridures (*floridura blava*, per exemple) i a algunes altres malalties (*míldius*, per exemple.)
- 726 **podridura amarga de la poma** f
es *podredumbre amarga de la manzana*
fr *pourriture amère*
Malaltia causada pel fong *Trichothecium roseum*, que ataca la poma per ferides, per les lenticelles o per l'estigma, i provoca una podridura de tast amarg.
- 727 **podridura blanca** f
Podridura causada sovint per espècies del fong *Sclerotinia*.
- Nota: L'espècie *Sclerotium cepivorum* ataca l'all, la ceba i el porro i s'esmenta com *podridura blanca* a la *Revista d'Agricultura* (1921) però és més coneguda com *boixat*. La podridura blanca del coll de l'enciam és causada per *Sclerotinia sclerotiorum* i *Sclerotinia minor*.
- 728 **podridura blanca del raïm** f
es *podredumbre blanca; roña blanca*
fr *coître; rot blanc*
Podridura del raïm causada per *Coniothyrium diplodiella* que ataca generalment després d'una pedregada i se situa en les ferides causades per la pedra.
sin. compl. rot blanc
Nota: El sinònim *rot blanc* es troba ja a Aguilera (fi del segle XIX) i correspon a la seva denominació francesa.
- 729 **podridura blava** f
veg. floridura blava
- 730 **podridura de coll i arrel** f
veg. marciment progressiu
- 731 **podridura de l'ull** f
es *necrosis del ojo; podredumbre seca del ojo*
fr *pourriture lenticellaire*
en *eye-rot*
Causada pel fong *Cylindrocarpon mali*, forma conídica de *Nectria galligena* (vegeu *xancre de la pomera*). Ataca el fruit provocant una podridura lenticel·lar, que s'estén al voltant de l'ull i presenta coixinets blancs.
sin. compl. necrosi de l'ull
- 732 **podridura de la ceba** f
veg. míldiu de la ceba

- 733 **podridura de la fruita f**
veg. floridura dels fruits
- 734 **podridura de la patata i del tomàquet f**
veg. míldiu de la patata i del tomàquet
- 735 **podridura de la tija del blat de moro f**
Malaltia bacteriana esporàdica deguda a *Erwinia chrysantemi* que causa el doblegat de la tija.
- 736 **podridura de les arrels f**
es *podredumbre blanca* (*Armillaria*); *podredumbre de las raíces*
fr *pourridié agaric* (*Armillaria*); *pourridié laineux* (*Rossellinia*)
en *Armillaria root rot*; *white root rot* (*Rossellinia*)
Causada pels fongs *Armillaria mellea* i *Rossellinia necatrix*, i que és especialment greu en els arbres fruiters i la vinya.
sin. compl. alzinoi; barba de vaca; floridura de les arrels; pollancrons
Nota: Ambdós fongs són coneguts com *podridura de les arrels*, però tant en francès com en anglès es diferencien entre ells. La més estesa és *Armillaria*, que destrueix les arrels i forma cordons o rizomorfes negres que reben el nom de *barba de vaca* (en castellà, *cabeza de medusa*). L'aparell fructífer és comestible i s'anomena *alzinoi*, però també ha rebut altres noms, com *pollancrons*, *gírgoles d'àlber* i altres. També se l'ha anomenat *cama-sec* però aquest nom és confús ja que designa també altres bolets comestibles. A. Matons (*L'Olivera*) esmenta *cama-sec* i *pollancrons*. Aquest darrer es cita també al DCVB i *barba de vaca* al DCVB i per Parés. Es troben referències a la podridura d'arrels a Aguilera (1899), Salom (1923), etc. El sinònim *floridura de les arrels*, encara que utilitzat, no és adient a aquestes podridures.
- 737 **podridura del peu dels cítrics f**
es *gomosis*
en *brown rot gummosi*
Malaltia causada per fongs del gènere *Phytophthora*, que ataquen el coll i el peu de l'arbre. A la part baixa del tronc apareixen exudacions de goma com a símptoma visible.
sin. compl. gomosi dels cítrics
- 738 **podridura grisa f**
es *podredumbre gris*
fr *moissisure grise*; *pourriture grise*
en *gray mold*
Malaltia molt estesa causada pel fong *Botrytis cinerea*, que ataca molts cultius, com ara la vinya, arbres fruiters, maduixa, tomàquet, pebrot, albergínia, hortícoles variades (carxofa, enciam, mongetera, col i altres crucíferes, etc.), o plantes ornamentals (clavell i altres).
sin. compl. floridura dels fruits; podridura peduncular dels fruits
- 739 **podridura humida f**
Podridura causada per *Phytophthora*.
- 740 **podridura peduncular dels fruits f**
veg. podridura grisa
- 741 **podrit m**
veg. floridura

- 742 **podrit blau m**
veg. floridura blava
- 743 **podrit dei raïm m**
Nota: Vegeu *podridura grisa*.
- 744 **poll m**
Designa diversos homòpters diaspídids (cotxinilles) de forma més o menys arrodonida. Se'ls distingeix per caràcters morfològics (color, per exemple) o amb el nom del cultiu que ataquen.
Nota: El mot *poll* designa també insectes de molt petita grandària, paràsits del cos humà o bé del bestiar però no dels vegetals i que pertanyen als ordres dels anoplurs i dels malhòfags. També s'ha donat aquest nom als pugons en general i, si bé l'hem recollit de viva veu, és més aviat rar i poc corrent.
- 745 **poll blanc del garrofer m**
veg. encendrament del garrofer
- 746 **poll blanc del presseguer m**
es *piojo blanco*
fr *cochenille du mûrier*
Cotxinilla, *Pseudolacaspis pentagona*, que ataca el presseguer i també la morera.
sin. compl. cotxinilla de la morera
- 747 **poll de San José m**
es *piojo de San José*
fr *pou de San José*
en *San Jose scale*
Cotxinilla, *Quadraspidiotus perniciosus*, que ataca molts fruiters.
sin. compl. cotxinilla de San José
Nota: S'ha de dir *San José* perquè és originari d'aquesta ciutat de Ca-
- lifòrnia i en totes les llengües es denomina així. És errat anomenar-lo *Sant Josep*.
- 748 **poll gris m**
es *piojo gris*
en *chaff scale*
Cotxinilla, *Parlatoria pergandei*, que ataca cítrics i altres arbres.
- 749 **poll negre m**
es *piojo negro*
fr *cochenille noire*
Cotxinilla, *Parlatoria zizyphii*, que ataca cítrics i altres fruiters.
- 750 **poll roig m**
es *piojo rojo*
fr *pou rouge*
en *Spanish red scale*
Cotxinilla, *Chrysomphalus dictyospermi*, que ataca els cítrics.
- 751 **poll roig de Califòrnia m**
es *piojo rojo de California*
fr *pou rouge de California*
en *California red scale*
Cotxinilla, *Aonidiella aurantii*, que es troba sobre tarongers i altres cítrics als quals pot causar danys greus.
- 752 **pollancrons m pl**
veg. podridura de les arrels
- 753 **ponent m**
Vent sec i càlid que prové de ponent i causa danys als arbres i cultius.
- 754 **ponentada f**
Efectes d'un vent de ponent sobre els cultius.

- 755 **porloi** m
veg. marieta
- 756 **porquet de Sant Antoni** m
veg. porqueta
- 757 **porqueta** f
es *cochinilla de humedad*
fr *cloportes*
en *sowbugs*
Crustaci isòpode terrestre del grup *Oniscoideus* com ara les espècies *Armadillium*, *Porcellio* o *Oniscus*, que viu en el sòl i es cabdella quan se'l toca o es veu en perill.
Nota: M. Aymerich esmenta *porqueta* i *truja*. A.Yáñez (*Diccionario de Historia Natural*) parla dels isòpodes i dona els noms *porquet* i *truja* com a vulgars. El mot *panerola*, l'esmenten Fabra, la GEC i el DCVB com a sinònim d'isòpodes, però també es defineix com a *escarabat de cuina* i la HNPC assenyala com a *paneres* o *paneroles* les cuques molles *Blatta* i *Periplaneta*. També *panerola* com a *escarabat de cuina* l'hem oït de viva veu. *Porquet de Sant Antoni* és esmentat per la GEC i per la HNPC.
- 758 **porta-selles** m
veg. pantigana
- 759 **prays** m
veg. tinya del llimoner
- 760 **predicador** m
veg. pregadéu
- 761 **pregadéu** m
es *rezadora*; *santa Teresa*
fr *mante religieuse*
en *praying mantis*
Dictiòpter, *Mantis religiosa*. S'alimenta d'altres insectes i és beneficiós per a l'agricultura.
sin. compl. beata; cavall de serp; plegamans; predicador; resadora
Nota: També ha rebut el nom de cabra. M. Aymerich l'anomenava *pregadéu de rostoll*. DCVB esmenta com a sinònim *maria*, però és local, com també *dimoni* (Urgell).
- 762 **processionària del pi** f
es *procesionaria del pino*
fr *proçessionnaire du pin*
Lepidòpters, *Thaumetopoea pytiocampa* i altres espècies, les erugues dels quals fan processons i formen bosses anomenades *bosses del pi*, que els serveixen de protecció. Són els defoliadors més importants del pi.
sin. compl. eruga del pi
Nota: A les processionàries en general se'ls ha aplicat el nom d'*erugues gregàries*.
- 763 **processionària del roure** f
es *procesionaria del roble*
Lepidòpter, *Thaumetopoea processionaea*, de costums semblants a la processionària del pi i que defolia el roure.
sin. compl. eruga del roure
- 764 **psiHa de la perera** f
es *mieleta del peral*
fr *psylle du poirier*
en *pear sucker*
Homòpter, *Cacopsylla (Psylla) pyri*.
sin. compl. mel; melassa; miqueta
Nota: Els sinònims esmentats són recollits de viva veu.

- 765 **psiHa de la pomera f**
fr *psylle du pommier*
en *apple sucker*
Homòpter, *Psylla mali*.
- 766 **psoriasl f**
es *psoriasis*
fr *psorose*
en *psorosis; scaly bark*
Virosi que afecta l'escorça del taronger.
- 767 **puça d'aigua f**
Petits crustacis cladòcers, *Daphnia magna* i *Daphnia pulex*.
sin. compl. pugó d'aigua
- 768 **puça de l'olivera f**
veg. cotonet de l'olivera
- 769 **puudenta f**
veg. berrat puident
Nota: El nom *puudenta* és vivent al Camp de Tarragona on l'hem sentit moltes vegades. Passa igual al País Valencià. N'hi ha molts que s'anomenen *xinxes*, i es poden considerar sinònims en força casos (per exemple els gèneres *Eurydema*, *Aelia*, *Diolycoris*, etc.).
- 770 **puudenta de l'arròs f**
Hemípter heteròpter, *Eusarcoris*.
- 771 **pugó m**
es *pulgón*
fr *puceron*
en *aphid*
Homòpter de la família dels afídids. Formen colònies nombroses i s'alimenten xuclant la saba.
- Nota: Es distingeixen per qualificatius referents a particularitats morfològiques o bé al vegetal que parasiten, com passa amb molts *Aphis* que ataquen la patata, carxofa, meló i cucurbitàcies en general, cítrics, maduixa, etc. Al gènere *Macrosiphum* pertanyen espècies que ataquen el blat, la patata, el roser, etc. *Rhopalosiphum padi* ataca els cereals. La carxofa, la col i altres cultius són atacats per alguns *Brachycaudus*; la pastanaga per *Semiaphis*; el pèsol per *Acyrtosiphum*; l'avellaner per *Myzocallis* i *Corylobium*; i espècies de *Cinara* i *Cedrobium* es troben damunt del cedre i el xiprer. Podrien esmentar-se'n encara molts més que normalment són designats pel nom del cultiu: *pugó del blat*, *pugó del pèsol*, *pugó de la col*, etc.
- 772 **pugó cendrós de la col m**
fr *puceron cendré du chou*
Homòpter afídid, *Brevicoryne brassicae*.
- 773 **pugó cendrós de la perera m**
Homòpter afídid, *Dysaphis pyri*.
- 774 **pugó cendrós de la pomera m**
fr *puceron cendré du pommier*
Homòpter afídid, *Dysaphis plantaginea*.
- 775 **pugó d'aigua m**
veg. puça d'aigua
- 776 **pugó de l'arrel de l'enciam m**
fr *puceron des racines*
en *lettuce root aphid*
Pugó de les espècies *Pemphigus bursarius* i *Protrama flavescens*

- que, a més de l'enciam, pot atacar també altres conreus.
- 777 **pugó de l'olivera** m
veg. aranyó de l'olivera
- 778 **pugó de l'olivera** m
veg. cotonet de l'olivera
- 779 **pugó del tronc del pollancre** m
Pugó, *Phloemyzus passerini*, que es troba sobre el pollancre.
- 780 **pugó farinós** m
es *pulgón ceroso del ciruelo*; *pulgón harinoso del ciruelo*
fr *puceron farineux de l'amandier*
en *mealy aphid*
Pugó, *Hyalopterus amygdali*, que ataca el presseguer i l'ametller.
- 781 **pugó groc de l'avellaner** m
Homòpter afídid, *Myzocallis coryli*.
- 782 **pugó groc de la maduixera** m
fr *puceron jaune du fraisier*
Homòpter afídid, *Chaetosiphon (Passerinia) fragaefolii*, que ataca la maduixera.
Nota: És perillós perquè pot transmetre diverses virosis.
- 783 **pugó llanós** m
es *pulgón lanígero*
fr *puceron lanigère*
en *woolly aphid*
Pugó, *Eriosoma lanigerum*, que ataca la pomera i es cobreix de filaments semblants al cotó.
sin. compl. pugó llanut
- 784 **pugó llanut** m
veg. pugó llanós
- 785 **pugó negre** m
es *pulgón negro*
fr *puceron noir*
en *black aphid*
El del presseguer és *Brachycaudus persicae*, el del taronger *Toxoptera aurantii*, el del cirerer *Myzus cerasi*, el de la mongeta i altres llegums, *Aphis fabae*.
- 786 **pugó verd** m
es *pulgón verde*
fr *puceron vert*
en *green peach aphid*
El més conegut és *Myzus persicae*, que ataca el presseguer i es troba molt estès (arbres de pinyol, hortalisses, patata, etc.) Hi ha també el pugó verd de la pomera (*Aphis pomi*), el de l'ametller (*Brachycaudus amygdalinum*), el de la maduixa (*Aphis forbesi*), el de la carxofera (*Brachycaudus cardui*), i alguns altres.
- 787 **punts de suro** m pl
veg. bitter-pit
- 788 **punts morens** m pl
veg. bitter-pit
- 789 **punxó de l'olivera** m
es *polilla del olivo*; *prays*; *tiña del olivo*
fr *teigne de l'olivier*
en *olive moth*
Lepidòpter, *Prays oleae*.
sin. compl. corc de capoll; foradat; palomete de l'olivera; tinya de l'olivera

- Nota: El nom *tinya de l'olivera* es troba a Guillem J. de Guillem (1893) i a *L'Art del Pagès* (1909). Matons utilitza el mot *punxó* (1923). La plaga és coneguda de molt antic i en parla Sandalio Arias (Madrid, 1818). El sinònim *palometa de l'olivera* figura a Cañizo-Arroyo com a mot valencià.
- 790 **quera** f
Corcadura en general. També designa el polsim o serradures produïdes pels corcs en rosegat la fusta. Per extensió, designa l'insecte destructor de matèries, com són els corcs de la fusta i de les pells, diverses arnes, etc. S'ha aplicat aquest nom a *Cossus cossus* i *Zeuzera pyrina*, que són el *corc vermell del tronc* i el *barrinador de la fusta*, respectivament.
sin. compl. corquim
- 791 **quermes** m pl
Antigament es designaren amb aquest nom diverses cotxinilles, entre les quals hi ha les productores de tints vermells, com *Coccus cactii* i *Coccus ilicis*, que es criaren a Espanya i de les quals Canals va fer una memòria força interessant. Reberen també el nom de *grana* i de *cotxinilla colorant*. Per extensió es donà aquest mateix nom a altres cotxinilles que atacaven els conreus, trobant-se esmentades en el segle XIX els quermes de la figuera (*Cero-plastes*) i de l'olivera (*Saissetia*). Actualment, el nom *quermes* queda reduït a les cotxinilles productores de tints abans esmentades.
sin. compl. cotxinilla colorant; grana
- 792 **quist** m
veg. cist
- 793 **ramulària** f
fr *ramulariose*
Fong, *Ramularia cynarae*, que ataca la carxofera i produeix taques a les fulles i als capítols.
- 794 **rata de camp** f
fr *rat d'Alexandrie; rat frugivore; rat noir*
Mamífer rosegador, *Rattus rattus*.
sin. compl. rata negra
- 795 **rata negra** f
veg. rata de camp
- 796 **rata talpera** f
fr *campagnol terrestre*
Mamífer rosegador, *Arvicola terrestris*.
sin. compl. talp del camp
Nota: El sinònim *talp del camp* es deu a que fa galeries semblants a les del talp.
- 797 **ratat de l'olivera** m
Nota: Vegeu *aranyó de l'olivera*.
- 798 **ratolí casolà** m
veg. ratolí comú
- 799 **ratolí comú** m
fr *souris*
Mamífer rosegador, *Mus musculus*.
sin. compl. ratolí casolà; ratolí domèstic
- 800 **ratolí de les collites** m
Mamífer rosegador, *Micromys minutus*.

- 801 **ratolí del camp comú** m
fr *mulot*
Mamífer rosegador, *Apodemus sylvaticus*.
Nota: Si bé ha rebut també el nom de *rata de camp* es tracta d'un sinònim equívoc, ja que la veritable rata de camp és un rosegador d'espècie distinta.
- 802 **ratolí domèstic** m
veg. ratolí comú
- 803 **rebaixí** m
veg. formiga roja de l'alzina surera
- 804 **regulador de creixement** m
Producte que actua sobre la fisiologia dels vegetals o dels insectes i que s'utilitza per a obtenir millor qualitat o rendiment o per a controlar la plaga.
- 805 **rei de formigues** m
veg. formiga lleó
- 806 **rei de papallons** m
Lepidòpter, *Charaxes jasius*, que ataca l'arboç.
sin. compl. papallona de l'arboç; reina de papallons
- 807 **reiet blau** m
Lepidòpter, *Lycaena hylas*, que viu en els arbres del bosc.
sin. compl. blaveta
- 808 **reina de papallons** f
veg. rei de papallons
- 809 **reïnosa** f
veg. gomosi
- 810 **rellotge de la mort** m
veg. corc de la fusta
- 811 **resadora** f
veg. pregadéu
- 812 **rincosporiosi** f
es *rincosporiosis*
fr *rhynchosporiose*
en *barley leaf blotch*
Malaltia que afecta els cereals produïda per fongs *Rhynchosporium* sp. i que causa taques el·líptiques i allargades a les fulles i beines.
- 813 **riquer** m
veg. banyarriquer
- 814 **riquer de la carxofa** m
veg. barrinador de la carxofa
- 815 **riquer de la tija de la colza** m
veg. morrut de la tija de la col
- 816 **riquer de les branques i troncs** m
veg. barrinador de la fusta
- 817 **rizoctònia** f
Malaltia deguda a l'atac de fongs del gènere *Rhizoctonia*, especialment les espècies *Rhizoctonia solani* i *Rhizoctonia violacea*. La primera es troba en molts cultius, com ara cereals, cucurbitàcies, tomàquet o pebrot. La *Rhizoctonia violacea* ataca la remolatxa, llegums, espàrrec, pastanaga, maduixa i també tomàquet, albergínia, pebrot, etc.
sin. compl. boletera
Nota: La *Rhizoctonia* s'ha inclòs també entre les malalties de marciament progressiu. El sinònim bolete-

- ra l'esmenta Narcís Camps (1921). Viladot-Puig (1929) denomina els símptomes de l'atac inicial de *Rhizotocnia violacea* que ataca l'alfals amb el nom de *llunes*.
- 818 **roja** f
Rovell que ataca els cereals.
- 819 **roja de l'arròs** f
veg. enrojat de l'arròs
- 820 **roja de l'olivera** f
Escolítid, *Hylesinus oleiperda*. El seu atac fa que l'escorça de l'olivera es torni vermella.
Nota: El mot *roja* és esmentat per Matons (1923) que la identifica amb *Hylesinus*.
- 821 **ronya** f
veg. clivellat
- 822 **ronya de l'olivera** f
veg. berrugues de l'olivera
- 823 **rosegadors de la pell** m pl
es *orugas de la piel*
fr *tordeuses de la pelure*
en *summer tortryx*
Lepidòpters, *Capua (Adoxophies) reticulata* i *Pandemis heparana*, que rosequen la pell dels fruits.
sin. compl. càpues
Nota: També s'ha considerat rosegador de la pell *Cacoecimorpha pronubana*, que ha rebut altres noms, com ara *cacoècia*.
- 824 **roseta** f
Alteració de la pell de la taronja, on apareixen taques superficials de color groc fosc i arrodonides, causa-
- des per les picades de l'homòpter cicadèlid *Empoasca decipiens*, anomenat també *mosquit verd*, que causa danys a molts cultius.
- 825 **rot blanc** m
veg. podridura blanca del raïm
- 826 **rovell** m
es *añublo*; *roya*
fr *rouille*
en *rust*
Malaltia produïda per criptògames uredinals que ataquen plantes variades.
Nota: Sovint el mot *rovell* va seguit del nom de la planta a què ataca i que serveix de qualificatiu: rovell de la remolatxa (*Uromyces betae*), del roser (*Phragmidium* sp.), de la mongetera (*Uromyces appendiculatum*), del porro, espàrrec, gladiol, crisantem i altres ornamentals (*Puccinia* sp.) i molts d'altres. Bastants rovells tenen característiques pròpies (color) que els distingeixen. El rovell s'ha identificat amb *neula* però Fra M. Agustí (1617) tracta conjuntament *gelada*, *neula* o *rovell* i en les traduccions castellanes de la seva obra no apareix *neula* com a sinònim de *rovell* (*roya* en castellà). Tal com es diu a *neula*, aquest mot no designa una malaltia determinada, però *rovell*, que s'aplicava d'una manera poc definida, ara té un significat més concret. La identificació *rovell* amb el castellà *roya*, ja la dona Bassaganya. *Roja* s'aplica als rovells que ataquen els cereals (DCVB, GEC). El *rovell del clavell* (*Uromyces dianthii*) s'anomena més correntment *carbó del clavell* ja que la pols que forma el rovell es de color negrós. El nom *rovell de la ceba* (Masclans) que s'ha donat al mildiu

- (*Peronospora schleideni*) que l'ataca, està mal aplicat.
- 827 **rovell amarronat m**
veg. rovell bru
- 828 **rovell blanc m**
es *roya blanca*
fr *rouille blanche des crucifères*
en *white blister of compositae*
Fongs, *Albugo tragopogonis* i *Albugo candida*, productors del rovell blanc de les compostes, especialment el primer.
- 829 **rovell bru m**
es *roya amarronada*
fr *rouille brune*
en *brown rust*
Puccinia recon dita o *Puccinia tritici-na*, *Puccinia dispersa* i altres. Ataca el blat i altres cereals.
sin. compl. rovell amarronat
- 830 **rovell de la ceba m**
veg. mildiu de la ceba
- 831 **rovell de la fruita m**
Part de la fruita, especialment pomàcies, que ha perdut la finor de l'epidermis i presenta un color bru.
- 832 **rovell de la perera m**
es *roya del peral*
fr *rouille grillagée du poirier*
en *pear rust*
Malaltia deguda al fong *Gymnosporangium sabinae* que forma taques de color taronja en les fulles.
- 833 **rovell de la prunera m**
es *roya del ciruelo*
fr *rouille du prunier*
- Malaltia deguda al fong *Tranzchelia (Puccinia) pruni-spinosae* que forma taques de color marró en les fulles.
Nota: A més de la prunera ataca també el presseguer.
- 834 **rovell del pi m**
Rovell degut al fong *Melampsora pinitorque*.
Nota: Altres *Melampsora* ataquen el pollancre i diverses espècies forestals, produint deformacions a les tiges.
- 835 **rovell groc m**
es *roya amarilla*
fr *rouille jaune*
en *yellow rust*
Rovell dels cereals degut a l'atac de *Puccinia glumarum* i *Puccinia striiformis*.
- 836 **rovell negre m**
es *roya negra*
fr *rouille noire*
en *black rust of cereals*
Rovell, *Puccinia graminis*, que ataca totes les gramínies.
Nota: En l'ordi és també conegut com *sarro* (IACSI, 1901).
- 837 **sabonosa f**
veg. oliva sabonosa
- 838 **salina f**
veg. cendrosa
- 839 **saltamartí m**
veg. pantigana
- 840 **saltarell m**
veg. pantigana

- 841 **saliró m**
veg. blaveta
fongs de gènere *Phomopsis* i altres.
- 842 **saliró m**
veg. pantigana
- 843 **saliró de la remolatxa m**
es *pulguilla de la remolacha*
fr *altise de la betterave*
en *flea beetle*
Coleòpter, *Chaetocnema tibialis*, les larves del qual roseguen les fulles de la remolatxa.
- 844 **saperda f**
veg. banyarriquer
- 845 **saperda gran f**
veg. banyarriquer del pollancre
- 846 **saperda petita f**
veg. banyarriquer del pollancre
- 847 **sarna de la patata f**
es *sarna de la patata*
fr *gale commune*
en *corky scab of potato*
Deguda al bacteri *Streptomyces scabies*.
Nota: Esmentada a Catalunya per M. Nadal (*IX Jornades Fitosanitàries*, 1983).
- 848 **sarro m**
Nota: Vegeu *rovell negre*.
- 849 **sastre m**
veg. papaorelles
- 850 **seca de les branques f**
Malaltia del taronger deguda a
- 851 **seca del pebrot f**
veg. assecada del pebrot
- 852 **sègol banyut m**
es *cornezuelo del centeno*
fr *ergot*
en *ergot; ergot of rye*
Sègol atacat pel fong *Claviceps purpurea*.
sin. compl. cornet; sègol cornut
Nota: El fong forma a les espigues esclerosis de color porpra en forma de petita banya, anomenades també *banyetes* i *banyes de sègol*. A més del sègol, pot atacar altres cereals, i la farina o gra infectat és altament tòxic per a persones i animals, produint l'anomenat *ergotisme*. Basaganya ja cita el *sègol banyut*. També és esmentat per Fabra i Font Quer. El DCVB assenyala com *cornet* aquesta malaltia i segurament és a ella al que es refereix un altre sinònim, *cornut*, també del DCVB.
- 853 **sègol cornut m**
veg. sègol banyut
- 854 **septoriosi f**
es *septoriosis*
fr *séptoriose*
en *septoria leaf spot*
Malaltia causada pels fongs del gènere *Septoria* entre els quals es poden assenyalar *Septoria nodorum*, *Septoria avenae*, *Septoria lycopersici*, *Septoria apii*, *Septoria chrysanthemum*, *Septoria ribi*, *Septoria pyricola*, etc., i que es presenten sobre cereals, tomàquet, api, pèrra, gerdera, ornamentals, etc.

- 855 **serpeta f**
 es *serpeta*
 fr *cochenille virgule*
 Homòpter. Cotxinilla de cos fix, allargat i en forma de S o de coma, que ataca cítrics i fruiters.
 Les serpetes són citades ja en obres antigues. *L'Art del Pagès* en fa esment el 1900.
- 856 **serpeta dels fruiters f**
 es *serpeta de los frutales*
 en *oystershell scale*
 Cotxinilla, *Lepidosaphes ulmi*, que ataca fruiters de grana i pinyol.
- 857 **serpeta fina dels cítrics f**
 es *serpeta fina*
 fr *cochenille serpette*
 en *glover scale*
Lepidosaphes (Mytilococcus) gloverii, que es troba sobre el taronger i altres cítrics.
- 858 **serpeta grossa dels cítrics f**
 es *serpeta gruosa*
 en *mussel scale*
Lepidosaphes (Mytilococcus) beckii que ataca els cítrics.
- 859 **sèssia f**
 fr *sésie*
 en *clearwing moth*
 Lepidòpter, *Synanthedon myopiformis*, que ataca la zona cortical de la pomera i la perera.
- 860 **sharka f**
 es *sharka*
 fr *sharka*
 en *plum pox*
 Virosi que afecta l'albercoquer, la prunera i altres arbres de pinyol,
- formant anells sobre l'epidermis i sobre l'os.
 Nota: Es troba a Catalunya ja fa uns anys. No té nom comú.
- 861 **sobtar-se v pron**
 Malmetre's els sembrats per l'acció d'un vent calent o sec.
 Nota: Vegeu també *escaldat del blat*.
- 862 **soca buida f**
 veg. càries del tronc de l'olivera
- 863 **socarrell m**
 veg. negre
- 864 **solcuit m**
 Barreja de malalties de l'avellaner de diagnòstic confús i conegudes correntment per aquest nom.
 Nota: La denominació està recollida de viva veu. D'aquesta afecció de l'avellaner se n'ocupà Torras i Casal (IACSI, 1980) que dona com a responsable el fong *Cytospora corylicola*, junt amb d'altres. *Solcuit* té també el sentit d'*abrusat* o *cremat pel sol* i així figura a Fabra i a la GEC, però no defineix cap malaltia concreta. Una altra acepció és la de *defecte propi de la fusta*, i està recollida per Parés i per la GEC.
- 865 **solellada f**
 veg. escaldat del blat
- 866 **solsit m**
 veg. escaldat del blat
- 867 **somereta f**
 veg. porqueta

- 868 **somereta** f
veg. pantigana
- 869 **submarí** m
Qualsevol insecte que ataca els cultius i fa galeries dins de les fulles. Corresponen més especialment a dípters agromíctids.
Nota: Recollit de viva veu referit a plantes d'horta i ornamentals.
- 870 **submarí de la carxofera** m
veg. mosca de la carxofa
- 871 **suro de la poma i de la pera** m
es *acorchado*; *corazón acorchado*
en *cork spot*; *corky core*
Afecció causada per la carència de bor, que produeix primer taques verdoses amb zones de polpa que semblen suro.
sin. compl. asurat; cor de suro
Nota: La mateixa carència és causa del cor de suro.
- 872 **taca** f
veg. bigot
- 873 **taca amarga** f
veg. bitter-pit
- 874 **taca negra de la maduixa** f
Malaltia produïda pel fong *Marssonina fragariae*.
- 875 **taca negra de la pera** f
Malaltia produïda pel fong *Stemphylium vesicarium*.
sin. compl. estemfiliosi de la perera
- 876 **taca negra del roser** f
es *mancha negra del rosál*
- 877 **tallaarròs** m
veg. cadell
- 878 **tallabrots de la perera** m
es *cortabrotos del peral*
fr *coupe-bourgeons*
en *twig cutter*
Coleòpter curculiònid, *Rhynchites bacchus*, que ataca els brots de la perera i d'altres fruiters.
- 879 **tallamocs** m
veg. centpeus
- 880 **talp** m
es *topo*
fr *taupe*
en *mole*
Mamífer insectívor, *Talpa europea*.
- 881 **talp del camp** m
veg. rata talpera
- 882 **talpó agrest** m
Mamífer rosegador, *Microtus agrestis*.
sin. compl. talpó muntanyenc
- 883 **talpó camperol** m
fr *campagnol des champs*
Mamífer rosegador, *Microtus arvalis*.
- 884 **talpó comú de Catalunya** m
fr *campagnol provençal*
Mamífer rosegador, *Pitymys duodecimcostatus*.
- 885 **talpó mediterrani** m
Mamífer rosegador, *Pitymys savii*.

- 886 **talpó muntanyenc** m
veg. talpó agrest
- 887 **talpó roig** m
Mamífer rosegador, *Clethrionomys glareolus*, molt comú als Països Catalans.
- 888 **taques foliars de la maduixa** f pl
fr *maladie des taches pourpres*
en *strawberry leaf spot*
Taques de color vermellós que són degudes a fongs diversos, dels gèneres *Mycosphaerella*, *Diplocarpon* i altres.
- 889 **taques negres de la carxofa** f pl
fr *ascochytose*
Malaltia de la carxofa deguda al fong *Ascochyta hortorum*, que s'inicia amb taques de color fosc o negres que apareixen a les puntes de les fulles.
- 890 **taques negres de la col** f pl
fr *maladie des taches noires*
en *ring spot*
Es deuen als fongs *Mycosphaerella brassicae* i *Alternaria brassicicola*.
- 891 **taques negres de les fulles de mongetera** f pl
veg. antracnosi de la mongetera
- 892 **taques negres foliars** f pl
veg. antracnosi
- 893 **taques roges de l'ametller** f pl
es *mancha ocre del almendro*
fr *maladie des taches brunes*
- 894 **taques roges de la poma** f pl
Fisiopatia d'origen no ben conegut que es manifesta en forma de taques roges a l'epidermis de les pomes.
- 895 **tararany** m
veg. cucafilosa de la pomera
- 896 **tartana** f
veg. cuca molla
- 897 **teranyina** f
veg. cucafilosa de la pomera
- 898 **teranyina** f
Teixit produït per un aràcnid.
Nota: També s'utilitza com a sinònim d'algunes plagues, com la cuca filosa de la pomera i perera. Teranyina té gran abundor de sinònims: *telarany*, *teralina*, *teranyí*, *tararany*, etc.
- 899 **tèrmits** m pl
es *hormigas blancas*; *termitas*
fr *termites*
en *white ants*
Isòpters que ataquen la fusta morta i la de construcció produïnt greus estralls.
sin. compl. formiga blanca
- 900 **tigre** m
es *tigre*
fr *tigre*
en *lace bug*
Qualsevol homòpter tíngid.

- 901 **tigre de l'ametller** m
Homòpter tíngid, *Monostira unicos-tata*.
- 902 **tigre de la perera** m
Homòpter tíngid, *Stephanytis pyrii*.
- 903 **tigre del plàtan** m
Homòpter tíngid, *Corythuca ciliata*.
- 904 **tinta del castanyer** f
es *tinta del castaño*
fr *maladie de l'encre*
en *ink disease of chestnut*
Malaltia de caràcter greu causada per fongs del gènere *Phytophthora* i especialment *Phytophthora cambivora*, *Phytophthora cactorum* i *Phytophthora cinnamomi*, que provoca el dessecament i mort de l'arbre.
Nota: El nom prové del fet que de la base del tronc surt un suc negrós.
- 905 **tinya** f
es *polilla*
fr *teigne*
en *moth*
Designa plagues generalment de lepidòpters i s'ha aplicat també a algunes arnes.
- 906 **tinya de l'olivera** f
veg. punxó de l'olivera
- 907 **tinya de la patata** f
veg. arna de la patata
- 908 **tinya del llimoner** f
es *polilla de la flor del limonero*
fr *teigne du citronnier*
en *citrus flower moth*
- Lepidòpter, *Prays citri*, que ataca principalment el llimoner i, a vegades, altres cítrics.
sin. compl. prays
- 909 **tinya del porro** f
es *polilla de la cebolla*
fr *teigne du poireau*
en *leek moth*
Lepidòpter, *Acrolepiopsis assectella*.
sin. compl. viró del porro
- 910 **tinya oriental** f
es *polilla oriental*
fr *tordeuse orientale du pêcher*
en *oriental fruit moth*
Lepidòpter tortrícid, *Grapholita molesta*, que ataca el presseguer.
sin. compl. corc del ponzim; grafolita
- 911 **tinyes del raïm** f pl
veg. cucs del raïm
- 912 **típula** f
es *típula*
fr *tipules*
en *leatherjacketts*
Dípters tipúlids, de potes molt llargues i grans dimensions. Les larves són fitòfagues, viuen al sòl i fan malbé els prats. Entre les espècies més conegudes es compten *Tipula oleracea* i *Tipula paludosa*. Es poden confondre amb els cucs grisos.
- 913 **tiribecs** m pl
veg. arrufat
- 914 **tòtrix africana** f
veg. tòtrix sud-africana

- 915 **tòrtrix de l'alzina** m
 es *lagarta de la encina*
 Lepidòpter, *Tortryx viridana*, que ataca l'alzina i el roure.
- 916 **tòrtrix del pèsol** m
 fr *tordeuse du pois*
 Lepidòpter tortricid, *Cydia (Laspeyresia) nigricana*, que ataca els llegums rosegant-ne els grans.
- 917 **tòrtrix sud-africana** f
 Lepidòpter tortricid, *Epichoristodes acerbella*, que ataca el clavell, les horticoles, etc.
 sin. compl. cuca del clavell; tòrtrix africana
 Nota: F. Carcolé (Obra Social. 1980) esmenta *tortrix africana* per a designar aquesta espècie. El sinònim *cuca del clavell* és poc usat i s'utilitza per a designar erugues varies que ataquen el clavell.
- 918 **tortugueta** f
 veg. caparreta negra dels cítrics
- 919 **tortuguetes** f
 Crustacis de les espècies *Apus cancriformis* i *Triops longicaudatus* que causen estralls en els arrossars.
 Nota: Esmentat per DCVB i Cortés (1952).
- 920 **trepant de la carxofa** m
 veg. barrinador de la carxofa
- 921 **trips** m pl
 es *thrips*
 fr *thrips*
 en *thrips*
- Insectes tisanòpters, molt petits (1-1,5 mm), de metamorfosi incompleta, mòbils i fitòfags, que poden constituir plaga important, ja que bastants són transmissors de virosis. Són anomenats generalment pel nom del cultiu que ataquen i pocs tenen un nom específic (per exemple, *aranyó de l'oliviera*).
- 922 **trips de Califòrnia** m
 Trips, *Frankliniella occidentalis*, introduït a Espanya fa alguns anys i que causa greus estralls, tant directes com indirectes per ésser transmissor de distintes virosis.
 sin. compl. frankliniella
 Nota: El nom de *frankliniella* es popularitzà des de la seva entrada per les distintes publicacions i conferències de divulgació.
- 923 **trips de la ceba** m
Thrips tabaci. Ataca no sols la ceba i similars, sinó també altres cultius i pot ésser transmissor de la virosi anomenada *bronzejat del tomàquet*.
- 924 **trips del clavell** m
 Trips, *Haplothrips cottei*, que es troba sobre el clavell.
- 925 **trips del gladiol** m
 Tisanòpter, *Taeniothrips simplex*.
- 926 **trips del pèsol** m
 Tisanòpter, *Kakothrips robustus*.
- 927 **trips del taronger** m
 Dues espècies de trips ataquen el taronger: *Scirtothrips citrii* i *Helio-*

- thrips haemorrhoidalis*. Aquest darrer ataca també els cultius d'hivernacle.
- 928 **tristesesa dels cítrics f**
 es *tristeza*
 en *tristeza disease*
 Malaltia viròtica dels cítrics que produeix el seu decaïment més o menys ràpid i que és transmesa per pugons.
- 929 **trugeta f**
 veg. porqueta
- 930 **truja f**
 veg. porqueta
- 931 **tumors de l'olivera m pl**
 veg. berrugues de l'olivera
- 932 **ull de gall m**
 es *repilo*
 fr *oeil de paon*
 en *leaf spot (peacock) of olives*
 Malaltia de l'olivera produïda pel fong *Spilocaea (Cycloconium) oleaginum*.
 sin. compl. ull de paó; ull de perdiu
 Nota: Joan Riba (1920) dóna el nom *ull de paó real*. Matons (*L'Oli-vera*) els d'*ull de gall* i *ull de peix*. I la IACSI (1935) els d'*ull de perdiu* i *ull de gall*.
- 933 **ull de paó m**
 veg. ull de gall
- 934 **ull de perdiu m**
 veg. ull de gall
- 935 **vanessa f**
 fr *belle dame; vanesse de l'artichaut*
 en *painted lady*
 Lepidòpter, *Vanessa (Pyrameis) cardui*, que ataca la carxofa i altres cultius.
- 936 **vanessa del salze f**
 veg. eruga del salze
- 937 **vaqueta de Sant Anton f**
 veg. marieta
- 938 **verbol m**
 veg. mildiu de la vinya
- 939 **verdet m**
 Vegetació de líquens a l'escorça i peu dels avellaners, formada principalment per les espècies *Xanthoria* i *Lecania*.
 sin. compl. líquen
- 940 **verins m pl**
 Nota: Segons Vilarrubia, els *verins* són aquelles erugues peludes que tenen pèls urticants que causen malestar a qui les toca, com les de processionària. Vegeu també *eruga peluda de l'alzina*.
- 941 **verm m**
 Nom antiquat donat a qualsevol cuc, del qual derivà *vermes* aplicat a tot un tàxon d'animals, avui no reconegut. Com a derivats resten *vermitxol*, com a sinònim de *cuquet*; *vermar*, sinònim de *corcar*, i *vermiforme* (que té forma de cuc).

- 942 **vermitxol** m
Nota: Vegeu verm.
- 943 **verola de l'albercoquer** f
es *viruela*
Virosi de l'albercoquer que es manifesta sobre el fruit en forma de puntejat de color vermell pujat.
- 944 **verticilliosi** f
es *verticilliosis*
fr *verticilliose*
en *verticillium wilt*
Malaltia vascular provocada principalment pels fongs *Verticillium albo-atrum* i *Verticillium dahliae*, que ataquen llegums, patata, tomàquet, pebrot, maduixa i moltes altres plantes, produint el marciment i dessecament més o menys ràpid de tot el vegetal.
Nota: S'ha inclòs també entre les malalties degudes a fongs del sòl, malalties vasculares, etc. Vegeu també *marciment progressiu*.
- 945 **vesc** m
es *muérdago*
fr *gui*
Lorantàcia, *Viscum album*, que viu a les branques dels arbres parasitant-los i de la qual s'extreu la matèria enganxosa coneguda també com a *vesc*.
- 946 **vinçat** m
es *veteado*
Virosi del taronger que produeix un vetejat a les fulles.
- 947 **vinyal** m
Nota: Vegeu *cargols*.
- 948 **viró del porro** m
veg. tinya del porro
- 949 **virosi** f
es *virosis*
fr *maladie à virus; virose*
en *virus diseases*
Malaltia dels vegetals causada per virus paràsits absoluts constituïts per DNA o RNA (però no ambdós alhora) i que es multipliquen utilitzant els ribosomes i compostos enzimàtics de les cèl·lules parasitades. És transmesa correntment per altres plagues (pugons, trips, nematodes, etc.). Algunes virosis típiques es designen pels seus noms anglesos, generalment siglats, per exemple, *TSWV* (*Tomato Spot Wild Virus*), *TBSV* (*Tomato Bushy Stunt Virus*), *GFV* (*Grapevine Fanleaf Virus*), *CarMV* (*Carnation Mottle Virus*), però altres reben denominacions genèriques (per exemple, *mosaic*) i algunes tenen noms específics.
Nota: Vegeu també *mosaic*, *bronzejat del tomàquet*, *degeneració infecciosa*, *sharka*, *psoriasis*, *vinsat*, *con-torn groc* i *verola de l'albercoquer*.
- 950 **vluda** f
Nota: Vegeu *caragols*.
- 951 **volamaria** f
veg. marieta
- 952 **volialna** f
veg. papallona
- 953 **xancre** m
es *chancro*
fr *charcre*
en *canker diseases*

- Úlcera que es veu en arbres i altres vegetals que no cicatritza i que és deguda a l'atac de certes criptògams o de bacteris.
- Nota: Hi ha diversos xancres que reben noms particulars, com el *brot sec del presseguer*.
- 954 **xancre bacterià del presseguer i del cirerer** m
 en *canker of stone fruits*
 Malaltia deguda al bacteri *Pseudomonas mors-prunorum*, que forma xancres en el presseguer i el cirerer.
 sin. compl. marciment bacterià del presseguer i del cirerer
- 955 **xancre de *Fusicoccum*** m
 veg. brot sec dels branquillons
- 956 **xancre de la pomera** m
 es *chancro del manzano*
 fr *chancre européen*
 en *Nectria canker*
 Malaltia de caràcter greu causada pel fong *Nectria galligena*, que ataca les branques de la pomera. La forma conídica és *Cylindrocarpon mali*, que ataca el fruit madur i en cambra frigorífica.
 sin. compl. xancre europeu
 Nota: Vegeu també *podridura de l'ull*.
- 957 **xancre del castanyer** m
 fr *chancre du chataigner*
 en *chestnut blight*
 Fong, *Endothia parasitica*, que forma xancres a l'escorça del castanyer.
- 958 **xancre europeu** m
 veg. xancre de la pomera
- 959 **xarreta** f
 Nota: Vegeu *cargols*.
- 960 **xilòfags** m pl
 Insectes, especialment coleòpters, que es nodreixen de fusta.
 Nota: Vegeu *banyarriquer*, *corc* i els seus sinònims.
- 961 **xina** f
 veg. caparreta blanca
- 962 **xinxà** f
 es *chinche*
 fr *punaise*
 en *bug*
 Insecte heteròpter de la família dels pentatòmids, que ataca molts cultius.
 Nota: Generalment se'ls designa pel color que tenen o per altres característiques. Algunes posseeixen noms comuns específics. També es denominen *xinxes* els heteròpters del gènere *Cimex* que són paràsits de l'home i els animals.
- 963 **xinxà blava** f
 es *chinche azul*
 fr *punaise potagère*
 Pentatòmid, *Eurydema oleracea*, que ataca la col.
- 964 **xinxà borda** f
 Pentatòmid, com ara *Dolycoris* o *Nezara*.
 Nota: Vegeu també *bernat pudent*.
- 965 **xinxà del blat** f
 es *garrapatillo (Aelia)*; *paulilla (Aelia)*; *paulillón (Eurygaster)*
 fr *punaise à bouclier (Eurygaster)*
 en *wheat shield bug*

- Heteròpter pentatòmid de l'espècie *Aelia rostrata* o *Eurygaster austriaca*.
sin. compl. garrapatell
- Nota: En castellà les dues espècies reben noms vulgars diferents. A Catalunya es confonen. El sinònim *garrapatell* ja es troba a la revista *Agricultura i Ramaderia* i s'esmenta per la GEC. De totes maneres, és un calc del mot castellà.
- 966 **xinxà roja** f
es *chinche de huerta; chinche roja de la col*
fr *punaise ornée du chou*
Xinxà, *Eurydema ornata*, que ataca la col.
- 967 **xinxà verda dels cítrics** f
Pentatòmid, *Calocoris trivialis*, que es troba en el taronger i altres cítrics.
- 968 **xitxa** f
veg. mosca de l'oliva
- 969 **xixí** m
veg. mosca de l'oliva
- 970 **xurxígol** m
veg. formiga roja de l'alzina surera
- 971 **zabrus** m
es *zabrus*
fr *zabre*
Coleòpter, *Zabrus tenebrioides*, que ataca els cereals.

ÍNDICE ALFABÉTICO CASTELLÀ

- abichado, 105
- abolladura, 71
- aborto, 129
- acalabazado del peral, 193
- acariosis, 6
- acariosis de la viña, 8
- ácaro blanco del peral, 3
- ácaro de la roña, 51
- ácaro de las maravillas, 5
- ácaros, 10
- aceituna jabonosa, 656
- acorchado, 871
- agalla, 482
- agalla de corona, 483
- aguado, 18
- alacrán cebollero, 157
- algodón del naranjo, 275
- algodón del olivo, 274
- altica de la alcachofa, 108
- altica de la vid, 126
- anarsia, 385
- antracnosis, 35
- añublo, 826
- araña, 43
- araña parda de los cítricos, 45
- araña roja, 48
- arañuela, 48
- arañuelo del manzano, 334
- arañuelo del olivo, 52
- azulado de la madera, 355
- babosilla del peral, 537
- barbas de capuchino, 344
- barrenador del arroz, 292
- barreneta del naranjo, 100
- barrenillo del olivo, 229
- barreno de las manzanas y de las peras, 239
- black-rot, 114
- bolsitas del ciruelo, 267
- bronceado del tomate, 147
- brugo del almendro, 393
- caballito del diablo, 424
- cabellos de Venus, 344
- candil, 424
- caparreta blanca, 164
- caparreta negra, 169
- caparretas, 170
- caracoles, 174
- carbón, 175
- carbón del maíz, 140
- carcoma, 232
- carcoma dentada de los granos, 259
- carencia, 178
- caries, 123
- castañeta, 185
- cecidomia del trigo, 194
- ceniza, 196

cetonía dorada, 407
 chancro, 953
 chancro del manzano, 956
 chinche, 962
 chinche azul, 963
 chinche de huerta, 966
 chinche roja de la col, 966
 chinche verde, 110
 cienpiés, 200
 ciervo volante, 401
 cigarrero de la vid, 210
 clavo, 238
 clorosis, 215
 cnefasia, 216
 cochinilla acanalada, 276
 cochinilla australiana, 276
 cochinilla blanda, 168
 cochinilla de humedad, 757
 cochinilla de la higuera, 166
 cochinilla de la tizne (olivo), 169
 cochinilla de los agrios, 168
 cochinillas, 170
 coco de la caña, 302
 colémbolos, 217
 coquillo de la vid, 126
 corazón acorchado, 871
 cornezuelo del centeno, 852
 corredera, 330
 corrimiento, 129
 cortabrotos del peral, 878
 cribado, 703
 cuca de la alfalfa, 316
 cucaracha, 330
 cuscuta, 344

deficiencia, 178
 degeneración infecciosa de la vid, 348
 descomposición interna, 539
 diabló, 351
 diprion, 546
 dorifora, 406

encamado, 19
 erinosis, 364
 erinosis de la vid, 366
 erinosis del peral, 365
 escaldado, 397
 escarabajo, 259

escarabajo de la patata, 406
 escarabajo del espárrago, 286
 escobas de bruja, 418
 esfinge, 421
 esfinge cabeza de muerto, 422
 esfinge de la vid, 423
 euzofera, 105

falena defoliante, 431
 falsa hernia de la col, 516
 falsa polilla del grano, 69
 falso gusano, 233
 flavescencia dorada, 444
 fuego bacteriano, 457
 fusicoccum, 149

galeruca del olmo, 484
 garrapatillo (*Aelia*), 965
 glifodos, 494
 gomosis, 496
 gomosis, 737
 gorgojo, 259
 gorgojo, 605
 gorgojo de la harina, 317
 gorgojo de las castañas, 352
 gorgojo del arroz, 227
 gorgojo del manzano, 238
 gorgojo del trigo, 244
 gorgojos, 265
 grafiosis, 500
 gran pavón, 672
 grano corrido, 129
 grasa de la alcachofa, 506
 grasa de la judía, 507
 gusano blanco, 288
 gusano cabezudo, 171
 gusano de la aceituna, 621
 gusano de la harina, 296
 gusano de la mazorca, 299
 gusano de la seda, 306
 gusano de la tahona, 296
 gusano de las frutas, 626
 gusano de las manzanas y de las peras,
 239
 gusano de los brotes, 156
 gusano del alambre, 313
 gusano medidor, 2
 gusano revoltón, 720

gusano rojo, 260
 gusano verde de la alfalfa, 320
 gusano verde de la vid, 720
 gusanos de la uva, 338
 gusanos grises, 340

helmintosporiosis, 512
 hernia de la col, 515
 hongo yesquero, 396
 hormiga, 461
 hormiga-león, 465
 hormigas blancas, 899

insecto palo, 187

lagarta, 386
 lagarta de la encina, 915
 langosta, 524
 langosta verde, 671
 lepra, 71
 libélula, 424
 liendre, 290
 limacos, 538
 lofiro, 546
 lombriz, 307
 luciérnaga, 542

mancha negra del rosál, 876
 mancha ocre del almendro, 893
 marchitar, 567
 mariposa, 678
 mariposa de la calavera, 422
 mariposa de la col, 681
 mariposa monja, 522
 mariquita, 569
 melazo de la vid, 275
 mieleta del peral, 764
 mildiú, 583
 mildiú de la fruta, 553
 mildiú de la patata y del tomate, 587
 milpiés, 590
 minador de hojas, 591
 moho, 445
 moho verde, 455
 momificado, 450
 monilia, 604
 mosaico, 612
 mosca, 613
 mosca blanca, 614
 mosca blanca de los cítricos, 615
 mosca blanca de los invernaderos, 616
 mosca de la aceituna, 621
 mosca de la cebolla, 624
 mosca de la cereza, 629
 mosca de la col, 625
 mosca de la zanahoria, 627
 mosca de las frutas, 626
 mosca del apio, 619
 mosca del espárrago, 620
 mosca del olivo, 621
 mosca del vinagre, 630
 mosquito del peral, 193
 mosquito del trigo, 290
 mosquito verde, 635
 mosquitos de los plantales de arroz, 636
 mota, 214
 moteado, 214
 muérdago, 945
 mustiar, 567

necrosis del ojo, 731
 negrilla, 645
 nematodos, 648

oidium, 196
 oruga, 368
 oruga de la col, 681
 oruga de la seda, 306
 oruga de librea, 382
 oruga de piñón, 393
 oruga de zurrón, 388
 oruga galoneada, 382
 orugas de la piel, 823
 orugeta del almendro, 393

palomilla, 64
 parásito, 692
 paulilla (Aelia), 965
 paulillón (Eurygaster), 965
 pececillo de plata, 699
 perdigonado, 703
 pie negro, 554
 piojo blanco, 746
 piojo de San José, 747
 piojo del algarrobo, 359
 piojo gris, 748
 piojo negro, 749

piojo rojo, 750
 piojo rojo de California, 751
 piral de la harina, 67
 piral de la vid, 720
 piral del olivo, 105
 plomo, 555
 podredumbre, 445
 podredumbre amarga de la manzana, 726
 podredumbre azul, 448
 podredumbre blanca, 132
 podredumbre blanca, 728
 podredumbre blanca (Armillaria), 736
 podredumbre de la patata, 587
 podredumbre de las raíces, 736
 podredumbre gris, 738
 podredumbre seca del ojo, 731
 polilla, 58
 polilla, 64
 polilla, 905
 polilla de la cebolla, 909
 polilla de la flor del limonero, 908
 polilla de la harina, 59
 polilla de la patata, 60
 polilla del olivo, 789
 polilla oriental, 910
 potra de la col, 515
 prays, 789
 procesionaria del pino, 762
 procesionaria del roble, 763
 psoriasis, 766
 pulgón, 771
 pulgón ceroso del ciruelo, 780
 pulgón de la vid, 126
 pulgón harinoso del ciruelo, 780
 pulgón lanífero, 783
 pulgón negro, 785
 pulgón verde, 786
 pulguilla de la col, 33
 pulguilla de la remolacha, 843

quiste, 212

repilo, 932
 rezadora, 761
 rincosporiosis, 812
 roña, 214
 roña blanca, 728
 rosquillas negras, 339

roya, 826
 roya amarilla, 835
 roya amarronada, 829
 roya blanca, 828
 roya del ciruelo, 833
 roya del peral, 832
 roya negra, 836

santa Teresa, 761
 sapo, 720
 sapo de la concha, 410
 sarna de la patata, 847
 seca del pimiento, 74
 seca del tomate, 7
 señorita, 424
 septoriosis, 854
 serpetta, 855
 serpetta de los frutales, 856
 serpetta fina, 857
 serpetta gruesa, 858
 sharka, 860

taladro, 86
 taladro de la alcachofa, 103
 taladro del maíz, 106
 taladro rojo, 260
 termitas, 899
 thrips, 921
 tigre, 900
 tijereta, 687
 tiña de la patata, 60
 tiña del olivo, 789
 tiña del trigo, 69
 tinta del castaño, 904
 títula, 912
 tizne, 175
 tizón, 123
 topo, 880
 tortrix, 156
 tramilla del olivo, 274
 tristeza, 928
 tristeza del pimiento, 74
 tronchabrotos del peral, 716
 tronchaespigas, 17
 tuberculosis del olivo, 111

vacanita de los melonares, 702
 vaquilla del espárrago, 286

vaquita de San Antón, 569
verticiliosis, 944
veteado, 946
virosis, 949
viruela, 943

yesca, 396
yesca, 534

zabrus, 971
zeuzera, 104

INDEX ALFABÈTIC FRANCÈS

- acarien des bourgeons, 5
acariens, 10
acariose argentée, 9
acariose bronzée de la tomate, 7
acariose de la vigne, 8
altise de l'artichaut, 108
altise de la betterave, 843
altise de la vigne, 126
alucite des céréales, 64
anthonome, 605
anthonome du pommier, 238
anthracnose, 35
apoplexie, 534
araignée, 43
araignée rouge, 48
aromie mosquée, 92
ascochytose, 889
- balais de sorcière, 418
balanin des châtaignes, 352
balanin des noisettes, 351
baton du diable, 187
belle dame, 935
bête à Bon Dieu, 569
black-rot, 114
blanc, 196
bombyx cul brun, 388
bombyx disparate, 386
bombyx moine, 522
- brunissure du riz, 432
buprèste noir, 171
- cafards, 330
campagnol des champs, 883
campagnol provençal, 884
campagnol terrestre, 796
capnode, 171
capricorne héros, 86
carence, 178
carie du blé, 123
carpocapse, 239
casside, 412
cécidomyie des fleurs de blé, 194
cécidomyie des poirettes, 193
cécidomyie du blé, 290
cèphe du poirier, 716
cerf volant, 401
céroplaste du figuier, 166
cétoine dorée, 407
chancre, 953
chancre du chataigner, 957
chancre du pêcher, 149
chancre européen, 956
charançon, 605
charançon de la tige du chou, 607
charançon des noisettes, 351
charançon du blé, 244
charançon du riz, 227

charançon gallicole du chou, 516
 charançons, 265
 charbon, 175
 charbon du maïs, 140
 chéimatobie, 431
 chenille, 368
 chenille arpeuteuse, 2
 chlorose, 215
 cicadelle, 635
 cigarier de la vigne, 210
 cloportes, 757
 cloque, 71
 cloque dorée, 72
 cochenille australienne, 276
 cochenille chinoise, 164
 cochenille du mûrier, 746
 cochenille farineuse, 275
 cochenille noire, 749
 cochenille noire de l'olivier, 169
 cochenille plate, 168
 cochenille serpette, 857
 cochenille tortue, 166
 cochenille virgule, 855
 cochenilles, 170
 cœur noir, 221
 coître, 728
 corynéum, 703
 cossus gâte-bois, 260
 coulure, 129
 coupe-bourgeons, 878
 court-noué, 348
 court-noué parasitaire, 8
 courtilière, 157
 criocère de l'asperge, 286
 criquet voyageur, 524
 cuscute, 344

 degeneration infectieuse de la vigne, 348
 demoiselle, 424
 doryphore, 406

 échaudure, 397
 ergot, 852
 erinose, 364
 erinose de la vigne, 366
 esca, 534
 escargots, 174

 feu bactérien, 457
 fonte des sémis, 566
 fourmi, 461
 fourmi-lion, 465
 fumagine, 645

 gale commune, 847
 galéruque de l'orme, 484
 galle, 482
 galle du collet, 483
 gommose, 496
 graisse de l'artichaut, 506
 graisse du haricot, 507
 grand charançon du pin (Hylobius), 707
 grand paon, 672
 graphiose, 500
 gui, 945

 hanneton, 288
 heliothis, 299
 helminthosporiose, 512
 hernie du chou, 515
 hoplocampe, 233
 hylesine du pin (Blastophagus), 707
 hyponomeute, 334

 jambe noire, 158

 kyste, 212

 lécanines, 165
 libellule, 424
 limaces, 538
 livrée, 382
 lombric, 307
 lophyre, 546

 maladie à virus, 949
 maladie bronzée de la tomate, 147
 maladie criblée, 703
 maladie de l'encre, 904
 maladie de la lèpre des olives, 656
 maladie des pochettes, 267
 maladie des racines liégeuses, 70
 maladie des taches brunes, 893
 maladie des taches noires, 890
 maladie des taches pourpres, 888
 maladie des tubercules, 111
 maladie du cœur rouge du fraisier, 577

maladie du plomb, 555
mange-mallols, 185
mante religieuse, 761
mildiou, 583
mildiou de la pomme de terre, 587
mildiou du fraisier, 533
mildiou du piment, 74
mille-pattes, 200
mille-pattes, 590
mineuse, 591
moisissure, 445
moisissure verte, 455
moisissure grise, 738
moniliose, 450
moniliose, 604
mosaïque, 612
mouche, 613
mouche blanche, 614
mouche blanche des serres, 616
mouche de Hesse, 290
mouche de l'asperge, 620
mouche de l'oignon, 624
mouche de l'olive, 621
mouche de la betterave, 628
mouche de la carotte, 627
mouche de la cerise, 629
mouche des nervures de l'artichaut, 623
mouche du céleri, 619
mouche du chou, 625
mouche méditerranéenne des fruits, 626
mulot, 801

négril, 316
neiroun, 229
nématodes, 648
noctuelle de l'artichaut, 103
noctuelles, 339
noctuelles, 340

oeil de paon, 932
oïdium, 196
orobanche, 471

papillon, 678
parasite, 692
pégomye, 628
perce-oreilles, 687
petit charançon, 707

petite altise des crucifères, 33
petite mineuse du pêcher, 385
petite sésie, 389
phalène hiémale, 431
phasmes, 187
phytonomes, 320
phytopte du poirier, 365
pied noir de la tige du tomate, 714
pied noir du chou, 713
piéride du chou, 681
piétin echaudage, 554
piétin-verse, 19
pissode (Pissodes), 707
poisson d'argent, 699
pou de San José, 747
pou rouge, 750
pou rouge de California, 751
pourridié agaric (*Armillaria*), 736
pourridié laineux (*Rossellinia*), 736
pourriture, 445
pourriture amère, 726
pourriture blanche, 132
pourriture bleue, 448
pourriture grise, 738
pourriture jaune (*R. solani*), 817
pourriture lenticellaire, 731
pourriture violette (*R. violacea*), 817
procéssionnaire du pin, 762
psorose, 766
psylle de l'olivier, 274
psylle du poirier, 764
psylle du pommier, 765
puceron, 771
puceron cendré du chou, 772
puceron cendré du pommier, 774
puceron des racines, 776
puceron farineux de l'amandier, 780
puceron jaune du fraisier, 782
puceron lanigère, 783
puceron noir, 785
puceron vert, 786
punaise, 110
punaise, 962
punaise à bouclier (*Eurygaster*), 965
punaise ornée du chou, 966
punaise potagère, 963
pyrale (*Ostrinia*), 106
pyrale de la vigne, 720

ramulariose, 793
 rat d'Alexandrie, 794
 rat frugivore, 794
 rat noir, 794
 rhizoctone brun, 817
 rhizotocne noir (R. solani), 817
 rhynchosporiose, 812
 rot blanc, 728
 rouille, 826
 rouille blanche des crucifères, 828
 rouille brune, 829
 rouille du prunier, 833
 rouille grillagée du poirier, 832
 rouille jaune, 835
 rouille noire, 836

sauturelle, 671
 scarabée des roses, 407
 scolyte de l'olivier, 229
 séptoriose, 854
 sésamie, 106
 sésie, 859
 sharka, 860
 silvain, 259
 souris, 799
 sphinx, 421
 sphinx de la vigne, 423
 sphinx du liseron, 422
 spongieuse, 386
 stemphyliose de la luzerne, 479

taupe, 880
 taupe-grillon, 157
 taupin, 313
 tavelure, 214
 teigne, 58
 teigne, 905
 teigne de l'olivier, 789

teigne de la pomme de terre, 60
 teigne des grains, 69
 teigne du citronnier, 908
 teigne du poireau, 909
 tenthède-limace, 537
 termites, 899
 thrips, 921
 thrips de l'olivier, 52
 tigre, 900
 tipules, 912
 tordeuse des bourgeons, 156
 tordeuse des bourgeons, 311
 tordeuse des bourgeons et des pousses,
 706
 tordeuse des céréales, 216
 tordeuse des pousses du pin, 595
 tordeuse du pois, 916
 tordeuse orientale du pêcher, 910
 tordeuses de la pelure, 823
 tribolium, 317

vanesse de l'artichaut, 935
 ver à soie, 306
 ver blanc, 288
 ver de farine, 296
 ver de terre, 307
 ver fil-de-fer, 313
 ver luisant, 542
 vers de la grappe, 338
 vers gris, 340
 verse, 19
 verticilliose, 944
 vespère, 185
 virose, 949
 vrillette, 232

zabre, 971
 zeuzère, 104

ÍNDIX ALFABÈTIC ANGLÈS

- anbury, 515
- angoumois grain moth, 64
- ant, 461
- ant-lion, 465
- anthracnose, 35
- anthracnose of olives, 656
- aphid, 771
- apple blossom weevil, 238
- apple sucker, 765
- Armillaria root rot, 736
- armyworms, 339
- asparagus beetle, 286
- asparagus fly, 620

- barley leaf blotch, 812
- beet leaf miner, 628
- black aphid, 785
- black rust of cereals, 836
- black scale, 169
- black-rot, 114
- blight of pepper, 74
- blue mold rot, 448
- brown rot, 450
- brown rot gummosi, 737
- brown rust, 829
- brown scale, 168
- brown-tail moth, 388
- bug, 962
- butterfly, 678

- cabbage butterfly, 681
- cabbage flea beetle, 33
- cabbage maggot, 625
- cabbage root fly, 625
- cabbage seedstalk weevil, 516
- cabbage stem weevil, 607
- California red scale, 751
- canker diseases, 953
- canker of olive-tree, 111
- canker of stone fruits, 954
- carob moth, 100
- carrot rust fly, 627
- caterpillar, 368
- chafer beetle, 408
- chaff scale, 748
- cherry fruit fly, 629
- chestnut blight, 957
- chinese waxy scale, 164
- chlorose, 215
- citrus bud mite, 5
- citrus flower moth, 908
- citrus leaf miner, 597
- citrus mealybug, 275
- citrus red spider mite, 45
- clearwing moth, 859
- cockchafer, 288
- cockroach, 330
- codling moth, 239
- colorado potato beetle, 406

cork spot, 871
corky core, 871
corky root, 70
corky scab of potato, 847
corn smut, 140
cottony cushion scale, 276
crown gall, 483
cucumber beetle, 702
cutworms, 339
cutworms, 340
cyst, 212

damping off, 566
darning needle, 424
death's head hawk moth, 422
desert locust, 524
dodder, 344
downy mildew, 583
dragon fly, 424
dutch elm disease, 500

earthworm, 307
earworm, 299
elm leaf beetle, 484
Epilachna beetle, 702
ergot, 852
ergot of rye, 852
erinose, 364
Ermine moth, 334
esca disease, 534
european corn borer, 106
european earwig, 687
eye-rot, 731

fig wax scale, 166
fire blight, 457
flat headed borers, 171
flavescence dorée, 444
flea beetle, 126
flea beetle, 843
flour beetle, 317
fly, 613

gall, 482
garlic white rot, 132
gipsy moth, 386
glasshouse white fly, 616

glover scale, 857
goat moth, 260
granary weevil, 244
grape berry moths, 338
grape erinose mite, 366
grape fanleaf virus, 348
grape mealybug, 275
grape rust mite, 8
gray mold, 738
green mould, 455
green peach aphid, 786
gummosis, 496

halo blight of beans, 507
hawk moth, 421
hazelnut weevil, 351
helminthosporium spot, 512
Hessian fly, 290

ink disease of chestnut, 904

jassid, 635

lace bug, 900
ladybird, 569
large white butterfly, 681
leaf beetle, 108
leaf curl, 71
leaf hopper, 635
leaf miner, 591
leaf roller, 156
leaf roller, 311
leaf spot (peacock) of olives, 932
leatherjackets, 912
leek moth, 909
lenticel blotch, 723
leopard moth, 104
lettuce root aphid, 776
long-horned grasshopper, 671
longhorn beetle, 86
looper, 2
luzerne grub, 316

meal worm beetle, 296
mealy aphid, 780
medfly, 626
Mediterranean flour moth, 59

Mediterranean fruit fly, 626
millipeds, 590
mite, 48
mites, 10
mold, 445
mole, 880
mole cricket, 157
mosaic, 612
moth, 58
moth, 905
mussel scale, 858

Nectria canker, 956
nematodes, 648
nun moth, 522
nutrient deficiency, 178

olive bark borer, 229
olive fruit fly, 621
olive moth, 789
olive psyllid, 274
olive scale, 169
olive thrips, 52
olive weevil, 441
onion fly, 624
oriental fruit moth, 910
oystershell scale, 856

painted lady, 935
parasite, 692
pea blue butterfly, 128
peach leaf spot, 703
peach silver mite, 9
peach twig borer, 385
pear bud mite, 365
pear midge, 193
pear rust, 832
pear slug, 537
pear sucker, 764
plum pox, 860
potato and tomato late blight, 587
potato tuber moth, 60
powdery mildew, 196
praying mantis, 761
psorosis, 766

red core of strawberry, 577
red spider, 48

rice blast disease, 432
rice weevil, 227
ring spot, 890
rose chafer, 407
rough-spored bunt, 123
rust, 826

San Jose scale, 747
saw-toothed grain beetle, 259
sawfly, 233
sawfly, 716
scab, 214
scald, 397
scales, 170
scaly bark, 766
septoria leaf spot, 854
serpentine leaf miner, 623
short-horned grasshopper, 524
silkworm, 306
silver leaf, 555
silverfish, 699
slugs, 538
smut, 175
snails, 174
soft rot, 158
soft scale, 165
soft scale, 168
sooty mold, 645
sowbugs, 757
Spanish red scale, 750
spider, 43
spinach leaf miner, 628
springtails, 217
squash beetle, 702
stag beetle, 401
stem borer, 105
stink bug, 110
strawberry leaf spot, 888
striped rice borer, 292
summer tortryx, 823

take all, 554
tent caterpillar, 382
thrips, 921
timber beetle, 232
tomato russet mite, 7
tomato spot wild virus, 147
tortryx moth, 216

tristeza disease, 928
twig cutter, 878

verticillium wilt, 944
vinegar fly, 630
virus diseases, 949

walking sticks, 187
weevil, 605
weevils, 265
wheat blossom midge, 194
wheat lodging, 19
wheat shield bug, 965

wheat stem sawfly, 302
white ants, 899
white blister of compositae, 828
white lined hawk moth, 423
white root rot (*Rossellinia*), 736
whitefly, 614
winter moth, 431
wireworm, 313
witches' broom, 418
woolly aphid, 783
worm, 368

yellow rust, 835

ÍNDEX ALFABÈTIC DE NOMS CIENTÍFICS

- Abraxas pantaria*, 376
Acanthocinus aedilis, 89
Acanthoscelides, 265
Aceria sheldoni, 5
Acherontia atropos, 137
Acherontia atropos, 422
Acrolepiopsis assectella, 909
Acyrtosiphum, 771
Aculops (Vasates) lycopersici, 7
Aculus cornutus, 9
Aculus cornutus, 555
Adoxophies reticulata, 823
Aelia rostrata, 965
Aeschna, 424
Aglaope infausta, 393
Agriolimax, 538
Agriion, 538
Agriotes lineatus, 313
Agrius convolvuli, 421
Agrobacterium tumefaciens, 483
Agromyza apfelbeckii, 623
Agrotis segetum, 340
Albugo candida, 828
Albugo tragopogonis, 828
Alleurothrixus floccosus, 615
Alternaria brassicicola, 890
Alternaria dianthi, 531
Alternaria solani, 20
Alternaria sp., 20
Anarsia lineatella, 385
Arge rosae, 384
Anobium sp., 232
Antennaria elaeophila, 645
Anthonomus pomorum, 238
Anthonomus pyrii, 237
Anthonomus rubi, 609
Anthrenus museorum, 409
Aonidiella aurantii, 751
Aphanostigma pyri, 438
Aphelencohides, 648
Aphis fabae, 785
Aphis forbesi, 786
Aphis pomi, 786
Apodemus sylvaticus, 801
Apus cancriformis, 919
Archips sp., 311
Armadillium, 757
Armillaria mellea, 736
Aromia moschata, 92
Arvicola terrestris, 796
Ascochyta hortorum, 889
Ascochyta pisi, 35
Asopia farinalis, 67
Aspidiotus hederae, 359
Aspidiotus nerii, 359
Athous sp., 313

Bacillus, 187
Bactrocera (Dacus) oleae, 621
Balaninus elephas, 352

Balaninus nucum, 351
Bemisia tabaci, 617
Blaniulus, 590
Blastophagus piniperda, 707
Blatta, 757
Blatta germanica, 330
Bombus sp., 137
Bombyx mori, 306
Botryosphaera stevensii, 76
Botrytis cinerea, 738
Brachycaudus, 771
Brachycaudus amygdalinum, 786
Brachycaudus cardui, 786
Brachycaudus persicae, 785
Bremia, 583
Bremia lactucae, 584
Brevicoryne brassicae, 772
Brevipalpus phoenicis, 51
Bruchus, 265
Byctiscus betulae, 210

Cacoecia pronubana, 156
Cacoecimorpha, 322
Cacoecimorpha pronubana, 156
Cacoecimorpha pronubana, 823
Cacopsylla (Psylla) pyri, 764
Cacyreus marshalli, 369
Calamobius filum, 17
Calandra granaria, 244
Calandra oryzae, 227
Calepitrimerus vitis, 8
Caliroa limacina, 537
Calocoris trivialis, 967
Calopteryx, 424
Capnodis tenebrionis, 171
Capnodium elaeophilum, 645
Capnodium elaeophilum, 169
Capua reticulata, 823
Carpophila brassicae, 625
Cassida viridis, 412
Cedrobium, 771
Celerio, 421
Celerio lineata, 423
Cemiosstoma scitella, 599
Cephus pygmaeus, 302
Cerambyx cerdo, 91
Ceratitis capitata, 626
Ceratocystis sp., 355

Ceratocystis ulmi, 500
Cercospora beticola, 588
Cercospora herpotrichoides, 19
Ceroplastes, 791
Ceroplastes rusci, 166
Ceroplastes sinensis, 164
Cetonia aurata, 407
Ceuthorrhynchus pleurostigma, 516
Ceuthorrhynchus quadridens, 607
Chaetocnema tibialis, 843
Chaetosiphon fragaefolii, 782
Chalara sp., 355
Charaxes jasius, 806
Cheimatobia brunata, 431
Chilo simplex, 292
Chilo suppressalis, 292
Chironomus, 636
Chorthophila brassicae, 625
Chrysomphalus dictyospermi, 750
Chrysopa sp., 536
Cinara, 771
Cladosporium fulvum, 496
Clasterosporium carpophilum, 703
Claviceps purpurea, 852
Cleonus grammicus, 606
Clethrionomys glareolus, 887
Clysia ambiguella, 338
Cnephasia pumicana, 216
Coccinella septem-punctata, 569
Coccoomyces hiemalis, 35
Coccus cactii, 791
Coccus hesperidum, 168
Coccus ilicis, 791
Cochylis ambiguella, 338
Colaspidema atrum, 316
Colias croceus, 160
Colletotrichum gloeosporioides, 656
Colletotrichum lindemuthianum, 37
Colletotrichum sp., 35
Coniothyrium diploidiella, 728
Contarinia pyrivora, 193
Contarinia tritici, 194
Coroebus undatus, 250
Corylobium, 771
Coryneum beijerincky, 703
Corythuca ciliata, 903
Cossus, 790
Cossus cossus, 260

Crematogaster sp., 467
Crenartium, 418
Crioceris, 569
Crioceris asparagi, 286
Crioceris duodecimpunctata, 286
Cryptorrhynchus lapathii, 248
Cryptosporiopsis corylii, 139
Cryptosporiopsis grisea, 139
Curculio nucum, 351
Cuscuta, 344
Cycloconium oleaginum, 932
Cydia nigricana, 916
Cydia pomonella, 239
Cylindrocarpon mali, 731
Cylindrocarpon mali, 956
Cimex, 962
Cytospora corylivola, 864

Dacus oleae, 621
Daktulosphaira viffoliae, 439
Daphnia magna, 767
Daphnia pulex, 767
Daopnis nerii, 421
Dasyneura pyri, 193
Deleiphila, 421
Delia antiqua, 624
Dermestes lardarius, 409
Diaspis visci, 167
Didymella lycopersici, 714
Diplocarpon, 888
Diplodia mutila, 76
Diplosis mosellana, 194
Diprion pini, 546
Diprion sertifer, 546
Discula sp., 35
Ditylenchus, 648
Ditylenchus dipsaci, 29
Doclostaurus maroccanus, 524
Dolycoris, 964
Doriphora, 406
Dreschleria sp., 432
Dreschleria sp., 512
Drosophila melanogaster, 630
Dysaphis plantaginea, 774
Dysaphis pyri, 773

Ectomyeloides ceratoniae, 100
Elsinoe ampelina, 35

Elsinoe ampelina, 38
Empoasca decipiens, 635
Empoasca decipiens, 824
Empoasca Flavescens, 635
Empoasca lybica, 635
Endothia parasitica, 957
Eotetranychus carpini, 47
Ephestia eleutella, 68
Ephestia kuhniella, 59
Ephippigera, 671
Epichoristodes, 322
Epichoristodes acerbella, 917
Epilachna chrysomelina, 702
Epitrimerus pyri, 3
Eriophyes pyri, 365
Eriophyes vitis, 366
Eriosoma lanigerum, 783
Erwinia amylovora, 457
Erwinia caratovora, 158
Erwinia chrysantemi, 735
Erysiphe, 196
Eudemis botrana, 338
Eulecanium corni, 165
Eulecanium corylii, 165
Euphyllura olivina, 274
Euproctys chrysorrhoea, 388
Eurydema oleracea, 963
Eurydema ornata, 966
Eurygaster austriaca, 965
Eusarcoris, 770
Eutypa armeniacae, 429
Euxoa, 340
Euzophera pinguis, 105

Fomes, 396
Fomes, 458
Forficula auricularia, 687
Formica rufa, 466
Frankliniella occidentalis, 922
Fusarium, 551
Fusarium, 715
Fusarium sp., 566
Fusicladium sp., 214
Fusicoccum amygdali, 149

Galerucella luteola, 484
Gloeosporium olivarum, 656
Glyphodes unionalis, 494

Gonocerus acuteangulatus, 110
Gortyna xanthenes, 103
Grapholita (Laspeyresia) funebrana, 240
Grapholita molesta, 910
Gryllotalpa gryllotalpa, 157
Guignardia bidwelli, 114
Gymnosporangium gracile, 418
Gymnosporangium sabinae, 832
Gypsonoma aceriana, 706

Haltica ampelophaga, 126
Haplothrips cotei, 924
Heliothis armigera, 299
Heliothis sp., 328
Heliothrips haemorrhoidalis, 927
Helix sp., 174
Helminthosporium, 552
Helminthosporium sp., 432
Helminthosporium sp., 512
Herse, 421
Hesperophanes cinereus, 88
Heterodera, 648
Heterodera marioni, 133
Hoplocampa sp., 233
Hyalopterus amygdali, 780
Hydroecia xanthenes, 103
Hylemia antiqua, 624
Hylesinus oleiperda, 820
Hylobius abietis, 707
Hyloicus pinastri, 421
Hyponomeuta malinellus, 334
Hyponomeuta padella, 334
Hypsopygia costalis, 66

Icerya purchasi, 276

Janus compressus, 716
Julus, 590

Kakothrips robustus, 926

Lampides boeticus, 128
Lampyrus nocticula, 542
Laotoe populi, 421
Laspeyresia nigricana, 916
Laspeyresia pomonella, 239
Lecania, 939
Lepidosaphes beckii, 858
Lepidosaphes gloverii, 857

Lepidosaphes ulmi, 856
Lepisma saccharina, 699
Leptinotarsa decemlineata, 406
Leptynia, 187
Leucoma salicis, 347
Leucoptera scitella, 599
Leveillula taurica, 197
Libellula, 424
Limax, 538
Liothrips oleae, 52
Liriomyza trifolii, 592
Lithobius, 200
Lithocolletis blancardella, 599
Lobesia botrana, 338
Locusta migratoria, 524
Lorrya formosa, 47
Lucanus cervus, 401
Lycaena hilas, 807
Lyctus brunneus, 223
Lymantria dispar, 386
Lymantria monacha, 522
Lyonetia clerkella, 599

Macrosiphum, 771
Malacosoma neustria, 382
Mantis religiosa, 761
Margarodes unionalis, 494
Marssonina fragariae, 874
Marssonina rosae, 876
Marssonina sp., 35
Marumba quercus, 421
Mayetiola destructor, 290
Melampsora pinitorque, 834
Melampsorella, 418
Melasoma populi, 347
Meloidogyne, 648
Melolontha melolontha, 288
Micromys minutus, 800
Microtus agrestis, 882
Microtus arvalis, 883
Mimas, 421
Monilia, 604
Monilia fructigena, 450
Monilia fructigena, 604
Monilia laxa, 604
Monostira unicostata, 901
Mucor, 95
Mucor mucedo, 446

Mus musculus, 799
Mycosphaerella, 888
Mycosphaerella brassicae, 890
Myrmeleon formicarius, 465
Mytilococcus beckii, 858
Mytilococcus gloverii, 857
Myzocallis, 771
Myzocallis coryli, 781
Myzus cerasi, 785
Myzus persicae, 786

Naucoris maculatus, 272
Nectria galligena, 731
Nectria galligena, 956
Nezara, 964
Nezara viridula, 110
Nicobium castaneum, 258
Nicobium hirtum, 258
Nymphalis antiopa, 380

Oberea linearis, 253
Oidiopsis taurica, 197
Oidium tuckerii, 198
Oniscus, 757
Operophtera brumata, 431
Ophiobolus graminis, 554
Orobanche crenata, 471
Orthocladius, 636
Oryzaephilus surinamensis, 259
Ostrinia nubilalis, 106
Otiorrhynchus cribricollis, 441
Oxythyrea funesta, 410

Pandemis heparana, 823
Panonychus citri, 45
Panonychus sp., 48
Paranthrene tabaniformis, 389
Paraphytomyza dianthicola, 594
Parlatoria pergandei, 748
Parlatoria zizyphii, 749
Passerinia fragaefolii, 782
Pavonia pavonia, 672
Pegomya betae, 628
Pemphigus bursarius, 776
Penicillium digitatum, 455
Penicillium expansum, 448
Penicillium glaucum, 455
Penicillium italicum, 448

Periplaneta, 757
Periplaneta americana, 330
Peronospora, 583
Peronospora, 589
Peronospora schleideni, 585
Phloeomyzus passerinii, 779
Phloeothrips oleae, 52
Phloeotribus scarabeoides, 229
Phloesinus sp., 252
Phlogophora sp., 339
Phoma lingam, 713
Phomopsis, 850
Phorbia antiqua, 624
Phorbia brassicae, 625
Phragmidium, 826
Phthorimaea operculella, 60
Phyllocnistis citrella, 597
Phyllocoptes vitii, 8
Phyllotreta nemorum, 33
Phylloxera vastatrix, 439
Phylophila heraclei, 619
Phytonomus variabilis, 320
Phytophthora, 496
Phytophthora, 566
Phytophthora, 583
Phytophthora, 737
Phytophthora cactorum, 533
Phytophthora cactorum, 553
Phytophthora cactorum, 904
Phytophthora cambivora, 904
Phytophthora capsici, 74
Phytophthora cinnamomi, 904
Phytophthora fragariae, 577
Phytophthora infestans, 587
Phytophthora sp., 18
Phytoptus avellanae, 81
Pieris brassicae, 681
Pissodes notatus, 707
Pitymis duodecimcostatus, 884
Pitymis savii, 885
Planococcus citrii, 275
Plasmodiophora brassicae, 515
Plasmopara, 583
Plasmopara viticola, 589
Platyptera poeciloptera, 620
Podosphaera, 196
Polyphagotarsonemus latus, 44
Polychrosis botrana, 338

Polyphylla fullo, 408
Polyporus, 396
Polyporus fulvus, 181
Polyporus sp., 13
Polystigma ocraceum, 893
Porcellio, 757
Pratylenchus, 648
Prays citri, 908
Prays oleae, 789
Prodenia sp., 339
Protrama flavescens, 776
Pseudococcus citrii, 167
Pseudococcus citrii, 275
Pseudolacaspis pentagona, 746
Pseudomonas marginalis, 221
Pseudomonas mors-prunorum, 954
Pseudomonas phaseolicola, 507
Pseudomonas savastanoi, 111
Pseudomonas syringae, 79
Psila rosae, 627
Psylla mali, 765
Puccinia dispersa, 829
Puccinia glumarum, 835
Puccinia graminis, 836
Puccinia recondita, 829
Puccinia sp., 826
Puccinia striiformis, 835
Puccinia triticina, 829
Pullularia sp., 355
Pyralis farinalis, 67
Pyrameis cardui, 935
Pyrausta nubilalis, 106
Pyrenochaeta lycopersici, 70
Pyricularia oryzae, 432
Pyricularia oryzae, 552
Pythium, 715
Pythium sp., 566

Quadraspidiotus perniciosus, 747

Ramularia cynarae, 793
Rattus rattus, 794
Rhagoletis cerasi, 629
Rhizozonia sp., 595
Rhizoctonia, 551
Rhizoctonia, 566
Rhizoctonia, 715
Rhizoctonia, 817

Rhizoctonia solani, 817
Rhizoctonia violacea, 817
Rhizopus, 95
Rhizopus nigricans, 453
Rhopalosiphum padi, 771
Rhynchites bacchus, 878
Rhynchosporium sp., 812
Rosselinia necatrix, 736

Saissetia, 791
Saissetia oleae, 169
Saissetia oleae, 645
Saperda carcharia, 90
Saperda populnea, 90
Saturnia, 672
Saturnia pavonia, 672
Saturnia pyri, 672
Scaphoideus titanus, 444
Schistocerca gregaria, 524
Scirtothrips citrii, 927
Scleroderma domestica, 464
Sclerophoma sp., 355
Sclerotinia, 727
Sclerotium cepivorum, 727
Sclerotinia minor, 727
Sclerotinia sclerotiorum, 727
Sclerotium cepivorum, 132
Scolopendra, 200
Scolytus amygdali, 226
Scolytus salcifomes, 230
Scotia, 340
Scotia sp., 339
Semiaphis, 771
Scutigera, 200
Septoria, 854
Septoria apicola, 854
Septoria avenae, 854
Septoria chrysanthemi, 854
Septoria lycopersici, 854
Septoria nodorum, 854
Septoria pyricola, 854
Septoria ribi, 854
Sesamia nonagrioides, 106
Synoxylon sexdentatus, 234
Sitophilus granarius, 244
Sitophilus oryzae, 227
Sitotroga cerealella, 64
Sminthurus viridis, 217

Sparganothis pilleriana, 720
Sphaceloma ampelinum, 35
Sphaceloma ampelinum, 38
Sphaeroderma rubidum, 108
Sphaeropsis sapinea, 75
Sphaerotheca, 196
Sphinx ligustri, 421
Spilocaea oleaginum, 932
Spodoptera sp., 339
Stegobium paniceum, 246
Stemphylium botryosum, 479
Stemphylium vesicarium, 875
Stephanytes pyrii, 902
Stereum hirsutum, 534
Stereum purpureum, 555
Steropleurus, 671
Streptomyces scabies, 847
Sympetrum, 424
Synanthedon myopiformis, 859

Taeniothrips simplex, 925
Taphrina aurea, 72
Taphrina cerasi, 418
Taphrina deformans, 71
Taphrina pruni, 267
Talpa europea, 880
Tarsonemus palidus, 44
Tenebrio molitor, 296
Tenebrio obscurus, 296
Tetranychus sp., 48
Tettigonia viridissima, 671
Thaumetopoea processionaea, 763
Thaumetopoea pytiocampa, 762
Thielaviopsis, 715
Thrips tabaci, 923
Thymellea, 396
Tilletia caries, 123
Tinea bisselliella, 62
Tinea cerealella, 64
Tinea granella, 69
Tinea pellionella, 63
Tineola bisselliella, 62
Tipula oleracea, 912
Tipula paludosa, 912

Tomicus destruens, 705
Tomicus minor, 705
Tortryx viridana, 915
Toxoptera aurantii, 785
Tranzschelia (Puccinia) pruni-spinosae,
833
Trialeurodes vaporarum, 616
Tribolium sp., 317
Trichoderma viride, 355
Trichothecium roseum, 726
Triops longicaudatus, 919
Trogoderma granarium, 350
Tylenchulus, 648
Tylenchus tritici, 30

Uncinula necator, 198
Uromyces appendiculatus, 826
Uromyces betae, 826
Uromyces sp., 826
Ustilago maydis, 140
Ustilago sp., 175

Vanessa, 672
Vanessa antiopa, 380
Vanessa cardui, 935
Vanessa io, 673
Vasates cornutus, 9
Venturia carpophila, 703
Venturia sp., 214
Verticillium, 566
Verticillium albo-atrum, 944
Verticillium dahliae, 944
Vesperus xatarti, 185
Viscum album, 945

Xanthomonas campestris, 79
Xanthomonas cynarae, 506
Xanthomonas juglandis, 79
Xanthoria, 939
Xiphinema index, 348

Zabrus tenebrioides, 971
Zeuzera, 790
Zeuzera pyrina, 104

BIBLIOGRAFIA

Obres especialitzades

- Actes de les II Trobades d'Història de la Ciència i la Tècnica*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Història de la Ciència i la Tècnica, 1993. ISBN 84-7283-250-3
- AGUILERA, J. *Malalties de la vinya*. Barcelona: La Vanguardia, [1899?].
- AGUILÓ, J. *Com es combat el diabló de l'avellaner*. Barcelona: Mancomunitat de Catalunya. Serveis Tècnics d'Agricultura, 1921-23. (Publicacions Divulgadores)
- *El Diabló del avellano*. Tarragona: Consejo Provincial de Agricultura, 1918.
- AGUSTÍ, Fra Miquel. *Llibre dels secrets d'agricultura*. Edició facsímil de la de Barcelona, 1617. Barcelona: Altafulla, 1988. ISBN 84-86556-59-7
- ASSOCIATION DE COORDINATION TECHNIQUE AGRICOLE. *Guide pratique de défense des cultures*. Paris: ACTA, 1980. ISBN 2-85794-007-6
- BARDIA I BARDIA, R. *Manual de tractaments contra els enemics dels arbres fruiters*. Barcelona: Direcció General d'Agricultura de la Generalitat de Catalunya, 1937. (Biblioteca del Pagès)
- BASSAGAÑA, P. *Flora médico farmacéutica*. Barcelona: Imprenta de Narciso Ramírez, 1859.
- BERNAT, P. «La Innovació tecnològica i la seva difusió a l'agricultura de la Catalunya Il·lustrada...» A: *Actes de les II Trobades d'Història de la Ciència i la Tècnica*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Història de la Ciència i la Tècnica, 1993. ISBN 84-7283-250-3
- BOFILL, J. M. *Contribució a la crònica de la Història natural a Catalunya*. Barcelona: Publicacions de l'Institut de Ciències, 1918.
- CADEVALL I DIARS, J. *Elements de botànica popular*. Terrasa: Tipografia de M. Utset, 1907.
- CAMPS, N. *Estudio del cultivo de la alfalfa*. Girona: Caja Provincial de Fomento, 1921.
- CANALS Y MARTÍ, J. P. *Memorias [...] sobre la grana Kermes de España que es el Coccus o cochinita de los antiguos [...]* Madrid: Imprenta de la Vda. de Eliseo Sánchez, 1768.
- CAÑIZO, J. del; ARROYO, M. *Nombres vulgares españoles de los insectos perjudiciales a las plantas cultivadas*. Madrid: Instituto Nacional de Investigaciones Agronómicas, 1964. (Trabajos. Série Fitopatológica; 361)
- CASANOVAS I CANUT, S. *Memòries d'un pagès del segle XVIII*. Barcelona: Curial: Departament de Filologia Catalana. Universitat de Barcelona, 1978. (Biblioteca Torres Amat; 6) ISBN 84-7256-134-8

- CATALUNYA. GENERALITAT. DEPARTAMENT D'AGRICULTURA, RAMADERIA I PESCA. SERVEI DE PROTECCIÓ DELS VEGETALS. *Guia de productes fitosanitaris*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Servei de Protecció dels Vegetals, 1987. ISBN 84-393-0830-2
- *Guia de productes fitosanitaris*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Servei de Protecció dels Vegetals, 1992. ISBN 84-393-1945-2
- COLVEE, P. *Estudio sobre algunos insectos de la familia de los cóccidos*. Valencia: [s. n.], 1881.
- Costumari català: usos i costums de bon pagès sobre boscos i arbredes*. Edició facsímil. Barcelona: Edicions del Cotal, 1980. ISBN 84-7310-031-X
- CUNÍ I MARTORELL, M. «De Gavà a Begas». *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya* (1891).
- *Lliçons teòriques i pràctiques de entomologia*. Barcelona: [s. n.], 1902.
- «Les quatre estacions de l'any segons llurs plantes e insectes més característics en la Baixa Catalunya». *Butlletí de l'Associació d'Excursions Catalanes* (1886).
- *Recorts d'una exploració entomològica en Arbucias*. Barcelona: Imprenta Barcelonessa, 1899.
- DESPUIG, C. *Los colloquis de la insigne ciutat de Tortosa*. Barcelona: Universitat de Barcelona. Departament de Filologia Catalana: Curial, 1981. (Biblioteca Torres Amat; 12) ISBN 84-7256-194-1
- DOMÍNGUEZ GARCÍA-TEJERO, F. *Plagas y enfermedades de las plantas cultivadas*. 3a ed. Madrid: Dossat, 1965.
- ESPAÑA. MINISTERIO DE AGRICULTURA, PESCA Y ALIMENTACIÓN. DIRECCIÓN GENERAL DE SANIDAD DE LA PRODUCCIÓN VEGETAL. *Manual de productos fitosanitarios*. Madrid: Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación, 1992. ISBN 84-7479-877-9
- ESSIG, E. D.; HOSKINS, W. M. *Insects and other pests attacking agricultural crops*. California: Agr. Ext. Service, 1934.
- ESTACIÓN FITOPATOLÓGICA DE BARCELONA. *Insectos de la vid y medios más eficaces para combatirlos: temas IV y V del Congreso Internacional de la Viña y del vino*. Barcelona: [s. n.], 1930. [Exposició Internacional de Barcelona (1929)]
- FOEX, G. *Manual práctico de viticultura*. Barcelona: Crónica Científica, 1885.
- FONT I QUER, P. *Iniciació a la botànica: (morfologia vegetal)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Direcció General d'Agricultura, 1935. (Biblioteca del Pagès)
- FONT I SAGUÉ, N. *Història de les ciències naturals a Catalunya del segle IX al segle XVIII*. Edició facsímil de la 1a edició de 1908. [Barcelona]: Altafulla, 1978. (Biblioteca Altafulla. Sèrie B; 1) ISBN 84-85403-06-1
- GOMIS, C. *Zoologia popular catalana*. Barcelona: [s. n.], 1910.
- GONZÁLEZ FRAGOSO, R. *Botánica criptogámica agrícola*. Madrid: Espasa-Calpe, 1927.
- GONZÁLEZ SICILIA, E. *El Cultivo de los agrios*. 3a ed. València: Bello, 1968.
- GORRIA, H. *Accidentes, enfermedades y plagas que atacan la vid*. Tarragona: Asociación Agrícola de la Provincia de Tarragona, 1890.
- Guide des parasites et maladies des cultures*. Paris: [s. n.], 1955.
- GUILLEM, G. J. de. *Regles pràctiques per a obtenir bons olis*. Barcelona: [s. n.], 1893.
- HERRERO ÁLVARO, A. *Enfermedades y fisiopatías de peras y manzanas en conservación frigorífica*. Lleida: Dilagro, 1982. ISBN 84-7234-057-0
- HILL, D. S. *Agricultural insect pests of the tropics and their control*. 2a ed. [S. II.]: Cambridge University Press, 1983. ISBN 0-521-24538-5
- Història natural dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1985-1992. 16 v. ISBN 84-85194-52-7

- IGLÉSIES, J. Mateu Aymerich, S. I. (1715-1799) i la seva «Historia geográfica y natural de Cataluña» seguit de la transcripció del volum dedicat al Regne Animal, segons el manuscrit inèdit del Palau Reial de Madrid. Barcelona: [s. n.], 1949. (Quaderns de Geografia; II)
- INSTITUCIÓ CATALANA D'ESTUDIS AGRARIS. *Carxofa: conreu, plagues, malalties*. Barcelona: ICEA, 1983.
- *Jornada de la maduixa i el maduixot*. Barcelona: ICEA, 1981.
- INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL. *Treballs de la Institució Catalana d'Història Natural*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1916-1920. (Publicacions de l'Institut de Ciències)
- Instruccions per a reconèixer i combatre la Peronospora dels ceps*. Barcelona: [s. n.], 1885. [Full solt]
- Jornadas Fitosanitàries: Barcelona, 1975-1992*. Publicades apart per Associació de Químics de l'Institut Químic de Sarrià i a les revistes *Fruticultura*, *Nutri-Fitos* i *Phytoma*.
- KRANZ, J. [et al.]. *Diseases, pests and weeds in tropical crops*. [S. l.]: John Wiley and Sons, 1977. ISBN 0-521-20261-2
- LLEÓ COMÍN, G. *El Algarrobo*. València: [s. n.], 1901.
- LLORENS CLIMENT, J. M. *Las Cochinillas de los agrios*. València: Generalitat Valenciana. Servei de Protecció dels Vegetals, 1984. ISBN 84-505-0420-1
- MATONS, A. *Les Cuques-filoses de les pomeres i les prunes*. Barcelona: Mancomunitat de Catalunya. Serveis Tècnics d'Agricultura, 1921.
- *La Lluita contra la mosca de l'oliva*. Barcelona: Mancomunitat de Catalunya. Serveis Tècnics d'Agricultura, 1922.
- *El Negre de l'olivera*. Barcelona: Mancomunitat de Catalunya. Serveis Tècnics d'Agricultura, 1922.
- *L'Olivera*. Barcelona: Mancomunitat de Catalunya. Escola Superior d'Agricultura, 1923.
- MIRET I TERRADA, J. *El Mildew*. Tarragona: [s. n.], 1884.
- MUSEU MARTORELL. JUNTA DE CIÈNCIES NATURALS DE BARCELONA. *Anuaris 1916 i 1918*. Barcelona: Museu Martorell, 1916 i 1918.
- NONELL COMAS, J. *Enfermedades de los alcornoques*. Arenys de Mar: [s. n.], 1915.
- *El Gusano de las avellanas: Balaninus nucum*. Barcelona: Estación Fitopatológica Agrícola, 1930.
- OLIVERAS MASSÓ, C. *El Oidium de la vid (Malura vella)*. Reus; Barcelona: E. Navas, 1918.
- PLANES, S.; CARRERO, J. M. *Plagas del campo*. 11a ed. Madrid: Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. Servicio de Extensión Agraria: Mundi-Prensa, 1989. ISBN 84-7114-211-2
- Précis de défense des végétaux*. Paris: La Quinoléine, 1963.
- RIBA, J. *L'Oliver*. Barcelona: Consell Provincial de Foment, 1920.
- RIBAS I FONS, J. *Pràcticas de conreu dels ceps americans a nostra terra*. Vendrell: [s. n.], 1908.
- ROIG I TORRES, R. *Las Maluras de la vinya: medis per a combatre lo mildew y l'antracnosis en 1887*. Barcelona: [s. n.], 1887.
- ROMEU, F. *Instruccions pràctiques agrícoles i elaboració del vi*. Vilafranca del Penedès: [s. n.], 1915.
- ROVIRA I VIRGILI, A. *Teatre de la natura*. Barcelona: Barcino, 1979. (Popular Barcino; 190) ISBN 84-7226-482-3

- RUIZ CASTRO, A. *Plagas y enfermedades de la vid*. Madrid: Instituto Nacional de Investigaciones Agrarias, 1966.
- RULLÁN, J.P. *Cultivo del naranjo en las Baleares*. Sóller: [s. n.], 1896.
- SALOM, J. *L'Ametller*. Barcelona: Mancomunitat de Catalunya. Escola Superior d'Agricultura, 1923.
- *L'Arrufat i el pugó del presseguer i de l'ametller*. Barcelona: Mancomunitat de Catalunya. Serveis Tècnics d'Agricultura, [1923?].
- SANDALIO DE ARIAS, A. *Lecciones de agricultura explicadas en la Cátedra del Real Jardín Botánico*. 2a ed. Madrid: Imprenta de Fuentenebro, 1818. 2 v.
- TERMCAT, Centre de Terminologia. *Guia d'establiment de criteris per a la denominació catalana d'animals*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1992. (Criteris Lingüístics per a la Terminologia; 3) ISBN 84-393-2275-5
- VALÈNCIA. GENERALITAT. CONSELLERIA D'AGRICULTURA. *Productos y normas fitosanitarias*. Valencia: Servicio de Protección de los Vegetales, 1983.
- VENY I CLAR, J. «Aproximació a la història lingüística dels vins catalans». A: *Vinyes i vins: III Col·loqui d'Història Agrària...*, febrer 1990. Vol. I. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1993, p. 103-116. ISBN 84-475-0075-6
- VILADOT-PUIG, J. *Enfermedades de la alfalfa*. Tàrraga: Talleres Gráficos Crónica Targarina, 1929.
- VILARRÚBIA, J. *Els Nostres insectes: converses de divulgació entomològica*. 2a ed. rev. Barcelona: Fundació Jaume I, 1989. (Enciclopèdia Catalunya; 40) ISBN 84-7226-615-X
- YÁÑEZ, A. *Dios y sus obras: diccionario pintoresco de historia natural y de agricultura*. Barcelona: Imprenta de Joaquín Verdager, 1842. 4 v.
- *Lecciones de historia natural*. Barcelona: Benito Espona, 1844-1845. 3 v.

Revistes i publicacions periòdiques

- Agricultura i Ramaderia*. [Barcelona] (1929-1932).
- L'Art del Pagès: Revista Agrícola Setmanal Il·lustrada*. [Barcelona] (1877-1936).
- Arxius de l'Escola Superior d'Agricultura*. [Barcelona] (1935-1938).
- Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural*. [Barcelona] (1900-1935).
- Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*. [Barcelona] (1891-1938).
- Butlletí Mensual de l'Associació d'Excursions Catalana*. [Barcelona] (1878-1890).
- Calendari de l'Art del Pagès*. [Barcelona] (1877).
- Calendari del Pagès*. [Barcelona] (1856-1997).
- Catalunya Rural i Agrària: Butlletí del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca*. [Barcelona] (1994-1997).
- Excursions: noticiari de la Secció d'Excursions de l'Ateneu Enciclopèdic Popular*. [Barcelona] (1914-1997).
- Memòries de la Associació Catalanista d'Excursions*. [Barcelona] (1876-1888).
- Circulars d'Experimentació Agrària de l'Obra Agrícola de "La Caixa"*.
- La Pagesia*. [Barcelona] (1888-1895).
- Quaderns Agraris de la Institució Catalana d'Estudis Agraris*. [Barcelona] (1980-1997).
- Revista d'Agricultura*. [Barcelona] (1920-).
- Revista del Instituto Agrícola Catalán de San Isidro*. [Barcelona] (1856-1977).
- La Viña Americana: Revista Internacional de Viticultura y Enología*. [Barcelona] (1895).

Obres terminològiques

- BONET, L. *Assaig de vocabulari català de fruticultura amb equivalències franceses: fruites i fruiters i parasitologia animal*. Barcelona: Institució Catalana d'Estudis Agraris, 1991. [Document no publicat]
- CAIXA DE CATALUNYA. SERVEI AGRARI. *Vocabulari de l'olivera i els olis*. Barcelona: Caixa de Catalunya. Servei Agrari, 1986. (Full Informatiu; 8)
- *Vocabulari vinícola i de begudes alcohòliques*. Barcelona: Caixa de Catalunya. Servei Agrari, 1985. (Full Informatiu; 6)
- CORTÉS, F.; GRANELL, L. «Vocabulari valencià del conreu, molinatge i comerç de l'arròs». *Revista Valenciana de Filologia* (1952), núm. 51, p. 67-97.
- FIALA, I.; FÈVRE, F. *Dictionnaire des agents pathogènes des plantes cultivées*. Paris: Institut National de la Recherche Agronomique: Conseil International de la langue française, DL 1992. ISBN 2-7380-0335-4; 2-85319-240-7
- GREIFF, M. *Spanish-English-Spanish lexicon of entomological and related terms*. Wallingford: C.A.B. International Institute of Entomology, [1989]. ISBN 0-85198-607-2
- MASCLANS, F. *Els Noms de les plantes als Països Catalans*. Granollers; Barcelona: Montblanc-Martin: Centre Excursionista de Catalunya, 1981. (Monografies locals. Botànica; 24) ISBN 84-85135-25-3
- MATONS, A. «Vocabulari de l'oli i l'olivera». *Butlletí de Dialectologia Catalana*. Vol. 10 (1922), p. 101-132.
- PARÉS I ESPAÑOL, E. *Vocabulari forestal*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca. Direcció General del Medi Natural: Institut d'Estudis Catalans, 1990. ISBN 84-7283-161-2
- ROKSETH, P. *Terminologie de la culture des céréales à Majorque*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1923. (Biblioteca filològica; 15)

Obres lexicogràfiques

- ALCOVER, A. M.; MOLL, F. de B. *Diccionari català-valencià-balear*. Palma de Mallorca: Moll, 1985. 10 v. ISBN 84-273-0025-5
- COROMINES, J. *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial, 1983-1988. 8 v. ISBN 84-7256-173-9
- FABRA, P. *Diccionari general de la llengua catalana*. 20a ed. Barcelona: Edhasa, 1985. ISBN 84-350-5000-9
- Gran enciclopèdia catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1969-1989. 17 v. ISBN 84-300-5511-8
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Diccionari de la llengua catalana*. Barcelona; Palma de Mallorca; València: Edicions 3 i 4: Edicions 62: Moll: Enciclopèdia Catalana: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995. ISBN 84-412-2477-3; 84-297-3981-5
- POU, O. *Thesaurus puerilis*. Barcelona: ex Typographia Antonio Lacavalleria, 1684.
- *Thesaurus puerilis*. [Facsimil de la 2a ed., 1580]. València: Librerías Paris-Valencia. Servicio de Reproducción de Libros, DL 1979.

**AQUESTA OBRA S'HA ACABAT D'IMPRIMIR
A L'OBRADOR DE LIMPERGRAF, SL,
A BARBERÀ DEL VALLÈS,
EL DIA 15 DE NOVEMBRE DE 1998**

Amb la col·laboració de:

termcat

centre de terminologia